

Strategia Rozwoju Miasta Krosna na lata 2014-2022

PROJEKT

Krosno, 2014

Spis treści

Część I. Wprowadzenie	3
1.1. Istota i przesłanki opracowania	3
1.2. Proces konstruowania.....	4
1.3. Struktura dokumentu.....	4
Część II. Diagnostyczna	6
2.1. Synteza z realizacji „Strategii Rozwoju Miasta Krosna na lata 2004-2013”	6
2.2. Główne problemy i wyzwania rozwojowe Krosna	9
2.3. Analiza SWOT	31
Część III. Strategiczna	34
3.1. Wizja Miasta Krosna w roku 2022	34
3.2. Obszary strategiczne, cele strategiczne, priorytety i kierunki działań	35
Część IV. Wdrożeniowa.....	65
4.1. Spójność Strategii z dokumentami strategicznymi.....	65
4.2. Założenia procesu wdrażania i monitorowania Strategii.....	74
4.3. Wskaźniki monitorowania realizacji Strategii	75
4.4. Proces monitorowania Strategii	82
ZAŁĄCZNIKI.....	83
Załącznik 1: Uczestnicy otwartych spotkań warsztatowych (sesji strategicznych).....	83
Załącznik 2: Przebieg konsultacji społecznych projektu Strategii	88
Załącznik 3: Projekty kluczowe.....	89

Część I. Wprowadzenie

1.1. Istota i przesłanki opracowania

„Strategia Rozwoju Miasta Krosna na lata 2014-2022” określa wizję miasta, najważniejsze cele, priorytety i kierunki działań. Niniejsza Strategia przewiduje realizowanie działań służących rozwojowi Krosna w sposób zintegrowany, łączący różne aspekty (gospodarcze, społeczne, środowiskowe) w realizacji multidyscyplinarnych projektów, przy współdziałaniu wielu podmiotów (m.in. przedsiębiorców, organizacji pozarządowych, indywidualnych mieszkańców, z zaangażowaniem innych samorządów).

Podjęcie prac nad Strategią rozwoju Miasta Krosna na lata 2014-2022 wiązało się z wystąpieniem istotnych przesłanek mających swoje miejsce zarówno w otoczeniu wewnętrznym jak i zewnętrznym. Do takich przesłanek należy zaliczyć:

- nowy okres programowania w Unii Europejskiej (2014-2020), a także zmianę kierunków polityki oraz zakresu i zasad wspierania jednostek samorządu terytorialnego,
- aktualizacje dokumentów krajowych i regionalnych w zakresie polityki regionalnej, zagospodarowania przestrzennego i rozwoju gospodarczego,
- zmianę wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań funkcjonowania miasta oraz zrealizowanie dotychczasowej strategii,
- zmiany w strukturze demograficznej miasta pociągające za sobą konieczność przekształcania usług publicznych,
- przemiany społeczne, w tym zmiany zachodzące w oczekiwaniach, aspiracjach i postawach mieszkańców,
- konieczność uwzględnienia zintegrowanego podejścia w realizacji zadań.

Strategia jest z założenia podstawowym narzędziem usprawniającym proces zarządzania rozwojem miasta Krosna. W świetle poczynionych założeń w pracach nad Strategią, jej założenia mają być realne i możliwe do wdrożenia. Do głównych funkcji niniejszej Strategii należy zaliczyć:

- przyciąganie podmiotów zewnętrznych kreujących nowe miejsca pracy;
- integrowanie różnych funkcji i działalności w spójny proces rozwoju miasta,
- wyzwalanie nowych funkcji decydujących o rozwoju gospodarczym miasta,
- kreowanie obszaru działania dla podmiotów lokalnych,
- sprawne wykorzystywanie zewnętrznych środków, w tym szczególnie środków unijnych dostępnych w obecnym horyzoncie programowania.

1.2. Proces konstruowania

„Strategię Rozwoju Miasta Krosna na lata 2014-2022” opracował zespół złożony z przedstawicieli Urzędu Miasta Krosna przy współpracy partnerów społecznych i gospodarczych pod kierownictwem dr. Tomasza Solińskiego, Zastępcy Prezydenta Miasta.

Harmonogram prac obejmował:

- przeprowadzenie diagnozy społeczno – gospodarczej miasta;
- ocenę realizacji „Strategii Rozwoju Miasta Krosna na lata 2004-2013”;
- spotkanie warsztatowe z udziałem przedstawicieli Młodzieżowej Rady Miasta Krosna, przeprowadzone w dniu 9 maja 2013 r., dotyczące analizy silnych i słabych stron miasta oraz projektów strategicznych;
- otwarte spotkanie warsztatowe, przeprowadzone w dniu 24 lipca 2013 r., dotyczące problemów i wyzwań rozwojowych miasta oraz analizy SWOT;
- otwarte spotkanie warsztatowe, przeprowadzone w dniu 19 września 2013 r., dotyczące wizji miasta, celów strategicznych i kierunków działań;
- otwarte spotkanie warsztatowe, przeprowadzone w dniu 19 listopada 2013 r., dotyczące projektów kluczowych dla rozwoju miasta;
- opracowanie projektu Strategii;
- konsultacje społeczne projektu Strategii.

Każdy mieszkaniec miasta Krosna miał możliwość współtworzenia Strategii poprzez udział w spotkaniach warsztatowych lub przesłanie do Urzędu Miasta własnych propozycji. Od indywidualnych mieszkańców napłynęło kilkadziesiąt uwag i pomysłów, które zostały przeanalizowane przez zespół ds. Strategii. Te z nich, które zostały ocenione jako możliwe do realizacji i mające strategiczne znaczenie dla rozwoju miasta (przyczyniające się do osiągnięcia długofalowych celów), znajdują odzwierciedlenie w Strategii.

Autorzy wyrażają wdzięczność wszystkim osobom, które zaangażowały się w prace nad dokumentem. Podziękowania za wniesienie szczególnego wkładu w tworzenie Strategii kierujemy do uczestników otwartych spotkań warsztatowych (sesji strategicznych). Osoby te zostały wymienione w załączniku nr 1.

1.3. Struktura dokumentu

Zgodnie z logiką planowania procesu strategicznego w niniejszej Strategii uwzględniono cztery główne etapy: pierwszy-wprowadzający, drugi-diagnostyczny, trzeci-strategiczny oraz czwarty-wdrożeniowy.

W części **wprowadzającej** przedstawiono proces przygotowania Strategii, przebieg prac nad tym dokumentem oraz dokonano charakterystyki jego struktury.

Część **diagnostyczna** prezentuje najważniejsze wnioski wynikające z przeprowadzonej diagnozy społeczno-gospodarczej miasta Krosna w okresie dziesięciu lat. Zawiera również główne problemy i wyzwania rozwojowe stanowiące fundament do planowania strategicznego. W tym miejscu dokonano oceny strategicznej mocnych i słabych stron miasta Krosna oraz jego szans i zagrożeń jakie wynikają z otoczenia.

Kolejny etap zawiera najistotniejszy - **strategiczny** obszar Strategii i wskazuje Wizję rozwoju Krosna w roku 2022, obszary strategiczne, cele strategiczne, priorytety rozwojowe i kierunki działań.

W czwartej fazie opisano proces **wdrażania i monitorowania** Strategii w oparciu o wybrane wskaźniki.

Część piąta obejmuje wykaz projektów strategicznych zidentyfikowanych m.in. podczas warsztatów strategicznych, kontynuowanych zarówno z poprzedniej Strategii, a także wskazanych w oparciu o zidentyfikowane w Diagnozie wyzwania rozwojowe. Do kryteriów kwalifikujących projekty do umieszczenia na liście należy zaliczyć: potrzeby społeczne, znaczenie dla rozwoju miasta, realność czasową i finansową. Katalog projektów nie jest zamknięty i może być uzupełniany w trakcie realizacji Strategii.

Część II. Diagnostyczna

2.1. Synteza z realizacji „Strategii Rozwoju Miasta Krosna na lata 2004-2013”

Jednym z punktów wyjścia do opracowania dokumentu była przeprowadzona ocena realizacji „Strategii Rozwoju Miasta Krosna na lata 2004-2013”¹.

„Strategia Rozwoju Miasta Krosna na lata 2004-2013” została przyjęta Uchwałą Nr XXVII/568/04 Rady Miasta Krosna z dnia 26 listopada 2004 r. i zmieniona Uchwałą Nr LVI/1044/06 Rady Miasta Krosna z dnia 3 października 2006 r. Określała cele strategiczne i kierunki działań w pięciu obszarach:

- Ład przestrzenny,
- Przedsiębiorczość,
- Sfera społeczna,
- Ekologia,
- Wizerunek.

Zawierała także zestawienie 50 kluczowych działań o znaczeniu fundamentalnym dla rozwoju miasta.

Dokument nakreślał następującą wizję rozwoju miasta, która została wypracowana podczas warsztatów strategicznych z udziałem partnerów społecznych i gospodarczych:

Krosno to ważny dla Podkarpacia, stale rozwijający się ośrodek gospodarczy, naukowy i kulturalny, który wykorzystując korzystne położenie geograficzne, dziedzictwo kulturowe, opierając się na gospodarności, przedsiębiorczości, wiedzy i aktywności mieszkańców stwarza coraz lepsze warunki do życia, pracy i rozwoju.

Realizacja celów strategicznych była w dużej mierze zależna od możliwości budżetowych miasta. Konsekwentne dążenie do wypełnienia zapisów zawartych w tym dokumencie potwierdzały corocznie sprawozdania z realizacji strategii.

W obszarze „**ład przestrzenny**” zostały zrealizowane cztery zadania kluczowe (budowa mostów na ul. Asnyka i Konopnickiej, opracowanie kompleksowego studium zagospodarowania i wykorzystania lotniska, opracowanie planu budowy parkingów i polityki parkingowej w mieście). W realizacji znajduje się sześć zadań. Spośród nich inwestycją o największym znaczeniu strategicznym dla rozwoju miasta jest kompleksowa modernizacja drogi krajowej nr 28 (tzw. obwodnicy) wraz z dobudową drugiej jezdni. Jest to jednocześnie zadanie o najwyższym stopniu złożoności i znacząco obciążające budżet miasta. Pomimo, że jego realizacja nie zakończyła się w pierwotnie planowanym terminie, na uwagę zasługuje fakt wykonania wielu inwestycji częściowych w okresie realizacji strategii oraz stworzenia możliwości do pełnej realizacji zadania w terminie do 2015 r. Wykonano bowiem wszystkie prace przygotowawcze oraz pozyskano dofinansowanie na budowę obwodnicy.

¹ Źródło: Informacja na temat realizacji Strategii Rozwoju Miasta Krosna na lata 2004-2013, Krosno, sierpień 2014 r.

Zagadnienia związane z ładem przestrzennym są kształtowane w długoletnich procesach. Rozwój przestrzeni miejskiej wymaga znaczących nakładów finansowych, które muszą być rozłożone w czasie. Ze względu na pozyskane dofinansowanie z Unii Europejskiej, zadania zostały zrealizowane w zdecydowanie większym zakresie, niż pozwalałyby na to środki własne miasta. Rozpoczęte działania strategiczne wymagają kontynuacji.

W obszarze strategicznym „**Przedsiębiorczość**” zrealizowano wszystkie zakładane zadania kluczowe. Największą inwestycją była budowa hotelu przy Hali Sportowo – Widowiskowej we współpracy z inwestorami prywatnymi. Z analizy wskaźników wynika, że nastąpił rozwój małych i średnich firm w Krośnie. Aktywność i przedsiębiorczość mieszkańców miasta pozwoliła na złagodzenie skutków ogólnoswiatowego kryzysu gospodarczego. Nastąpił rozwój w sferze turystyki i innych usług. Znaczący wzrost ruchu turystycznego (mierzony liczbą udzielonych noclegów oraz liczbą osób korzystających z noclegów) obserwowany jest od 2012 r.

W obszarze strategicznym „**Sfera społeczna**” zrealizowano osiem zadań kluczowych, a trzy znajdują się w zaawansowanej realizacji. Na uwagę zasługują w szczególności:

- dynamiczny rozwój bazy sportowej (m.in. budowa krytej pływalni przy SP nr 14 i modernizacja basenu na osiedlu Turaszówka, budowa wielofunkcyjnych boisk sportowych, budowa stadionu lekkoatletycznego i boiska przy ul. Bursaki, rozbudowa ośrodka narciarskiego w Czarnorzekach);
- rozwój bazy dla działalności kulturalnej (m.in. utworzenie Regionalnego Centrum Kultur Pogranicza i Centrum Dziedzictwa Szkła);
- rozwój zasobów mieszkaniowych;
- utworzenie monitoringu miejskiego.

W sferze edukacji miasto stało się ośrodkiem wysokiej rangi, co potwierdzają wyniki kształcenia w krośnieńskich szkołach.

W ramach obszaru strategicznego „**Ekologia**” poczyniono znaczące inwestycje przede wszystkim w zakresie:

- zaawansowanej organizacyjnie i technologicznie gospodarki odpadami (budowa Zakładu Unieszkodliwiania Odpadów);
- gospodarki wodno – ściekowej (rozdział kanalizacji sanitarnej i deszczowej, budowa nowych odcinków kanalizacji sanitarnej, modernizacja głównych kolektorów kanalizacji sanitarnej, budowa suszarni osadów na Oczyszczalni Ścieków, modernizacja Zakładu Uzdatniania Wody w Sieniawie);
- modernizacji technologii ogrzewania (modernizacja kotłowni miejskiej, instalacje solarne na budynkach użyteczności publicznej);
- ochrony przeciwpowodziowej (remont potoku Lubatówka z odbudową bulwaru na jego prawym brzegu).

W ramach obszaru „Ekologia” zakończono realizację sześciu zadań kluczowych. W zaawansowanym stadium realizacji znajduje się dziewięć zadań.

W obszarze strategicznym „Wizerunek” zrealizowane zostały wszystkie zamierzone zadania kluczowe. Utworzono Forum Organizacji Pozarządowych i programy współpracy z sektorem pozarządowym przy realizacji zadań miasta. Rozwój tej współpracy znajduje odzwierciedlenie w znaczącym wzroście środków z budżetu miasta, przeznaczanych na dotacje dla organizacji pozarządowych.

Krosno podpisało umowy o współpracy partnerskiej z sześcioma nowymi miastami z zagranicy. Zwiększono atrakcyjność najważniejszych imprez organizowanych cyklicznie w Krośnie i zadbano o ich ogólnopolską promocję. Miasto było także promowane na targach turystycznych. Kompleksowo zmodernizowano miejski portal internetowy. Wdrożony i utrzymany został Certyfikat Zarządzania Jakością dla Urzędu Miasta Krosna. Z sukcesami pozyskiwane były środki zewnętrzne na realizację zadań własnych.

Podsumowując, założenia poprzedniego dokumentu strategicznego, obowiązującego do 2013 r., zostały w dużej mierze zrealizowane. Spośród 50 zadań kluczowych, założonych w Strategii, zakończono realizację 30, co stanowi 60% wszystkich zadań kluczowych. W realizacji znajduje się 18 zadań, co stanowi 36%. Zadania te wymagają kontynuacji w kolejnym okresie planowania strategicznego. Rezygnacja z realizacji 2 zadań (4%) była spowodowana zmianą otoczenia społeczno – gospodarczego, która doprowadziła do weryfikacji rzeczywistych potrzeb.

Realizację Strategii w latach 2004-2013 należy ocenić pozytywnie. Wpływa na to nie tylko liczba zrealizowanych zadań (w tym bardzo wielu zadań wpisujących się w kierunki strategiczne, a niewymienionych na liście zadań kluczowych), lecz także analiza wskaźników. Porównanie wartości wskaźników w okresie przed wejściem w życie Strategii ze wskaźnikami w końcowym okresie jej realizacji wskazuje na rozwój w wielu dziedzinach życia miasta.

Doświadczenia wynikające z realizacji poprzedniej Strategii były pomocne przy formułowaniu niniejszego dokumentu. Działania zapoczątkowane w ramach poprzedniej Strategii będą kontynuowane w nowej perspektywie.

2.2. Główne problemy i wyzwania rozwojowe Krosna

Wstępem do prac projekcyjnych nad Strategią była pogłębiona analiza stanu obecnego oraz identyfikacja problemów i wyzwań rozwojowych miasta. Opracowaniem wyjściowym w tym zakresie jest „**Diagnoza społeczno – gospodarcza Miasta Krosna**”². Wnioski diagnostyczne sformułowano na podstawie analizy danych zastanych w odniesieniu do najważniejszych obszarów tematycznych:

- Przestrzeń i środowisko,
- Kapitał społeczny,
- Gospodarka,
- Infrastruktura,
- Samorząd.

PRZESTRZEŃ I ŚRODOWISKO

Położenie. Dostępność komunikacyjna. Krosno jest miastem na prawach powiatu, położonym w południowej części województwa podkarpackiego. Graniczy bezpośrednio z sześcioma gminami (Wojaszówka, Jedlicze, Chorkówka, Miejsce Piastowe, Krościenko Wyżne i Korczyna), z którymi tworzy Miejski Obszar Funkcjonalny. Atutem miasta jest jego położenie w pobliżu granicy ze Słowacją (37 km). Powierzchnia miasta obejmuje 4350 ha. Krosno jest podzielone na 12 dzielnic i osiedli.

Główną arterią komunikacyjną Krosna stanowi droga krajowa nr 28, z którą krzyżują się dwie drogi wojewódzkie – nr 990 i 991. Od najbliższej autostrady miasto dzieli ok. 60 km. Przez Krosno przebiega linia kolejowa nr 108 o znaczeniu lokalnym. W ostatnich latach obserwowany jest znaczny spadek wykorzystania. Miasto posiada potencjał rozwojowy w zakresie dostępności lotniczej – funkcjonuje tutaj lotnisko lokalne, wykorzystywane obecnie do celów szkoleniowych, sportowych i lotnictwa prywatnego.

Warunki przyrodnicze i ochrona środowiska. Krosno jest położone w obrębie dorzecza Wisłoka. Rzekę zasilają uregulowane odcinkowo potoki (Lubatówka, Badoń, Śmierdziączka, Ślącza, Marcinek, Marzec, Małka) oraz mniejsze ciek wodne. Od kilku lat miasto współpracuje z administratorem cieków wodnych – Podkarpackim Zarządem Melioracji i Urządzeń Wodnych w Rzeszowie, realizując inwestycje służące poprawie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego.

Na terenie Krosna znajduje się 96,7 ha terenów zielonych, w tym 5 parków o łącznej powierzchni 15,2 ha. Współczynnik lesistości jest niski i wynosi 0,5% powierzchni miasta. Obszary chronione przyrodniczo zajmują powierzchnię ok. 19 ha. Miasto posiada siedem pomników przyrody.

² *Diagnoza społeczno – gospodarcza Miasta Krosna*, Krosno, sierpień 2013 r.

Teren Krosna jest narażony na ryzyko występowania podwyższonych poziomów zanieczyszczeń powietrza. Szczególnym problemem jest tzw. niska emisja (pochodząca z domowych pieców grzewczych opalanych paliwem stałym, w tym węglem niskiej jakości). W centralnej części miasta występują przekroczenia dopuszczalnego poziomu pyłów PM10, PM2,5 oraz benzo(a)pirenu.

Miasto korzysta z trzech ujęć wody – zbiornika „Besko” w Sieniawie, ujęć w Iskrzyni i Szczepańcowej. Woda wymaga typowego uzdatniania fizycznego, dekantacji, filtracji i dezynfekcji. Do głównych źródeł zanieczyszczeń należą spływy z pól uprawnych, łąk i pastwisk oraz nieskanalizowanych terenów położonych poza miastem.

Na terenie Krosna stwierdzono występowanie wysokozmineralizowanych wód podziemnych, towarzyszących złożom ropy naftowej i gazu ziemnego. Ocena ich jakości, dokonana w oparciu o istniejące materiały archiwalne, wskazuje na możliwość ich wykorzystania do kuracji pitnej, kąpeli i produkcji soli leczniczej jodobromowej. We współpracy z ekspertami z Państwowego Instytutu Geologicznego oraz Instytutu Nafty i Gazu w ostatnich latach prowadzone są prace badawcze dotyczące możliwości eksploatacji wód mineralnych.

Zagospodarowanie przestrzenne. Na obszarze całego miasta obowiązują ustalenia Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego, uchwalonego przez Radę Miasta. Udział powierzchni miasta objętej ważnym planem miejscowym w stosunku do powierzchni ogółem na koniec 2013 r. wyniósł 49,8%.

Nieruchomości gruntowe charakteryzują się dużym rozdrobieniem, także pod względem własnościowym, co jest istotnym czynnikiem utrudniającym działalność inwestycyjną.

W ostatnich latach obserwowane jest zmniejszenie ruchu budowlanego. W 2013 r. oddano do użytkowania 86 budynków, w tym 67 budynków mieszkalnych i 19 niemieszkalnych.

Na obszarze miasta pod ochroną konserwatorską znajdują się 452 obiekty wpisane do Gminnej Ewidencji Zabytków, z których 125 figuruje w Krajowym Rejestrze Zabytków. Ścisłą ochroną konserwatorską jest objęty Zespół Staromiejski.

W Krośnie występują obszary zdegradowane (głównie przemysłowe), wymagające rewitalizacji.

Na poziomie strategicznym obszaru „Przestrzeń i środowisko” stwierdzono następujące problemy i wyzwania rozwojowe:

Problemy:

- Peryferyjne położenie miasta względem głównych ośrodków w kraju.
- Słabe powiązania komunikacyjne z głównymi ośrodkami w kraju i nie najlepsze ze stolicą województwa.
- Suburbanizacja.
- Przekroczenie norm: emisji spowodowanej spalaniem paliw stałych w zabudowie jednorodzinnej - tzw. niska emisja; emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych, emisji hałasu komunikacyjnego.

- Mała ilość i różnorodność ogólnodostępnych terenów zielonych na potrzeby rekreacji.
- Niepełne uzbrojenie terenu miasta w sieć kanalizacji sanitarnej i deszczowej.
- Niedostateczne zabezpieczenie przeciwpowodziowe.
- Brak badań w zakresie potencjału wód mineralnych.
- Duże rozdrobnienie i nieuporządkowany stan prawny nieruchomości.
- Obciążenie komunikacyjne historycznego centrum miasta.
- Obszary wymagające rewitalizacji.
- Brak zintegrowanego systemu informacji przestrzennej (GIS).

Wyzwania rozwojowe:

- Poprawa infrastruktury drogowej i kolejowej pozwalająca na skrócenie czasu dojazdu do Krosna.
- Wykorzystanie potencjału krośnieńskiego lotniska - uruchomienie małej komunikacji pasażerskiej.
- Zainwestowanie wolnych terenów w mieście.
- Poprawa jakości powietrza głównie poprzez działania zmniejszające niską emisję zanieczyszczeń.
- Poprawa klimatu akustycznego poprzez zmniejszenie emisji hałasu komunikacyjnego.
- Poprawa bezpieczeństwa powodziowego.
- Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców.
- Przystosowywanie ogólnodostępnych terenów zielonych dla celów rekreacyjnych.
- Weryfikacja potencjału wód mineralnych.
- Przeprowadzanie scaleń i podziałów nieruchomości w celu ułatwienia zainwestowania rozdrobnionych terenów.
- Dostosowanie polityki dotyczącej planów miejscowych do zapotrzebowania mieszkańców i inwestorów.
- Właściwe utrzymanie obiektów zabytkowych zapobiegające ich degradacji.
- Rewitalizacja obszarów i obiektów zdegradowanych.
- Stworzenie zintegrowanego systemu informacji przestrzennej.
- Realizacja projektów zintegrowanych w ramach Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego.

KAPITAŁ SPOŁECZNY

Sytuacja demograficzna. Liczba mieszkańców Krosna na koniec 2013 r. wynosiła 47 223 osoby. Miasto boryka się z problemem postępującego spadku liczby mieszkańców, któremu towarzyszą niekorzystne zmiany w strukturze wieku ludności. Przyrost naturalny jest dodatni, jednak niski. W 2013 r. wyniósł 0,5‰. Nie równoważy on wysokiego ujemnego salda migracji. Obok emigracji zarobkowych do bogatszych regionów Polski lub za granicę krośnianie emigrują do gmin położonych w niewielkiej odległości od miasta (tzw. suburbanizacja, charakterystyczna dla wielu ośrodków miejskich). Potwierdzeniem tego faktu jest dodatnie saldo migracji w gminach graniczących z Krosnem.

Struktura demograficzna ludności jest niekorzystna. Procentowy udział ludności w wieku produkcyjnym w ludności ogółem na koniec 2013 r. wyniósł 62,9%, ludności w wieku przedprodukcyjnym – 17,1%, a ludności w wieku poprodukcyjnym – 20,1%. W ostatnich latach nastąpił znaczny wzrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym i jednoczesny spadek liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym. Coraz wyższe wartości przyjmują wskaźniki obciążenia demograficznego. W 2013 r. na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadały 32 osoby w wieku poprodukcyjnym. Na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym przypadało 117,8 osób w wieku poprodukcyjnym.

Opracowana przez GUS prognoza demograficzna wskazuje na dalszy spadek liczby mieszkańców (do 44 222 osób w 2020 r.) oraz pogłębianie się niekorzystnego obciążenia demograficznego.

Bezpieczeństwo. Od 2010 r. w Krośnie obserwowana jest tendencja wzrostowa w zakresie liczby popełnionych przestępstw. W 2013 r. popełniono 1600 przestępstw, natomiast wskaźnik wykrywalności przestępstw wynosił 67 %.

Niepokojącym zjawiskiem jest wzrost liczby wykroczeń, tj. zakłócanie porządku, kradzieże, uszkodzenia mienia. Rejonami miasta najbardziej zagrożonymi przestępczością są: osiedla Markiewicza i Traugutta oraz dzielnice Śródmieście i Południe. Najspokojniej jest na osiedlu Turaszówka oraz w dzielnicach Białobrzegi, Zawodzie, Krościenko Niżne i Suchodół.

Na przestrzeni ostatnich lat w Krośnie wyraźnie poprawiło się bezpieczeństwo w ruchu drogowym. W 2013 r. wydarzyło się 27 wypadków drogowych, tj. o 24 mniej niż w roku 2004. Na poprawę bezpieczeństwa wpłynęła rozbudowa infrastruktury drogowej, współdziałanie służb Policji i Straży Miejskiej w zakresie kontroli ruchu drogowego oraz akcje prewencyjne.

Pomoc społeczna. W ostatnich latach sukcesywnie rosły wydatki miasta na pomoc społeczną. W 2013 r. na ten cel przeznaczono kwotę 32,6 mln zł. Zadania z zakresu pomocy społecznej realizuje Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie. W 2012 r. pomocą społeczną objętych było 1926 rodzin. W ostatnich latach liczba ta wzrosła. Najczęstszymi przyczynami korzystania z pomocy społecznej są: bezrobocie, długotrwała lub ciężka choroba oraz niepełnosprawność. Na przestrzeni ostatnich lat zanotowano znaczny wzrost świadczeń udzielanych z powodu przemocy w rodzinie.

Na terenie Krosna działają dwa publiczne domy pomocy społecznej, które łącznie dysponują 128 miejscami dla osób wymagających stałej opieki. Liczba ta nie zaspokaja wszystkich

potrzeb w tym zakresie, a ze względu na postępujące starzenie się mieszkańców, potrzeby będą rosły.

Ochrona zdrowia. Krosno jest ośrodkiem medycznym o znaczeniu wojewódzkim. Funkcjonuje tutaj Wojewódzki Szpital Podkarpacki im. Jana Pawła II, który dysponuje 688 łózkami (2012 r.). Świadczenia zdrowotne na terenie miasta zabezpieczane są przez publiczne i niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej oraz indywidualne praktyki lekarskie i pielęgniarstwa. Głównym źródłem finansowania świadczeń zdrowotnych są środki z Narodowego Funduszu Zdrowia.

Środki z budżetu miasta przeznaczone na ochronę zdrowia były wydatkowane m.in. na realizację programów profilaktycznych, z których każdego roku korzysta ok. 2000 mieszkańców, a także na przeciwdziałanie alkoholizmowi, zwalczanie narkomanii oraz dofinansowanie inwestycji Wojewódzkiego Szpitala Podkarpackiego i Samodzielnego Publicznego Pogotowia Ratunkowego.

Według Banku Danych o Zdrowiu w Województwie Podkarpackim w ostatnich latach wśród mieszkańców Krosna wzrosła zachorowalność na nowotwory złośliwe. Wskaźnik zachorowalności na nowotwory złośliwe na 1000 mieszkańców w 2010 r. wyniósł 3,8.

Według danych GUS za 2011 r. najczęstszymi przyczynami zgonów są choroby układu krążenia (ok. 46%), nowotwory (25,1%) oraz choroby układu oddechowego (5,5%).

Opiekę długoterminową nad chorymi sprawują Wojewódzki Szpital Podkarpacki im. Jana Pawła II – Oddział Opieki Paliatywnej oraz Centrum Medyczno–Charytatywne Caritas – Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej, który prowadzi hospicjum stacjonarne.

Żłobki. Żłobek miejski posiada pięć oddziałów, które dysponują łącznie 125 miejscami, w pełni wykorzystanymi. Na terenie Krosna działa także żłobek niepubliczny, zapewniający 15 miejsc. Liczba miejsc w żłobkach dla dzieci z terenu Krosna jest adekwatna do występującego zapotrzebowania.

Niepełnosprawni. Miasto wspiera osoby niepełnosprawne realizując zadania z zakresu rehabilitacji społecznej i zawodowej, finansowane ze środków PFRON. Z różnych form wsparcia w 2012 r. skorzystało 1301 osób.

W Krośnie funkcjonuje Warsztat Terapii Zajęciowej, prowadzony przez Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Krośnie. Jest to placówka dzienna, która stwarza możliwość rehabilitacji społecznej i zawodowej dla ok. 45 osób z terenu Krosna i powiatu krośnieńskiego. Warsztat uzyskuje wsparcie finansowe miasta.

Osoby niepełnosprawne mają zapewniony dostęp do większości obiektów użyteczności publicznej – przystosowane są wejścia, ciągi komunikacyjne i pomieszczenia higieniczno–sanitarne. Nadal jednak na terenie Krosna znajdują się miejsca z barierami architektonicznymi – np. w obrębie ulic (zbyt wysokie krawężniki). Problem jest uciążliwy nie tylko dla osób niepełnosprawnych, lecz także dla seniorów i rodziców z małymi dziećmi.

Aktywność osób starszych. W Krośnie prowadzi działalność kilka stowarzyszeń i klubów aktywizujących osoby starsze. Ich działalność jest wspierana finansowo przez miasto. Liczba osób korzystających z różnych form aktywności rośnie z roku na rok. W 2012 r. wyniosła 982 osoby.

Edukacja i wychowanie. Krosno jest centrum edukacyjnym o ponadlokalnym znaczeniu i bardzo wysokim poziomie nauczania.

Miasto jest organem prowadzącym dla przedszkoli, szkół podstawowych, gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych oraz placówek oświatowych. Prowadzi ogółem 8 przedszkoli, 44 szkoły i 3 samodzielne placówki oświatowe, do których uczęszcza ponad 12,5 tysiąca osób. Ponadto na terenie miasta działają przedszkola i szkoły niepubliczne oraz artystyczne.

W wyniku niekorzystnych warunków demograficznych i społecznych sukcesywnie zmniejsza się liczba uczniów i słuchaczy uczęszczających do krośnieńskich szkół i przedszkoli.

O znaczącym zainteresowaniu osób spoza miasta krośnieńskimi szkołami podstawowymi i gimnazjalnymi świadczą współczynniki skolaryzacji, przekraczające 100%. Współczynnik skolaryzacji to stosunek wszystkich osób uczących się na danym poziomie do całej populacji osób będących w wieku nominalnie przypisanym temu poziomowi kształcenia. Skolaryzacja w szkołach podstawowych i gimnazjach w roku 2012 wyniosła odpowiednio 109,04 i 117,99. Dużym zainteresowaniem mieszkańców regionu cieszą się krośnieńskie szkoły ponadgimnazjalne. Ponad 75% uczniów stanowią osoby niezamieszkałe w Krośnie.

Efekty pracy krośnieńskich szkół są widoczne - miasto znajduje się w czołówce powiatów, osiągając jedno z najwyższych wyników sprawdzianów szóstoklasistów, egzaminów gimnazjalnych i maturalnych w województwie podkarpackim, na terenie działania Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Krakowie, a także w kraju. Zdawalność egzaminów maturalnych w 2012 r. wyniosła 78,6% w szkołach ponadgimnazjalnych zawodowych oraz 94,8% w liceach ogólnokształcących.

Od wielu lat uczniowie krośnieńskich szkół zdobywają laury w ogólnopolskich i międzynarodowych olimpiadach i konkursach. Krosno, będące prężnym ośrodkiem edukacyjnym na Podkarpaciu, stwarza uczniom możliwości wszechstronnego rozwijania swoich predyspozycji i talentów. Miasto za działalność w obszarze oświaty dwukrotnie (w latach 2011 i 2012) otrzymało tytuł Samorządowego Lidera Edukacji. Przyznanie tego certyfikatu oznacza, że Krosno wyróżnia się na tle innych jednostek samorządu terytorialnego pod względem inwestycji w edukację i działalności na rzecz jej rozwoju oraz podejmuje aktywne działania w kierunku aktywizowania młodzieży uczącej się, poszerzania jej edukacyjnych i naukowych pasji oraz skutecznie wspiera procesy wyłaniania się gospodarki opartej na wiedzy na poziomie lokalnym.

Szkolnictwo wyższe. Na terenie Krosna funkcjonuje jedna publiczna uczelnia wyższa: Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. Stanisława Pigoń. Ponadto dwie inne uczelnie, mające siedzibę w innych miastach, prowadzą w Krośnie oddziały zamiejscowe. Są to: Wyższa Szkoła Ekonomii, Turystyki i Nauk Społecznych w Kielcach (uczelnia niepubliczna) oraz Akademia Górniczo – Hutnicza im. S. Staszica w Krakowie.

W roku akademickim 2012/2013 w uczelniach na terenie Krosna kształciło się ogółem 3678 studentów, z których 94% stanowili studenci PWSZ.

PWSZ oferuje 3-letnie i 3,5-letnie studia, umożliwiające absolwentom uzyskanie tytułu zawodowego licencjata lub inżyniera. Do najpopularniejszych wśród studentów kierunków kształcenia należą kierunki inżynierskie (mechanika i budowa maszyn, informatyka, budownictwo, energetyka, towaroznawstwo, inżynieria środowiska).

Spółeczeństwo informacyjne. Na terenie miasta działa sieć szerokopasmowa „KROSMAN”, składająca się z 35 węzłów (2 stacje nadawcze i 33 stacje odbiorcze). Sieć zapewnia stały dostęp do szerokopasmowego Internetu o gwarantowanej przepustowości 512 kB/s, 1MB/s, 2MB/s lub więcej. W Krośnie funkcjonuje 12 hotspotów działających w paśmie 2,4 GHz i 5 GHz oraz 14 działających w paśmie 2,4 GHz, zapewniających darmowy dostęp do Internetu. Obserwowany jest systematyczny wzrost wykorzystania miejskiego Internetu w ostatnich latach.

Urząd Miasta Krosna oferuje możliwość załatwiania spraw drogą elektroniczną poprzez platformę eUrząd lub ePUAP. Z usług elektronicznych korzysta jednak niewielu mieszkańców.

Kultura i sztuka. Miasto Krosno zapewnia warunki do rozwoju wielu dziedzin kultury oraz powszechny dostęp do jej dóbr. Głównymi partnerami w tworzeniu, upowszechnianiu i rozwijaniu kultury w mieście są instytucje, organizacje pozarządowe, twórcy i artyści indywidualni, szkoły artystyczne oraz inne podmioty działające w tej sferze. W Krośnie działają instytucje kultury podległe samorządowi województwa podkarpackiego, tj. Muzeum Podkarpackie w Krośnie, Wojewódzka Biblioteka Pedagogiczna oraz miejskie instytucje kultury: Regionalne Centrum Kultur Pogranicza, Biuro Wystaw Artystycznych, Muzeum Rzemiosła, Krośnieńska Biblioteka Publiczna.

Ważnym ośrodkiem życia kulturalnego w mieście jest Regionalne Centrum Kultur Pogranicza. Szerokie pole działania instytucji obejmuje: wystawę sztuk teatralnych dramatycznych, klasycznych i współczesnych z repertuaru narodowego i światowego, bajki dla dzieci, spektakle muzyczne, a także widowiska kabaretowe. Realizuje i prezentuje projekty artystyczne, wspiera pracę warsztatową oraz działania w zakresie edukacji i upowszechniania kultury. Realizuje szerokie spektrum wydarzeń również w plenerze. Organizuje miejskie artystyczne imprezy plenerowe, m.in. Dni Krosna (wcześniej Jarmark Krośnieński), Karpackie Klimaty, Balony nad Krosnem, Letnie Niedziele w Rynku, Widowisko Obrzędowe Sobótka nad Wisłokiem. RCKP dysponuje doskonałą bazą lokalową umożliwiającą realizację najbardziej złożonych technicznie przedsięwzięć. W budynku głównym przy ul. Kolejowej, oddanym do użytku w 2007 r., funkcjonuje profesjonalnie wyposażona scena z widownią na 630 osób oraz sale do ćwiczeń i warsztatów.

Istotnym elementem działalności RCKP jest systematyczna edukacja kulturalna dzieci, młodzieży i dorosłych. Instytucja prowadzi zespoły artystyczne, organizuje warsztaty twórcze i różnorodne zajęcia artystyczne, opiekuje się klubami i stowarzyszeniami twórczymi, prowadzi edukację filmową. Siedziba RCKP to chętnie odwiedzane miejsce spotkań i prezentacji kultury narodów pogranicza.

W budynku Regionalnego Centrum Kultur Pogranicza przy ul. Kolejowej zlokalizowana jest galeria sztuki Biura Wystaw Artystycznych. BWA organizuje wystawy czasowe współczesnych

sztuk plastycznych, średnio 15 wystaw rocznie. Zapewnia artystom warunki będące płaszczyzną konfrontacji osiągnięć twórczych. Gromadzi i publikuje dokumentację współczesnego życia plastycznego z terenu miasta i regionu. Popularyzuje wiedzę o sztuce poprzez działalność oświatową, poradnictwo metodyczne i akcje bezpośrednie. Współdziała z innymi biurami wystaw artystycznych w zakresie realizacji wystaw o charakterze ogólnopolskim i międzynarodowym.

W 2012 r. działające na terenie Krosna muzea przyciągnęły łącznie ponad 20 tys. zwiedzających. Muzeum Rzemiosła, które podlega miastu, jest instytucją o charakterze kulturalno-oświatowym i naukowo-badawczym, do której należy: gromadzenie, przechowywanie, zabezpieczanie i udostępnianie zabytków związanych z historią: sztuki, rzemiosła i przemysłu, rzemiosł artystycznych oraz zabytków archeologicznych terenów Polski południowo-wschodniej, ze szczególnym uwzględnieniem dziejów Krosna i najbliższych okolic. Dzięki rozwojowi infrastruktury (Piwnica PodCieniami, Wieża Farna) w ostatnich latach nastąpił bardzo dynamiczny rozwój działalności wystawienniczej i kulturalnej Muzeum Rzemiosła.

Na tle miast na prawach powiatu w województwie podkarpackim znacząco wyróżnia się krośnieńskie czytelnictwo. Krosno posiada najwyższe wskaźniki wielkości księgozbioru na 1000 ludności (5685,2 wol. – 2012 r.) oraz liczby czytelników bibliotek na 1000 ludności (378 os. – 2012 r.). Wskaźniki te przewyższają wartości dla powiatu krośnieńskiego, województwa podkarpackiego i Polski. Krośnieńska Biblioteka Publiczna jest z informatyzowana. Wszystkie procedury udostępniania zbiorów są w pełni zautomatyzowane – czytelnicy korzystają z jednej karty elektronicznej we wszystkich działach i filiach.

Biblioteka prowadzi także działalność kulturalno – animacyjną i edukacyjną, skierowaną do osób w różnym wieku.

Na terenie Krosna działają dwa kina: prywatne kino „Sokół” oraz „artKino”, prowadzone przez Regionalne Centrum Kultur Pogranicza, którego głównym celem działalności jest promocja kina ambitnego, artystycznego. W salach kinowych znajduje się ogółem 784 miejsca, z czego 454 w „artKinie”. Obydwa kina wyposażone są w nowoczesne projektory cyfrowe, umożliwiające projekcje z kopii cyfrowych, także w technologii 3D. Na jedno miejsce na widowni w kinach przypada średnio 60 mieszkańców miasta. Utrzymanie tak wysokiego wskaźnika wymaga rozwiązania problemów lokalowych „artKina”. W budynku przy ul. Bieszczadzkiej konieczne jest wzmocnienie fundamentów, wydzielenie mediów i odpowiednie rozplanowanie wejść do kina.

Sport i rekreacja. Dostęp do infrastruktury sportowej opiera się w dużej mierze na obiektach administrowanych przez Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Krośnie, do których zaliczają się: stadion lekkoatletyczny, pełnowymiarowa płyta piłkarska „Euroboisko”, stadion piłkarski z torem żużlowym, kompleks sportowy „Orlik”, Hala Sportowo – Widowiskowa, Hala Sportowa przy ul. Legionów, basen odkryty, boiska do siatkówki plażowej, lodowisko odkryte, korty tenisowe. Niektóre obiekty wymagają pilnej modernizacji (m.in. żużlowy park maszyn, basen odkryty).

Zespół Krytych Pływalni administruje dwoma basenami krytymi (przy ul. Rzeszowskiej oraz przy ul. Wojska Polskiego) oraz skateparkiem.

Dwa obiekty sportowo – rekreacyjne – Linowy Park Przygody oraz wyciąg narciarski w Czarnorzekach, zostały wynajęte podmiotom prywatnym.

Kolejną grupę obiektów wchodzących w skład miejskiej infrastruktury sportowej stanowią obiekty przyszkolne, takie jak boiska o różnych funkcjach, hale sportowe czy urządzenia lekkoatletyczne, znajdujące się na terenach wszystkich krośnieńskich szkół publicznych.

Liczną grupą obiektów na terenie Krosna są boiska, urządzenia sportowe i place zabaw znajdujące się na osiedlach, zarządzane przez spółdzielnie mieszkaniowe.

W Krośnie znajduje się także infrastruktura sportowa należąca do podmiotów prywatnych.

Na terenie miasta Krosna prężnie rozwijają się organizacje upowszechniające kulturę fizyczną w wielu dyscyplinach sportowych. Według danych GUS w 2012 r. w Krośnie działało 29 klubów sportowych i uczniowskich klubów sportowych, zrzeszających ogółem 1940 członków. W klubach ćwiczyły 1952 osoby. Liczba osób ćwiczących w klubach na 1000 mieszkańców miasta wynosiła 41. Wskaźnik ten jest wyższy w porównaniu do średniej krajowej oraz większości ośrodków w województwie podkarpackim.

Każdego roku w Krośnie odbywają się cykliczne imprezy sportowe, z których największe to: Międzynarodowe Górskie Zawody Balonowe, biegi: Konstytucji i Niepodległości, rozgrywki ligowe I klasy koszykówki mężczyzn, II klasy siatkówki kobiet i mężczyzn, II klasy żużla, III klasy piłki nożnej.

Organizacje pozarządowe. W 2013 r. w Krośnie prowadziły działalność 234 organizacje pozarządowe. Miasto prowadzi z nimi współpracę w oparciu o przepisy ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Finansowe formy współpracy polegają na przekazywaniu przez miasto dotacji poprzez zlecenie realizacji zadań publicznych z zakresu pomocy społecznej, kultury, sportu i turystyki.

Współpraca pozafinansowa prowadzona jest w oparciu o Centrum Wspierania Organizacji Pozarządowych, które wspiera nowe inicjatywy obywatelskie, aktywizuje i integruje krośnieńskie organizacje oraz wspiera te, które mają trudności lokalowe i finansowe. Centrum stwarza możliwość korzystania z usług konsultingowych oraz porad prawnych, doradztwa z zakresu tworzenia nowych stowarzyszeń, wspierania i promocji działań, organizowania szkoleń i konferencji, promowania współpracy z sektorem publicznym. Z usług CWOP każdego roku korzysta 16 organizacji, które mają tam swoją siedzibę i ok. 40, które regularnie uczestniczą w szkoleniach i spotkaniach.

W celu intensyfikacji współpracy dwa razy do roku jest organizowane Forum Organizacji Pozarządowych. Jego cel to m.in. ocena współpracy samorządu z organizacjami, wypracowanie priorytetów współpracy na kolejny rok, podsumowanie realizacji zadań miasta przez NGO oraz podejmowanie najbardziej aktualnych tematów i problemów organizacji pozarządowych w Krośnie.

W ramach CWOP działa także KROSNOLudzkie Centrum Wolontariatu.

Rynek pracy. Stopa bezrobocia rejestrowanego w Krośnie na koniec 2013 r. wyniosła 8,3%. Jest to wartość znacznie niższa niż średnia w województwie podkarpackim i w kraju. W strukturze bezrobotnych przeważają kobiety oraz osoby bez prawa do zasiłku. Pod

względem poziomu wykształcenia najliczniejszą grupę bezrobotnych stanowią osoby z wykształceniem średnim zawodowym i policealnym. Obserwowany jest wzrost liczby bezrobotnych z wykształceniem wyższym. Najwięcej osób bezrobotnych należy do grupy wiekowej 25-34 lata. W ostatnich latach obserwowany jest jednak wzrost liczby bezrobotnych w wieku 55 lat i powyżej. Ponad 35% ogółu bezrobotnych stanowią osoby pozostające bez pracy przez okres dłuższy niż rok.

Liczba pracujących wg GUS w 2012 r. wyniosła 24005. Najliczniejszą grupę stanowią osoby zatrudnione w branży przemysłowej i budowlanej. Do największych pracodawców w Krośnie należą: Krośnieńskie Huty Szkła KROSNO SA, BWI Poland Technologies Sp. z o.o., Wojewódzki Szpital Podkarpacki, Goodrich Aerospace Poland Sp. z o.o., Nowy Styl sp. z o.o., PGNiG Technologie SA. Ponadto znaczącym pracodawcą jest miasto, które zatrudnia pracowników jednostek oświatowych.

Krośnieński rynek pracy przyciąga mieszkańców okolicznych miejscowości. Według badań przeprowadzonych w 2010 r., Krosno jest najbardziej napływowym ośrodkiem pod względem liczby dojeżdżających pracowników ze wszystkich miast województwa podkarpackiego. Aż 46,1% ogółu pracujących dojeżdża tu do pracy spoza terenu Krosna.³

Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto kształtują się na niskim poziomie. W 2012 r. wynosiły 2783,69 zł. Istnieje duża dysproporcja pomiędzy przeciętnym miesięcznym wynagrodzeniem brutto w Krośnie a średnią krajową (w Krośnie wynagrodzenia są o ok. 25% niższe).

W obszarze „Kapitał Społeczny” zidentyfikowane zostały następujące problemy i wyzwania rozwojowe:

Problemy:

- Postępujący spadek liczby mieszkańców Krosna oraz niekorzystne prognozy demograficzne.
- Ujemne saldo migracji wynikające m.in. z procesów suburbanizacyjnych.
- Niski wskaźnik liczby urodzeń.
- Niekorzystna struktura wiekowa mieszkańców.
- Rosnąca przestępczość. Duży wzrost liczby popełnianych uciążliwych wykroczeń tj. zakłócenia porządku publicznego, kradzieże, uszkodzenia mienia.
- Niski wskaźnik wykrywalności niektórych kategorii przestępstw (kradzieże, rozboje, kradzieże z włamaniem, niszczenie mienia).
- Wzrost liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej.

³ Źródło: Komornicki T., Śleszyński P, Siłka P., Charakterystyka systemu osadniczego województwa podkarpackiego z identyfikacją biegunów wzrostu oraz wyróżnieniem obszarów funkcjonalnych na poziomie regionalnym i lokalnym; Polska Akademia Nauk Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania im. S. Leszczyńskiego, 2012

- Rosnące potrzeby w zakresie wsparcia systemu pomocy społecznej dla zwiększającej liczby mieszkańców w starszym wieku.
- Mało efektywny system aktywizacji zawodowej osób wykluczonych, m.in. niewielka liczba podmiotów ekonomii społecznej.
- Małe zainteresowanie osób wykluczonych powrotem na rynek pracy.
- Niewystarczająca ilość miejsc w zakładach opieki długoterminowej.
- Stan zdrowia mieszkańców – rosnąca zachorowalność na nowotwory złośliwe i choroby układu krążenia.
- Niedostosowanie infrastruktury miejskiej do potrzeb osób o szczególnych potrzebach, np. niepełnosprawnych i w podeszłym wieku, rodziców z małymi dziećmi.
- Postępujący spadek liczby uczniów w szkołach oraz dalsze niekorzystne prognozy demograficzne.
- Wymagający dostosowania do standardów oświatowych i aktualnych przepisów stan techniczny i wyposażenie obiektów oświatowych.
- Niska motywacja do kształcenia zawodowego, ukierunkowanie aspiracji młodzieży na kształcenie ogólnokształcące.
- Niewystarczająca informatyzacja szkół i placówek oświatowych.
- Niewielka liczba mieszkańców korzystających z e-usług urzędu.
- Zagrożenie wykluczeniem cyfrowym osób z grup defaworyzowanych.
- Niewystarczająca powszechna edukacja przygotowująca społeczeństwo do odbioru kultury.
- Stan techniczny obiektu ArtKina.
- Brak wystarczającej bazy lokalowej Muzeum Rzemiosła.
- Niewystarczająca infrastruktura do uprawiania sportów zimowych (brak krytego lodowiska).
- Stan infrastruktury sportowej na terenach administrowanych przez spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe.
- Niski standard basenów odkrytych.
- Niewystarczająca powierzchnia terenów zielonych przeznaczonych do rekreacji i wypoczynku mieszkańców.
- Mała liczebność dorosłych wolontariuszy współpracujących z KROSNOLudzkim Centrum Wolontariatu.
- Rosnące bezrobocie wśród osób po 55 roku życia.
- Wysokie bezrobocie wśród absolwentów uczelni wyższych.
- Wysoki odsetek długotrwale bezrobotnych.
- Spadek zatrudnienia w branży przemysłowej.

- Niskie wynagrodzenia, spadek zamożności mieszkańców.

Wyzwania rozwojowe:

- Tworzenie warunków dla powstawania nowych, atrakcyjnych miejsc pracy w Krośnie.
- Zahamowanie zjawiska emigracji mieszkańców miasta.
- Zwiększenie atrakcyjności Krosna jako miejsca do zamieszkania.
- Ograniczenie wykroczeń związanych z wandalizmem.
- Utrzymanie wysokiego poziomu bezpieczeństwa publicznego w mieście.
- Efektywna współpraca służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo w mieście.
- Rozbudowa i efektywne wykorzystanie systemu monitoringu miejskiego.
- Wdrożenie inteligentnego systemu zarządzania ruchem drogowym.
- Podejmowanie działań na rzecz budowy miasta architektonicznie i ekonomicznie przyjaznego osobom starszym, niepełnosprawnym i rodzinom z dziećmi.
- Budowa systemu instytucji ekonomii społecznej.
- Podejmowanie działań na rzecz aktywizacji osób niepełnosprawnych i starszych.
- Poprawa stanu zdrowia mieszkańców Krosna poprzez realizację programów profilaktycznych.
- Propagowanie zdrowego i aktywnego stylu życia wśród mieszkańców.
- Umocnienie pozycji Krosna jako subregionalnego ośrodka edukacji.
- Utrzymanie wysokiej jakości kształcenia.
- Zwiększenie atrakcyjności nauczania ze szczególnym uwzględnieniem kształcenia zawodowego.
- Kompleksowa informatyzacja szkół i placówek oświatowych.
- Poprawa stanu bazy oświatowej i wyposażenia w sprzęt i pomoce dydaktyczne.
- Usprawnienie organizacyjnych i finansowych mechanizmów dostosowujących sieć szkół do rzeczywistych potrzeb.
- Włączenie wyższych uczelni w rozwój przedsiębiorczości w Krośnie.
- Zwiększenie roli społeczności akademickiej w życiu miasta.
- Miasto przyjazne absolwentom wyższych uczelni.
- Rozpowszechnienie e-usług publicznych.
- Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu grup defaworyzowanych.
- Edukacja i aktywizowanie mieszkańców do uczestnictwa w życiu kulturalnym miasta.
- Budowa wizerunku imprez cyklicznych „Karpackie Klimaty” oraz „Balony nad

Krosnem” jako ogólnopolskich wydarzeń medialnych.

- Umacnianie rangi Krosna jako ważnego ośrodka kulturalnego i artystycznego w regionie oraz na polsko- słowacko – ukraińskim pograniczu.
- Zapewnienie wysokich standardów w zakresie korzystania ze zbiorów bibliotecznych, usług i infrastruktury, dostosowanych do zmieniających się technologii informatycznych (np. rozbudowa Biblioteki Cyfrowej i Bazy Informacji Regionalnej).
- Rozbudowa infrastruktury sportowej i rekreacyjnej na terenie miasta, odpowiadająca potrzebom mieszkańców.
- Organizacja na terenie Krosna znaczących imprez sportowych o zasięgu ogólnopolskim i międzynarodowym.
- Udostępnienie nowych terenów zielonych przeznaczonych do wypoczynku i rekreacji mieszkańców, wykorzystanie potencjału rzeki Wisłok.
- Krosno jako ośrodek przygotowań sportowych kadry narodowej.
- Zwiększanie udziału organizacji pozarządowych w realizacji zadań miasta.
- Stworzenie narzędzi wsparcia organizacji pozarządowych.
- Zwiększenie liczby wolontariuszy współpracujących z KROSNOludzkim Centrum Wolontariatu.
- Tworzenie warunków sprzyjających powstawaniu nowych miejsc pracy na terenie Krosna.
- Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych.
- Wdrażanie programów wspierających osiedlanie się i tworzenie miejsc pracy.

GOSPODARKA

Podmioty gospodarcze. Na terenie Krosna w 2013 r. zarejestrowanych było 5598 podmiotów gospodarczych. Ok. 95% z nich stanowią mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające do 9 pracowników. Udział osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w ogólnej liczbie podmiotów stanowi 72%. Wskaźnik przedsiębiorczości tj. liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców w 2013 r. wyniósł 118,5 i znacznie przewyższył średnią dla województwa podkarpackiego (75) oraz średnią krajową (105,7).

W strukturze branżowej gospodarki dominują firmy usługowe. W ostatnich latach obserwujemy wzrost liczby firm przemysłowych. Najlepiej rozwinięte sektory przemysłu to: motoryzacyjny, szklarski, lotniczy, meblarski, naftowy i przetwórstwo tworzyw sztucznych.

Na terenie miasta zarejestrowanych jest 50 spółek z udziałem kapitału zagranicznego. Do największych inwestorów zagranicznych należą: BWI Poland Technologies – firma motoryzacyjna z kapitałem chińskim, Goodrich Aerospace Poland – firma branży lotniczej z kapitałem amerykańskim, Nowy Styl – firma branży meblarskiej z kapitałem amerykańskim.

Produkcja sprzedana przemysłu w 2012 r. wyniosła 1303,9 mln zł, co stanowi 27574 zł na 1 mieszkańca. Wskaźnik ten jest nieznacznie niższy od średniej krajowej, lecz wyższy od średniej dla województwa i najlepszy wśród podkarpackich miast na prawach powiatu. O kondycji krośnieńskich firm świadczy także wysoka wartość brutto środków trwałych oraz nakłady inwestycyjne. Wartość brutto środków trwałych w przedsiębiorstwach na 1 mieszkańca wyniosła w 2012 r. 53222 zł, a nakłady inwestycyjne na 1 mieszkańca – 7226 zł. Wskaźniki te były wyższe od średniej krajowej i średniej dla województwa podkarpackiego oraz najlepsze wśród podkarpackich miast na prawach powiatu.

Główny Urząd Statystyczny nie oblicza wskaźnika produktu krajowego brutto na mieszkańca w odniesieniu do miasta. Obliczono jednak wskaźnik PKB dla całego podregionu krośnieńskiego (według cen bieżących). Wskaźnik ten w 2011 r. miał wartość 23220 zł i stanowił jedynie 58,5% wskaźnika PKB dla Polski oraz 86,6% wskaźnika PKB dla województwa podkarpackiego.

W mieście działa szereg instytucji i organizacji non – profit wspierających przedsiębiorców, przyczyniających się do rozwoju szczególnie małych i średnich przedsiębiorstw. Ze wsparcia mogą korzystać zarówno przedsiębiorcy od niedawna działający na rynku, osoby planujące rozpocząć działalność gospodarczą, ale także podmioty o ugruntowanej pozycji na rynku. Do najważniejszych instytucji otoczenia biznesu należą: Podkarpacka Izba Gospodarcza, Krośnieński Inkubator Technologiczny „KRINTECH” Sp. z o.o., Cech Rzemiosł Różnych, Podkarpackie Powiązanie Kooperacyjne – Klaster Lotnictwa Lekkiego i Ultralekkiego.

Atrakcyjność inwestycyjna. Krosno jest miastem o wysokiej atrakcyjności inwestycyjnej, co potwierdzają niezależne badania i rankingi. W „Raportcie atrakcyjności inwestycyjnej regionów 2013”, opracowanym przez ekspertów ze Szkoły Głównej Handlowej we współpracy z Polską Agencją Informacji i Inwestycji Zagranicznych Krosno uzyskało najwyższą ocenę atrakcyjności inwestycyjnej (A) w odniesieniu do całości gospodarki narodowej oraz do wybranych sekcji, analizowanych przez ekspertów – przemysłu, handlu i napraw, turystyki i gastronomii oraz działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej. Wskaźnik potencjalnej atrakcyjności inwestycyjnej, opracowany przez autorów badania, ocenia zespół walorów lokalizacyjnych, które mają wpływ na osiąganie celów inwestora (np. w postaci niskich kosztów prowadzonej działalności gospodarczej, wysokich przychodów ze sprzedaży, rentowności netto, konkurencyjności danej inwestycji).

Krosno uzyskiwało wysokie pozycje w rankingach miast przyjaznych dla biznesu, opracowywanych przez „Newsweek”. W 2011 r. zajęło w nim pierwsze miejsce w Polsce, a w 2012 r. – miejsce ósme. Wysokie pozycje miasto uzyskało między innymi dzięki niskim kosztom prowadzenia działalności gospodarczej.

W ofercie inwestycyjnej miasta znajdują się uzbrojone tereny inwestycyjne objęte Specjalną Strefą Ekonomiczną „EURO – PARK” Mielec, zlokalizowane w sąsiedztwie lotniska. Powierzchnia strefy wynosi 36 ha, do zainwestowania pozostało 28,5 ha. Miasto zamierza uzbroić kolejne tereny w celu powiększenia strefy.

Turystyka. Pozycję miasta pod względem rozwoju ruchu turystycznego można określić dzięki dostępnym danym GUS oraz informacjom z obiektów turystycznych. Liczba turystów, którzy skorzystali z noclegów w krośnieńskich obiektach w 2013 r. wyniosła 19580 osób, z których

12% stanowili turyści zagraniczni. Liczba udzielonych noclegów wyniosła 40244. Zestawienie danych dotyczących liczby turystów i udzielonych noclegów wskazuje, że turyści zatrzymują się w Krośnie na krótko. Na jednego turystę przypadają średnio dwa noclegi.

W Krośnie działa 16 obiektów świadczących usługi hotelarskie, z których 6 posiada nadaną kategorię hotelu. Oferują one łącznie 543 miejsca noclegowe. Brakuje jednak miejsc noclegowych o standardzie turystycznym (tanie noclegi), dysponujących odpowiednią liczbą pokoi, umożliwiającą pobyt 40-osobowej i większej wycieczki w jednym obiekcie.

Do największych atrakcji turystycznych Krosna należą: Centrum Dziedzictwa Szkła, Bazylika Farna z punktem widokowym na dzwonnicy, Rynek Starego Miasta, Muzeum Podkarpackie, Muzeum Rzemiosła, Muzeum Misyjne, kościoły: oo. Franciszkanów, oo. Kapucynów, św. Wojciecha, krzyż papieski i pomnik Św. Jana Pawła II. Wiele bardzo ciekawych atrakcji znajduje się w okolicach Krosna, co jest znakomitym uzupełnieniem oferty dla turystów.

Na atrakcyjność turystyczną miasta wpływa także organizacja plenerowych imprez cyklicznych, tj. Karpackie Klimaty i Balony nad Krosnem.

Krosno jako członek organizacji turystycznych (Podkarpacka Regionalna Organizacja Turystyczna, Lokalna Organizacja Turystyczna „Beskid Niski”) jest promowane podczas wielu wydarzeń targowych w Polsce i za granicą.

W obszarze „Gospodarka” wskazano na następujące problemy i wyzwania rozwojowe:

Problemy:

- Niski poziom PKB na mieszkańca.
- Niski w porównaniu ze średnią krajową wskaźnik produkcji sprzedanej przemysłu na mieszkańca.
- Słaba zewnętrzna dostępność komunikacyjna miasta.
- Duże rozdrobnienie własności na obszarach uznanych za potencjalne tereny inwestycyjne.
- Niewielkie zainteresowanie przedsiębiorców terenami inwestycyjnymi.
- Postrzeganie Krosna przez potencjalnych inwestorów poprzez stereotyp zapóźnionych w rozwoju województw Polski Wschodniej.
- Niewystarczająco rozwinięta infrastruktura dla inkubowania nowych firm.
- Niewiele inicjatyw współpracy pomiędzy lokalnymi firmami.
- Zbyt mały ruch turystyczny w Krośnie.
- Krótki pobyt turystów w Krośnie – mało atrakcyjna oferta, która zatrzymałaby turystów na dłużej.
- Niewystarczająca liczba turystycznych miejsc noclegowych przy organizacji dużych przedsięwzięć.
- Brak odpowiedniego miejsca dla turystów podróżujących kamperami.

- Brak organizatorów turystyki przyjazdowej do Krosna.
- Brak sieci powiązanych ze sobą ścieżek i tras rowerowych obejmujących miasto i okoliczne miejscowości.

Wyzwania rozwojowe:

- Tworzenie warunków dla rozwoju przedsiębiorczości w mieście.
- Pozyskiwanie nowych inwestorów z innowacyjnych branż.
- Doprowadzenie do pełnego zainwestowania terenów włączonych do specjalnej strefy ekonomicznej.
- Zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej Krosna.
- Skuteczna promocja inwestycyjna.
- Zwiększenie możliwości inkubowania nowych firm.
- Wspieranie powiązań biznesu ze sferą nauki.
- Współpraca z okolicznymi gminami w zakresie tworzenia wspólnej oferty turystycznej.
- Wykorzystanie szans wynikających z dużego ruchu turystycznego w okolicach Krosna.
- Stymulowanie rozwoju branży turystycznej i ruchu turystycznego w mieście – mechanizmy wsparcia turystyki.
- Wykorzystanie mieszkańców oraz osób, które odwiedziły Krosno jako ambasadorów miasta.
- Monitorowanie ruchu turystycznego w Krośnie i przeprowadzanie regularnych badań opinii turystów o mieście.
- Prowadzenie atrakcyjnej i skutecznej promocji skierowanej do turystów z kraju i zagranicy.
- Przygotowanie atrakcyjnej i kompleksowej oferty dla turystów także poza sezonem turystycznym, przygotowanie ofert tematycznych (np. dla seniorów, dla aktywnych).
- Wydłużenie średniego pobytu turysty w Krośnie.
- Stworzenie sieci ścieżek rowerowych we współpracy z gminami ościennymi.

INFRASTRUKTURA

Transport i komunikacja. Analizując natężenie ruchu drogowego w Krośnie należy mieć na uwadze fakt, że skupiają się tutaj liczne instytucje, szkoły, zakłady pracy o znaczeniu ponadlokalnym, które przyciągają nie tylko mieszkańców miasta, lecz także okolicznych

miejsowości. Liczba pojazdów zarejestrowanych w Krośnie w 2012 r. wynosiła 26571, a na terenie powiatu krośnieńskiego – 62699.

Długość sieci dróg publicznych wynosi 149 km. Wszystkimi drogami zarządza prezydent miasta. Według przeprowadzonej w 2012 r. oceny stanu technicznego, większość głównych dróg utrzymana jest w zadowalającym stanie technicznym. Nie mniej wskazany jest bieżący monitoring stanu nawierzchni dróg, zwłaszcza lokalnych i dojazdowych, które są w znacznie gorszym stanie. W ostatnich latach istotnie zwiększyło się zaangażowanie w inwestycje drogowe. Inwestycją o największym znaczeniu jest prowadzona przebudowa i modernizacja drogi krajowej nr 28. Droga ta, potocznie nazywana „obwodnicą”, od dawna już nie pełni takiej funkcji. Z tego względu istnieje potrzeba wybudowania systemu obwodnic miasta.

Wzrost liczby użytkowanych pojazdów przekłada się na potrzeby nie tylko w zakresie infrastruktury drogowej, lecz także parkingowej. Corocznie wzrasta liczba miejsc parkingowych. Pomimo tego nadal występują deficyty w tym zakresie.

Na koniec 2012 r. w granicach miasta istniało 13,6 km ścieżek rowerowych. Układ ścieżek rowerowych prowadzonych poza jezdnią oraz tras rowerowych jest ważnym, oddzielnym elementem systemu transportowego Krosna, który ma pełnić w mieście funkcję rekreacyjną i transportową. Na dzień dzisiejszy jest to układ niespójny, który nie tworzy zwartej sieci. Brak skoordynowanego układu ruchu rowerowego wynika z powiązania jego budowy z budową i remontami dróg.

Na terenie Krosna usługi publicznego transportu zbiorowego świadczą: Miejska Komunikacja Samochodowa w Krośnie Sp. z o.o., Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej PKS w Krośnie SA oraz przewoźnicy prywatni. MKS świadczy usługi na terenie Krosna oraz pięciu gmin ościennych. Sieć komunikacyjna obejmuje 15 linii o łącznej długości 230,7 km. Tabor złożony jest z 42 autobusów, w tym 15 nowoczesnych pojazdów niskopodłogowych. W autobusach zamontowane są elektroniczne wyświetlacze, a na pętlach "Dworzec" i "Rondo" zainstalowano elektroniczne tablice z rozkładem jazdy. W 2011 r. wdrożono bilety elektroniczne oraz Krośnieńską Kartę Miejską. Problemem MKS jest spadek liczby pasażerów. W 2012 r. liczba ta spadła poniżej 2,5 mln osób. Konieczne jest uatrakcyjnienie obsługi pasażerów m.in. poprzez wdrożenie nowoczesnych systemów informacyjnych. Należy ponadto wymienić wyeksploatowany tabor autobusowy na pojazdy niskoemisyjne, przyjazne dla środowiska.

Przez Krosno przebiega linia kolejowa nr 108, którą przez wiele lat regularnie kursowały zarówno pociągi osobowe, jak i towarowe. Od 2010 r. Polskie Koleje Państwowe zawiesiły kursy pociągów osobowych przez Krosno. W chwili obecnej przez miasto przejeżdżają jedynie nieliczne składy towarowe. Linia kolejowa jest więc wykorzystywana w niewielkim stopniu. Trwa remont najbardziej zniszczonych odcinków.

Lotnisko w Krośnie, założone w 1932 r., posiada jedynie trawiaste pole wzlotów i jest wykorzystywane głównie w celach szkoleniowych i rekreacyjnych. Lotnisko nie posiada pomocy nawigacyjnych i nie obsługuje regularnego ruchu pasażerskiego. Właścicielem lotniska oraz zarządzającym w myśl przepisów prawa lotniczego jest Miasto Krosno. Głównym użytkownikiem jest Aeroklub Podkarpacki – Szkoła Lotnicza. Średniorocznie wykonywanych jest ok. 8 tys. operacji lotniczych.

Gospodarka komunalna. Krosno zaopatrywane jest w wodę dla potrzeb pitnych i przemysłowych z trzech ujęć wód powierzchniowych (w Sieniawie, Iskrzyni i Szczepańcowej). Istniejący system wodociągowy obsługuje około 95% mieszkańców Krosna i wykorzystuje około 50% możliwości produkcyjnych. Ze względu na znaczne koszty utrzymania sieci wodociągowej w ostatnich latach podjęte zostały działania, zmierzające do bardziej efektywnego korzystania z tych ujęć. Prowadzona jest modernizacja procesów technologicznych w celu poprawy jakości wody u odbiorców. Jedynie nieliczne tereny miasta pozostają bez infrastruktury wodociągowej. System wodociągowy dostarcza mieszkańcom wodę o dobrej jakości, spełniającą wymogi stawiane wodzie do picia. Jakość wody kierowanej do systemu dystrybucji jest systematycznie kontrolowana.

Długość czynnej sieci kanalizacyjnej na terenie miasta w 2012 r. wynosiła 144 km. Korzystało z niej 90% mieszkańców. W zaawansowanym stadium są inwestycje związane z rozdziałem kanalizacji sanitarnej i deszczowej.

Nowoczesna Oczyszczalnia Ścieków w pełni zaspokaja potrzeby Krosna oraz gmin sąsiednich, a jej przepustowość stwarza możliwości do rozbudowy sieci kanalizacyjnej.

Na terenie Krosna działają trzy kotłownie, w tym nowoczesna kotłownia Miejskiego Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej, będącego głównym producentem i dostawcą ciepła dla mieszkańców.

Krosno dysponuje bardzo dobrze rozwiniętymi sieciami: gazową, elektroenergetyczną i teletechniczną.

Stopień wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych jest niewielki. Na terenie miasta funkcjonują instalacje do pozyskiwania energii słonecznej w domach prywatnych oraz obiektach użyteczności publicznej. W latach 2009 – 2011 r. zamontowano w domach prywatnych kolektory słoneczne o łącznej powierzchni 408 m². Dwie większe instalacje solarne zainstalowane są na krytych pływalniach miejskich przy ul. Sportowej i Wojska Polskiego. Oczyszczalnia Ścieków wyposażona jest w instalację do wykorzystania biogazu w celu produkcji ciepła i energii elektrycznej.

Gospodarka odpadami komunalnymi realizowana jest na bazie istniejącego składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne oraz Zakładu Unieszkodliwiania Odpadów (ZUO) przy ul. Biało-brzeskiej. Zamontowane w ZUO instalacje do segregacji i odzysku odpadów należą do najnowszej generacji. Możliwości produkcyjne pozwalają na prawidłową gospodarkę odpadami komunalnymi pochodzącymi nie tylko z terenu Krosna, ale także z innych gmin.

Na terenie miasta prowadzona jest segregacja odpadów u źródła oraz segregacja na linii technologicznej ZUO. Prowadzone są różnego rodzaju akcje zbiórek odpadów segregowanych. Selektywna zbiórka obejmuje odpady użyteczne takie jak: szkło, tworzywa sztuczne, makulatura, metale; odpady wielkogabarytowe, w tym elektrośmieci; odpady budowlane; odpady niebezpieczne (baterie, przeterminowane lekarstwa, termometry rtęciowe); odpady ulegające biodegradacji.

System selektywnej zbiórki odpadów uwzględnia występujące na terenie miasta dwa rodzaje zabudowy: wielorodzinną i jednorodziną. Od wprowadzenia w życie uchwały w sprawie Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Krosno należy stwierdzić, że coraz więcej osób posiada podpisane umowy na odbiór odpadów komunalnych przez uprawnione podmioty, co świadczy o wzroście świadomości ekologicznej mieszkańców –

jednak nie jest to rezultat w pełni satysfakcjonujący. Liczba wysegregowanych odpadów opakowaniowych ze strumienia odpadów komunalnych z terenu miasta Krosna, w miarę upływu czasu wzrasta. Miasto organizuje pomoc mieszkańcom w legalnym zagospodarowaniu takich odpadów jak: azbest, zużyte baterie, przeterminowane leki, elektrośmieci, odpady wielkogabarytowe i inne.

Na terenie Krosna znajdują się trzy czynne cmentarze komunalne: przy ul. ks. kard. S. Wyszyńskiego, ul. S. Wyspiańskiego i ul. ks. J. Popiełuszki, a także dwa cmentarze zabytkowe: stary cmentarz przy ul. Krakowskiej oraz cmentarz żydowski przy ul. ks. Sarny. Dzięki realizowanym inwestycjom powierzchnia grzebalna zaspokaja potrzeby miasta na ok. 20 lat.

Gospodarka mieszkaniowa. Według danych ze spisu powszechnego przeprowadzonego w 2011 r. zasoby mieszkaniowe w Krośnie wynoszą 16,6 tys. mieszkań. Przeciętna powierzchnia użytkowa jednego mieszkania wynosi 67,6 m². W porównaniu z danymi ze spisu przeprowadzonego w 2002 r. liczba mieszkań wzrosła o 1,1 tys., a przeciętna powierzchnia użytkowa wzrosła o 1,8 m². W celu wsparcia młodych osób w uzyskaniu własnego mieszkania miasto we współpracy z Towarzystwem Budownictwa Społecznego realizuje program „Mieszkania Młodych Rodzin”. Miasto adaptuje niewykorzystywane obiekty na cele mieszkaniowe, a młodzi lokatorzy, płacąc minimalny czynsz, zobowiązani są do odłożenia określonej kwoty na docelowe mieszkanie.

Zasób mieszkaniowy miasta składa się z 627 lokali, z których 463 to lokale mieszkalne, a 164 to lokale socjalne. Zapotrzebowanie na lokale jest dużo większe niż posiadane przez miasto zasoby. Jedynie kilka procent składanych corocznie wniosków o przyznanie lokalu jest rozpatrywanych pozytywnie. Problemem jest także niedobór mieszkań socjalnych.

W obszarze strategicznym „Infrastruktura” istnieją następujące problemy i wyzwania rozwojowe:

Problemy:

- Niewystarczająco rozwinięta infrastruktura drogowa.
- Konieczność stopniowego ograniczania ruchu w zabytkowym centrum miasta.
- Mała przepustowość istniejącego układu komunikacyjnego.
- Niewystarczająca liczba miejsc parkingowych.
- Brak systemu ścieżek rowerowych.
- Brak utwardzonej drogi startowej i wyposażenia nawigacyjnego na lotnisku.
- Brak wolnej powierzchni hangarowej umożliwiającej zwiększenie liczby użytkowników lotniska.
- Brak bezpośredniego połączenia drogowego i kolejowego ze stolicą regionu.
- Niezadowalający stan techniczny obiektów mostowych.
- Spadek liczby pasażerów komunikacji miejskiej.

- Niski stopień wykorzystywania energii odnawialnej.
- Ograniczone możliwości składowania odpadów.
- Deficyt mieszkań komunalnych i socjalnych.

Wyzwania rozwojowe:

- Etapowa realizacja odcinków dróg obwodowych miasta.
- Stworzenie kompleksowej sieci ścieżek rowerowych i przystosowanie infrastruktury w mieście do ruchu rowerowego.
- Połączenie sieci ścieżek rowerowych w mieście z gminami ościennymi.
- Zapewnienie bezpośredniego połączenia drogowego i kolejowego z Rzeszowem.
- Budowanie pozycji Krosna jako ośrodka szkolenia lotniczego.
- Uruchomienie małej komunikacji pasażerskiej na lotnisku Krosno.
- Integracja transportu publicznego w obszarze funkcjonalnym miasta.
- Budowanie świadomości ekologicznej mieszkańców.
- Rozwijanie systemu zagospodarowania odpadów.
- Zwiększenie efektywności energetycznej infrastruktury.
- Tworzenie nowych mieszkań komunalnych i socjalnych.
- Uzbieranie terenów pod budownictwo mieszkaniowe.

SAMORZĄD

Organizacja Urzędu Miasta Krosna. Prezydent zarządza miastem przy pomocy Urzędu Miasta. Urząd podejmuje zadania istotnie wpływające na usprawnienie obsługi interesantów, optymalizację kosztów funkcjonowania, wzrost kompetencji pracowników, a także ich motywacji. Od 2005 r. miasto posiada certyfikat systemu zarządzania jakością (obecnie potwierdzający zgodność z normą PN-EN ISO 9001:2009, wcześniej do 2011 r. - PN-EN ISO 9001:2001). Funkcjonuje także system kontroli zarządczej.

W Urzędzie działa wielostanowiskowe Biuro Obsługi Obywatela.

Corocznie prowadzone są badania satysfakcji klientów, które stanowią bardzo istotny element kontaktów władz samorządowych z mieszkańcami. Służą one do zbierania informacji niezbędnych do sprawnego i efektywnego zarządzania Urzędem i sprawami miasta. Urząd Miasta, wychodząc naprzeciw mieszkańcom, wprowadził wiele udogodnień mających na celu łatwiejszy kontakt interesantów z pracownikami i szybsze załatwianie spraw. W ramach tych udogodnień wprowadzono m. in.: El-dok - program, który ułatwia dostęp do dokumentów i informacji, kontroluje drogę ich obiegu oraz stan realizacji spraw; system SMS - serwis powiadamiający osoby zainteresowane o imprezach kulturalnych i sportowych organizowanych w Krośnie, oprogramowanie USC - jest to system obsługi

danych osobowych mieszkańców zgodny z ustawami o aktach stanu cywilnego, ewidencji ludności, nowoczesną cyfrową centralę telefoniczną.

W Urzędzie obowiązuje Kodeks etyki urzędnika.

Marka i promocja miasta. Głównym motywem realizowanych działań promocyjnych w ostatnich latach było zbudowanie i utrwalenie stworzonej marki i produktu turystycznego tj. KROSNO MIASTO SZKŁA. Inwestycyjnym elementem tworzonej marki było powstanie Centrum Dziedzictwa Szkła. Miasto przyjęło założenia dotyczące promocji i we wszelkich podejmowanych działaniach podkreśla dominantę tożsamości miasta, tj. jego szklane dziedzictwo. Dzięki współpracy z Polską Organizacją Turystyczną (i jej oddziałem na Podkarpaciu) oraz Urzędem Marszałkowskim Województwa Podkarpackiego podejmuje działania promocyjne na arenie międzynarodowej. Ponadto współpracuje z mediami ogólnopolskimi i lokalnymi. Obok promocji turystycznej ważną rolę odgrywa promocja gospodarcza, realizowana przede wszystkim przy współpracy z Polską Agencją Informacji i Inwestycji Zagranicznych, Centrum Obsługi Inwestora w Rzeszowie, Ministerstwem Gospodarki oraz Wydziałami Promocji Handlu i Inwestycji Ambasad RP.

Miasto prowadzi politykę informacyjną skierowaną do wewnątrz i na zewnątrz miasta, korzystając z szeregu narzędzi, m.in.: strony internetowej www.krosno.pl (w tym także w wersji mobilnej, dostępnej na urządzenia przenośne), portali społecznościowych, Miejskiego Systemu Informacyjnego SMS, Newslettera, bazy mailingowej czy Serwisu Prasowego Urzędu Miasta.

Zarządzanie finansami miasta. Podstawą gospodarki finansowej jednostek samorządu terytorialnego jest budżet, uchwalany przez Radę Miasta na rok budżetowy. W 2013 r. dochody budżetu miasta wyniosły 269,4 mln zł, a wydatki 269,7 mln zł, z czego 24% stanowiły wydatki majątkowe. Wysoki poziom wydatków majątkowych od wielu lat daje podstawy dla dynamicznego rozwoju miasta.

Największy udział w finansowaniu zadań miasta mają dochody własne i subwencje (w 2013 r. odpowiednio 41% i 34,5%). W dochodach własnych miasto osiąga najwyższe wpływy z udziału w podatku PIT i CIT oraz z podatku od nieruchomości. W ostatnich latach występuje spadek dochodów z tytułu udziałów w podatku CIT, co ma bezpośredni związek z niekorzystną sytuacją gospodarczą w kraju.

Od 2004 r. miasto skutecznie aplikuje o środki europejskie na realizację zadań inwestycyjnych oraz „miękkich”. Każdego roku fundusze pomocowe stanowią bardzo istotną część dochodów budżetu (w 2013 r. – ok. 12%).

Utrzymanie prorozwojowego budżetu a tym samym wysokiego poziomu wydatków inwestycyjnych związanych z modernizacją i budową infrastruktury komunalnej oraz obiektów użyteczności publicznej, w tym inwestycji wieloletnich, wymusza sięganie po długoterminowe źródła finansowania – kredyty i pożyczki. Na koniec 2013 r. zadłużenie miasto wynosiło 109,3 mln zł, co stanowi 40,57% wykonanych dochodów. Wskaźnik zadłużenia na 1 mieszkańca wynosi 2315 zł.

Syntetyczny miernik kondycji finansowej stanowi nadwyżka operacyjna, liczona jako różnica między dochodami bieżącymi a wydatkami bieżącymi. Osiągnięcie nadwyżki operacyjnej

oznacza, że jednostka po sfinansowaniu wszystkich wydatków bieżących ma jeszcze własne środki na finansowanie inwestycji i spłatę długu. Konsekwentne prowadzenie polityki finansowej nakierowanej na optymalizację wydatków bieżących, jak i skuteczne pozyskiwanie środków europejskich skutkuje corocznym generowaniem wysokiej nadwyżki operacyjnej. W 2013 r. wyniosła ona 22,7 mln zł. Miasto otrzymuje wysokie oceny wiarygodności finansowej bieżącej i w długim okresie. Ma to przełożenie na możliwości pozyskania kredytów i pożyczek na niskich marżach dostępnych na rynkach finansowych dla sektora samorządowego.

Problemy:

- Brak badań marketingowych m.in. w zakresie turystyki.
- Niewystarczające działania promujące wymiar gospodarczy.
- Spadek dochodów z tytułu udziałów w podatku PIT i CIT.
- Wzrost wydatków bieżących, w tym na pomoc społeczną.
- Wzrost wydatków bieżących wygenerowanych tworzeniem nowych składników majątkowych.
- Brak platformy konsultacyjnej.

Wyzwania rozwojowe:

- Zbudowanie systemu oceny podejmowanych działań promocyjnych.
- Stworzenie unikatowego wydarzenia wizerunkowego kojarzonego z Krosnem.
- Systematyczne pozyskiwanie środków zewnętrznych na realizację zadań inwestycyjnych i bieżących.
- Utrzymanie wysokiego poziomu nadwyżki operacyjnej.
- Utrzymanie bezpiecznego poziomu zadłużenia i obsługi długu.
- Optymalizacja finansowania inwestycji.
- Racjonalizacja wydatków na pomoc społeczną.
- Wdrożenie elektronicznej platformy konsultacyjnej.
- Promowanie inwestycji nakierowanych na ograniczenie wydatków bieżących.
- Wprowadzenie procedur w zarządzaniu finansami dla jednostek i komórek organizacyjnych – analiza wieloletnich skutków dla budżetu.

2.3. Analiza SWOT

Analiza SWOT jest narzędziem oceny silnych i słabych stron miasta, wynikających z jego wewnętrznych zasobów, a także szans i zagrożeń zewnętrznych, obecnych w otoczeniu, niezależnych od miasta.

Zasoby wewnętrzne	S (Strengths) SILNE STRONY	W (Weaknesses) SŁABE STRONY
Otoczenie miasta	O (Opportunities) SZANSE	T (Threats) ZAGROŻENIA

W wyniku przeprowadzonej diagnozy społeczno–gospodarczej, przy uwzględnieniu pozycji konkurencyjnej Krosna względem innych, podobnych ośrodków miejskich (miast na prawach powiatu w województwie podkarpackim – Rzeszowa, Przemyśla, Tarnobrzega), określono następujące najistotniejsze silne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia o znaczeniu strategicznym:

SILNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - położenie przygraniczne, - droga krajowa i dwie drogi wojewódzkie przebiegające przez Krosno, bliskość drogi międzynarodowej, - lotnisko, - atrakcyjność turystyczna miasta, - różnorodność krajobrazu naturalnego i kulturowego na terenie miasta, - cenne obiekty zabytkowe, atrakcyjne Stare Miasto, - relatywnie niskie bezrobocie rejestrowane, - wysoki poziom bezpieczeństwa publicznego, - pełna dostępność do opieki żłobkowej i przedszkolnej, 	<ul style="list-style-type: none"> - peryferyjne położenie miasta w stosunku do głównych ośrodków w Polsce, - brak bezpośredniego dostępu do drogi szybkiego ruchu (droga ekspresowa, autostrada), - brak bezpośredniego połączenia drogowego i kolejowego z Rzeszowem, - brak odpowiedniej infrastruktury lotniskowej, - rozdrobnienie własności nieruchomości gruntowych, - wysoki poziom tzw. niskiej emisji (zanieczyszczenia powietrza), - niewystarczająca infrastruktura przeciwpowodziowa cieków przepływających przez Krosno,

<ul style="list-style-type: none"> - bogata oferta edukacyjno- wychowawcza i wysoki poziom kształcenia w krośnieńskich szkołach, - funkcjonowanie szkół wyższych, - szeroki zakres świadczeń medycznych Wojewódzkiego Szpitala Podkarpackiego im. Jana Pawła II, - system opieki paliatywnej, w tym hospicjum, - szeroka oferta instytucji kultury i nowoczesna baza lokalowa, - dobra dostępność do nowoczesnej bazy sportowej i rekreacyjnej, - aktywne organizacje pozarządowe, - przedsiębiorczość mieszkańców, - duże zróżnicowanie branżowe gospodarki, - atrakcyjne tereny inwestycyjne i zachęty inwestycyjne, - specjalna strefa ekonomiczna, - funkcjonowanie instytucji otoczenia biznesu, - nowoczesna infrastruktura gospodarki komunalnej, - stabilna, dobra sytuacja finansowa miasta, - efektywne pozyskiwanie i wykorzystywanie środków pomocowych, - marka Krosno Miasto Szkła 	<ul style="list-style-type: none"> - istnienie obszarów wymagających rewitalizacji, w tym przemysłowych, - niski poziom wykorzystywania odnawialnych źródeł energii, - postępujący spadek liczby mieszkańców miasta, niekorzystne trendy demograficzne, - wysoki odsetek osób długotrwale bezrobotnych, - niskie wynagrodzenia, - emigracja zarobkowa mieszkańców, - spadek liczby studentów, - niewystarczająca powierzchnia zielonych i urządzonych terenów rekreacyjnych, - brak wspólnej oferty turystycznej z sąsiednimi gminami, - brak systemu oceny podejmowanych działań promocyjnych
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - budowa drogi S-19, - wybudowanie łącznicy kolejowej skracającej czas dojazdu do Rzeszowa, - poprawa infrastruktury drogowej po stronie Słowacji, - przywrócenie przez PKP połączeń pasażerskich na linii nr 108 – przebiegających przez Krosno, 	<ul style="list-style-type: none"> - zaniechanie budowy drogi S-19, - dalsza degradacja linii kolejowej nr 108, - konkurencja o mieszkańców ze strony okolicznych gmin, - brak zainteresowania współpracą ze strony gmin sąsiednich

<ul style="list-style-type: none"> - wzrost mobilności lotniczej społeczeństwa, - nowe formuły finansowania i realizacji zadań miasta, - realizacja projektów w formule RIT, - realizacja inwestycji w formule PPP, - zainteresowanie inwestorów Krosnem, - duży ruch turystyczny w okolicach Krosna, - wzrost popularności Podkarpacia jako regionu turystycznego. 	
--	--

Przeprowadzona analiza SWOT wskazuje na przewagę silnych stron wśród wewnętrznych cech miasta, jak również przewagę szans wynikających z otoczenia. Przyjęta Strategia powinna wykorzystywać efekt synergii silnych stron i szans oraz eliminowanie słabych stron. Podstawową słabością miasta, która wymaga zdecydowanych działań, jest spadek liczby mieszkańców wraz z towarzyszącym mu procesem starzenia się ludności. Zmiany te rzutują na wiele obszarów życia miasta, m.in. finanse publiczne, system edukacji, system ochrony zdrowia i pomocy społecznej, rynek pracy, rynek usług.

W obliczu pesymistycznych prognoz, przewidujących zmniejszenie się liczby ludności Krosna do 44 422 osób w 2020 r. (spadek o 2 885 osób w porównaniu z 2012 r.), należy podejmować strategiczne, zintegrowane działania mające na celu łagodzenie społeczno – ekonomicznych skutków procesów demograficznych, powstrzymanie emigracji mieszkańców oraz wzmacnianie polityki prorodzinnej.

Część III. Strategiczna

3.1. Wizja Miasta Krosna w roku 2022

Wizja miasta określa wyobrażenie o jego przyszłości, wyraża ambicje, aspiracje i dążenia samorządu przyświecające podejmowanym działaniom prorozwojowym. Przyjęto następującą wizję Krosna w roku 2022:

Krosno jest miastem inteligentnym, dbającym o jakość życia mieszkańców poprzez rozwój innowacyjnej gospodarki, edukacji, kultury z poszanowaniem środowiska.

Wizja odwołuje się do pojęcia „inteligentnego miasta”, którego wyznacznikami są przede wszystkim:

- stosowanie innowacyjnych rozwiązań, w tym technologii informacyjno-komunikacyjnych do zarządzania szeroko pojętą infrastrukturą miejską w celu maksymalizacji jej wydajności,
- stosowanie nowoczesnych rozwiązań transportowych ukierunkowanych na ułatwienie mobilności,
- wysoka efektywność energetyczna, wykorzystywanie energii odnawialnych, czyste środowisko,
- kreatywni mieszkańcy posiadający szeroki dostęp do wiedzy i wysoką zdolność jej wykorzystywania,
- partycypacyjny model zarządzania miastem (szeroki udział społeczeństwa), wysoka sprawność zarządzania.

3.2. Obszary strategiczne, cele strategiczne, priorytety i kierunki działań

Cele strategiczne zostały zdefiniowane w ramach trzech wyodrębnionych obszarów:

OBSZAR STRATEGICZNY	CEL STRATEGICZNY
KONKURENCYJNA GOSPODARKA	Stymulowanie rozwoju konkurencyjnej gospodarki, tworzącej nowe miejsca pracy poprzez podnoszenie atrakcyjności inwestycyjnej miasta oraz wspieranie przedsiębiorczości.
KAPITAŁ LUDZKI I SPOŁECZNY	Wspieranie rozwoju kapitału ludzkiego i społecznego prowadzące do poprawy jakości życia mieszkańców.
PRZESTRZEŃ I ŚRODOWISKO	Kształtowanie przestrzeni miasta zapewniające rozwój gospodarczy z poszanowaniem środowiska.

W ramach każdego obszaru strategicznego wyodrębniono priorytety, którym przypisane zostały cele szczegółowe oraz kierunki działań strategicznych.

Układ celów strategicznych, priorytetów oraz kierunków działań obrazuje poniższy schemat.

<p style="text-align: center;">KONKURENCYJNA GOSPODARKA</p> <p><i>Cel: Stymulowanie rozwoju konkurencyjnej gospodarki, tworzącej nowe miejsca pracy poprzez podnoszenie atrakcyjności inwestycyjnej miasta oraz wspieranie przedsiębiorczości.</i></p>	<p style="text-align: center;">KAPITAŁ LUDZKI I SPOŁECZNY</p> <p><i>Cel: Wspieranie rozwoju kapitału ludzkiego i społecznego prowadzące do poprawy jakości życia mieszkańców</i></p>	<p style="text-align: center;">PRZESTRZEŃ I ŚRODOWISKO</p> <p><i>Cel: Kształtowanie przestrzeni miasta zapewniające rozwój gospodarczy z poszanowaniem środowiska.</i></p>
<p>Priorytet 1: PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ</p> <p><i>Cel: Tworzenie systemu wsparcia i warunków do rozwoju przedsiębiorczości oraz powstawania nowych miejsc pracy.</i></p> <p>Kierunki działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rozwój systemu zachęt inwestycyjnych. • Ułatwianie startu nowym firmom, wspieranie samozatrudnienia. • Kompleksowe przygotowanie nowych obszarów dla rozwoju przemysłu i innowacyjnych usług. • Promocja gospodarcza i pozyskiwanie inwestorów. • Wspieranie współpracy sfer nauki i gospodarki sprzyjające transferowi wiedzy. • Wspieranie rozwoju instytucji otoczenia biznesu oraz sieci kooperacji. <p>Priorytet 2: TURYSTYKA</p> <p><i>Cel: Podniesienie atrakcyjności turystycznej miasta</i></p> <p>Kierunki działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tworzenie produktów turystycznych. • Poprawa infrastruktury turystycznej. • Prowadzenie zintegrowanych działań promocyjnych i informacyjnych. • Wspieranie działań na rzecz rozwoju turystyki. 	<p>Priorytet 1: ZDROWIE</p> <p><i>Cel: Podejmowanie działań na rzecz poprawy stanu zdrowia mieszkańców.</i></p> <p>Kierunki działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Promowanie zdrowego stylu życia. • Wzmocnienie działań w zakresie profilaktyki zdrowia. • Wspieranie systemu rehabilitacji osób niepełnosprawnych. • Przeciwdziałanie uzależnieniom. <p>Priorytet 2: SPORT I REKREACJA</p> <p><i>Cel: Wzrost aktywności fizycznej mieszkańców</i></p> <p>Kierunki działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Upowszechnianie aktywności fizycznej. • Organizacja prestiżowych imprez sportowych. • Wspieranie rozwoju lokalnego sportu kwalifikowanego. • Rozbudowa bazy sportowej. • Kształtowanie przestrzeni dla rekreacji. <p>Priorytet 3: EDUKACJA</p> <p><i>Cel: Podnoszenie jakości kształcenia i wychowania.</i></p> <p>Kierunki działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Podnoszenie jakości i efektywności kształcenia oraz atrakcyjności nauczania. • Upowszechnianie dostępu do edukacji miejskiej i wyrównywanie szans edukacyjnych. • Wzmacnianie kształcenia zawodowego. • Wspieranie dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych. • Poprawa stanu bazy oświatowej. • Upowszechnianie uczenia się przez całe życie. 	<p>Priorytet 1: DOSTĘPNOŚĆ KOMUNIKACYJNA</p> <p><i>Cel: Zwiększenie efektywności układu komunikacyjnego.</i></p> <p>Kierunki działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zwiększenie zewnętrznej dostępności komunikacyjnej Miasta oraz rozwój wewnętrznego układu komunikacyjnego. • Rozbudowa lotniska pod kątem wykorzystania jego potencjału dla celów m.in. biznesowych, szkoleniowych, komunikacyjnych. • Budowa zintegrowanej sieci ścieżek rowerowych. • Zwiększenie wykorzystania transportu zbiorowego. • Optymalizacja systemu parkingowego. • Zwiększenie płynności ruchu. <p>Priorytet 2: PRZESTRZEŃ MIEJSKA</p> <p><i>Cel: Kształtowanie funkcjonalnej i estetycznej przestrzeni miejskiej podnoszącej jakość życia mieszkańców</i></p> <p>Kierunki działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Optymalizacja przestrzeni miejskiej. • Podnoszenie atrakcyjności Starego Miasta. • Rewitalizacja obszarów zdegradowanych. • Zagospodarowanie terenów nadrzecznych. • Poprawa estetyki zieleni miejskiej. • Dostosowanie przestrzeni miejskiej do potrzeb osób niepełnosprawnych, starszych i rodziców z dziećmi. • Modernizacja systemu mieszkań komunalnych i socjalnych.

Priorytet 4: KULTURA I DZIEDZICTWO KULTUROWE

Cel: Wzrost uczestnictwa i wyrównywanie szans w dostępie do kultury i dziedzictwa kulturowego.

Kierunki działań:

- Rozwój edukacji kulturalno – artystycznej dzieci, młodzieży i dorosłych.
- Ułatwianie mieszkańcom uczestnictwa w życiu kulturalnym.
- Rozwój atrakcyjnej, innowacyjnej oferty instytucji kultury.
- Stworzenie przestrzeni dla działalności artystycznej i kulturalnej.
- Wspieranie działań na rzecz dziedzictwa kulturowego.

Priorytet 5: AKTYWNOŚĆ SPOŁECZNA

Cel: Zwiększenie aktywności społecznej.

Kierunki działań:

- Wspieranie inicjatyw społecznych poprawiających jakość życia mieszkańców.
- Aktywizacja osób starszych.
- Wspieranie rozwoju ekonomii społecznej.
- Włączanie społeczne osób zagrożonych marginalizacją.
- Aktywizacja społeczno-zawodowa osób bezrobotnych i niepełnosprawnych.
- Zwiększanie udziału organizacji pozarządowych w realizacji zadań publicznych.
- Promowanie idei wolontariatu.

Priorytet 6: BEZPIECZEŃSTWO

Cel: Zwiększenie bezpieczeństwa i porządku publicznego.

Kierunki działań:

- Zapobieganie przestępczości i rozwój monitoringu miejskiego.
- Poprawa bezpieczeństwa przeciwpowodziowego.
- Zapewnienie nowoczesnego i sprawnego systemu zarządzania kryzysowego.
- Zapobieganie bezdomności zwierząt.

Priorytet 3: OCHRONA ŚRODOWISKA

Cel: Poprawa stanu środowiska i efektywności energetycznej.

Kierunki działań:

- Poprawa efektywności energetycznej infrastruktury.
- Zwiększenie stopnia wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych.
- Poprawa czystości powietrza.
- Zwiększenie efektywności gospodarki odpadami.
- Optymalny rozwój infrastruktury wodno–ściekowej.
- Zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców.

Priorytet 4: SPOŁECZEŃSTWO INFORMACYJNE

Cel: Wzrost wykorzystania technologii informacyjnych i komunikacyjnych.

Kierunki działań:

- Rozwój sieci światłowodowej i szerokopasmowej.
- Zwiększenie dostępu do informacji przestrzennej.
- Rozwój zasobów cyfrowych.
- Upowszechnienie usług e-administracji.

Szczegółowy opis kierunków działań

Obszar: **KONKURENCYJNA GOSPODARKA**

Priorytet 1: **PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ**

Kierunki działań:

- **Rozwój systemu zachęt inwestycyjnych.**

Kierunek będzie realizowany poprzez ustanowienie mechanizmów pomocowych podnoszących konkurencyjność oferty inwestycyjnej Krosna. Należy rozszerzyć przywileje dla inwestorów tworzących nowe miejsca pracy na terenie miasta. Szczególne wsparcie powinno dotyczyć przede wszystkim firm z sektorów zaawansowanych technologii, oferujących atrakcyjną i trwałą pracę oraz wpływających na wzrost gospodarczy poprzez kooperację z lokalnymi przedsiębiorcami, jak również przyciąganie nowych poddostawców produktów i usług. Należy wspierać zarówno budowę nowych obiektów przemysłowych, jak i wznawianie działalności w oparciu o nieruchomości firm, wobec których ogłoszono upadłość. Przewagą konkurencyjną Krosna w pozyskiwaniu inwestorów powinny stanowić niższe niż w podobnych ośrodkach koszty prowadzenia działalności, uzyskiwane dzięki obowiązującym tutaj ulgom podatkowym, zarówno w podatku dochodowym (specjalne strefy ekonomiczne), jak i w podatku od nieruchomości.

- **Ułatwianie startu nowym firmom, wspieranie samozatrudnienia.**

Mieszkańcy Krosna posiadają wysoki potencjał intelektualny do prowadzenia działalności gospodarczej. Wykorzystanie go niejednokrotnie wymaga odpowiedniego wsparcia, gdyż osoby aspirujące do założenia firmy w początkowym okresie napotykają na trudne do przezwyciężenia bariery. Należy zatem podjąć działania mające na celu kształtowanie postaw przedsiębiorczych wśród mieszkańców i aktywizację osób bezrobotnych oraz absolwentów w kierunku zakładania przez nich działalności gospodarczej.

Kierunek będzie realizowany poprzez działania informacyjne, wsparcie szkoleniowe i doradcze z zakresu przedsiębiorczości i prowadzenia firmy, a także finansowe (np. dotacje na podjęcie działalności gospodarczej, ulgi podatkowe, udostępnianie lokali w atrakcyjnych cenach najmu). Należy stworzyć mechanizmy zachęcające młodych, zdolnych i wykształconych ludzi do powrotu do Krosna po studiach w większych ośrodkach. W efekcie prowadzonych działań zostanie wykreowane środowisko wzmacniające potencjał początkujących firm i ich zdolność do osiągnięcia takiego poziomu rozwoju, który umożliwi kontynuowanie działalności w warunkach rynkowych.

Działania będą prowadzone w ścisłej współpracy z instytucjami otoczenia biznesu oraz instytucjami rynku pracy.

- Kompleksowe przygotowanie nowych obszarów dla rozwoju przemysłu i innowacyjnych usług.

Kierunek będzie realizowany poprzez realizację projektów mających na celu rozwój stref aktywności gospodarczej, zwiększenie potencjału inwestycyjnego miasta i konkurencyjności oferty skierowanej do inwestorów. Działania te dotyczą pozyskiwania (wykup, scalanie rozdrobnionych gruntów), uzbrajania i udostępniania atrakcyjnych terenów inwestycyjnych, przeznaczonych pod działalność gospodarczą, głównie z branż przemysłu i innowacyjnych usług, w wyniku której na terenie Krosna będą tworzone nowe miejsca pracy. Dla zwiększenia różnorodności i atrakcyjności oferty inwestycyjnej miasta pożądane jest wyznaczenie nowych terenów dla rozwoju biznesu, włączenie ich do sieci transportowej poprzez budowę dróg dojazdowych oraz doprowadzenie niezbędnych sieci infrastruktury technicznej. Wpłynie to na poprawę atrakcyjności inwestycyjnej Krosna wśród przedsiębiorców, a w konsekwencji zainwestowania terenów – pobudzenie rozwoju gospodarczego.

- Promocja gospodarcza i pozyskiwanie inwestorów.

Konieczne jest zintensyfikowanie promocji gospodarczej Krosna jako narzędzia do osiągnięcia celów związanych z pozyskiwaniem nowych inwestorów i powstawaniem nowych miejsc pracy.

Kierunek będzie realizowany poprzez krajową i międzynarodową promocję potencjału gospodarczego Krosna, na którą składa się promocja oferty inwestycyjnej i klimatu gospodarczego miasta, jak również lokalnych przedsiębiorców. Działania promocyjne powinny budować markę gospodarczą miasta, uwzględniającą kluczowe, posiadające największy potencjał rozwojowy sektory lokalnej gospodarki (przede wszystkim lotnictwo jako inteligentna specjalizacja Podkarpacia o uznanej, międzynarodowej renomie).

Szansę na pozyskanie nowych inwestorów zwiększy rozwój współpracy z Polską Agencją Informacji i Inwestycji Zagranicznych, Centrum Obsługi Inwestora i Eksportera, organizacjami zrzeszającymi przedsiębiorców, Wydziałami Promocji Handlu i Inwestycji Ambasad RP oraz innymi organizacjami pośredniczącymi w kontaktach z przedsiębiorcami. Należy także budować partnerstwo z lokalnymi przedsiębiorcami, którzy są ważnym ogniwem budującym klimat gospodarczy w mieście i potencjalnymi promotorami oferty inwestycyjnej.

Duże znaczenie dla tworzenia atrakcyjnych warunków do inwestowania w Krośnie ma współpraca z uczelniami wyższymi i budowanie oferty szkół ponadgimnazjalnych w zakresie kształcenia kadr o kwalifikacjach dostosowanych do indywidualnych potrzeb inwestorów zainteresowanych prowadzeniem działalności w Krośnie. Szczególną rolę odgrywa tutaj Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Krośnie.

Ponadto konieczna jest realizacja kampanii promocyjnych dotyczących potencjału gospodarczego miasta i oferty inwestycyjnej, organizacja wydarzeń promocyjnych oraz udział w misjach gospodarczych, targach inwestycyjnych i tym podobnych wydarzeniach umożliwiających zdobycie nowych kontaktów z potencjalnymi inwestorami.

Budowaniu wizerunku miasta przyjaznego biznesowi powinny sprzyjać: opracowanie i realizacja programu promocji oraz gospodarczej oraz wdrożenie systemu identyfikacji wizualnej, wysokiej jakości informacja na stronie internetowej miasta oraz we wszystkich innych materiałach promocyjnych, profesjonalna obsługa przedsiębiorców.

Realizacja powyższych działań powinna przynieść efekt w postaci wzrostu zainteresowania ofertą Krosna i napływu nowych inwestycji.

- Wspieranie współpracy sfer nauki i gospodarki sprzyjające transferowi wiedzy.

Ważnym zadaniem miasta jest tworzenie klimatu korzystnego dla wdrażania innowacyjnych rozwiązań dostarczanych przez współczesną naukę do gospodarki. Do osiągnięcia wysokiego poziomu rozwoju i konkurencyjności gospodarki kluczowe jest wdrażanie innowacji, korzystanie z osiągnięć nauki w dziedzinie nowych technologii.

Kierunek będzie realizowany poprzez wspieranie oraz inicjowanie działań sprzyjających nawiązywaniu współpracy przedsiębiorców z uczelniami i ośrodkami badawczo – rozwojowymi w zakresie wdrażania innowacji i transferu technologii, w tym organizowanie lokalnego forum gospodarczego.

- Wspieranie rozwoju instytucji otoczenia biznesu oraz sieci kooperacji.

Instytucje otoczenia biznesu wpływają na rozwój przedsiębiorczości, udzielają wsparcia firmom, działają na rzecz zwiększenia ich konkurencyjności i innowacyjności. Konieczna jest ścisła współpraca miasta z instytucjami otoczenia biznesu, wspieranie ich działalności na rzecz rozwoju gospodarczego poprzez realizację wspólnych projektów i wydarzeń informacyjno–promocyjnych dla przedsiębiorców, jak również informowanie o usługach, które świadczą.

Należy dążyć do rozwoju miejskiej instytucji otoczenia biznesu – Krośnieńskiego Inkubatora Technologicznego w celu rozszerzenia jego usług, przyczyniających się do powstawania nowych podmiotów gospodarczych oraz wdrażania innowacyjnych rozwiązań przez lokalne firmy. Konieczna jest m.in. poprawa infrastruktury Inkubatora, aby rozwijające się przedsiębiorstwa miały jak najlepsze warunki do prowadzenia działalności.

Miasto powinno także udzielać wsparcia istniejącym oraz nowo powstającym sieciom kooperacji (klastrom), podnoszącym innowacyjność i konkurencyjność lokalnej gospodarki.

Priorytet 2: TURYSTYKA

Kierunki działań:

- Tworzenie produktów turystycznych

W celu umacniania turystyki jako gałęzi lokalnej gospodarki będą prowadzone zintensyfikowane działania prowadzące do zwiększenia ruchu turystycznego w Krośnie. Należy rozwijać główny produkt turystyczny miasta, jakim jest Centrum Dziedzictwa Szkła oraz budować nowe, spójne atrakcje, głównie w oparciu o tradycje gospodarcze, tj. górnictwo nafty i gazu oraz produkcja Inu i tkactwo. Należy wyeksponować bogactwo etnograficzne Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego.

Po rewitalizacji lotniska możliwe będzie rozwinięcie oferty turystycznej w oparciu o zasoby firm i stowarzyszeń działających na lotnisku (np. spadochroniarstwo, szybownictwo, loty widokowe nad Beskidem Niskim i Bieszczadami, obsługa turystyki lotniczej).

Atrakcje turystyczne Krosna powinny znaleźć odzwierciedlenie w tworzonych kompleksowych ofertach pobytowych dla turystów, indywidualnie dopasowanych do różnych potrzeb i wymagań (segmentowanie ofert, np. pobyty rodzinne, dla seniorów, dla aktywnych, itp.).

Ponadto należy dążyć do integracji produktów turystycznych Krosna i okolic celem stworzenia jednolitej oferty w obszarze funkcjonalnym miasta.

Pomysłem na ożywienie turystyczne Krosna może być wykorzystanie potencjału występujących lokalnie wód mineralnych. Niezbędnym działaniem, determinującym dalsze prace w tym zakresie będzie wykonanie szczegółowych badań ilościowych i jakościowych wód mineralnych. W przypadku, gdy badania potwierdzą taką możliwość, należy wykorzystać istniejące zasoby wód mineralnych w projekcie rozwoju centrum sportu i rekreacji przy ul. Bursaki oraz w rejonie Wojewódzkiego Szpitala Podkarpackiego przy ul. Korczyńskiej.

- **Poprawa infrastruktury turystycznej**

Krosno będzie rozwijało infrastrukturę służącą przyjmowaniu turystów i podnoszeniu rangi turystycznej miasta. Należy wdrożyć jednolity, przyjazny turystom System Informacji Miejskiej, ułatwiający poruszanie się po Krośnie zarówno samochodem, rowerem, jak i pieszo, odnajdowanie atrakcji turystycznych oraz ulic. System ten jednocześnie będzie pełnił funkcję promocji wizerunku miasta. W ramach współpracy z sąsiednimi gminami jednolity system może zostać zaimplementowany w obrębie całego obszaru funkcjonalnego miasta.

Przy wykorzystaniu nowoczesnych technologii należy odtworzyć historyczne budowle, występujące niegdyś na obszarze Starego Miasta (np. wirtualne prezentacje, hologramy i miniatury przedstawiające elementy dawnego układu urbanistycznego Krosna), lokalizować w przestrzeni miasta obiekty upamiętniające osoby zasłużone dla miasta oraz rozwijać nowe, stylowe elementy małej architektury.

Kierunek będzie realizowany także poprzez rozwijanie bazy noclegowej w standardzie turystycznym - zorganizowanie pola kempingowego wyposażonego w niezbędną infrastrukturę oraz utworzenie hostelu.

- **Prowadzenie zintegrowanych działań promocyjnych i informacyjnych**

Kierunek będzie realizowany poprzez aktywną promocję marki turystycznej Krosno Miasto Szkła, prowadzenie ogólnopolskich kampanii z wykorzystaniem różnorodnych narzędzi komunikacji, w tym poszukiwanie nowych, nieszablonowych form. Informacja i promocja będzie kierowana do różnych grup docelowych. Szczególny nacisk zostanie położony na wykorzystanie potencjału turystycznego otoczenia Krosna, przede wszystkim uzdrowisk i Magurskiego Parku Narodowego.

Efektywność działań może zostać wzmocniona poprzez jednolitą politykę promocyjną i wspólną promocję gmin turystycznych powiatu krośnieńskiego. Miasto będzie dążyło do nawiązania ścisłej współpracy w tym zakresie.

Konieczne jest unowocześnienie systemu informacji turystycznej, szersze udostępnienie kompleksowej informacji o regionie, m.in. z wykorzystaniem nowoczesnych technologii (np. aplikacje mobilne z informacją turystyczną Beskidu Niskiego).

Należy ponadto wdrożyć system badań marketingowych ruchu turystycznego oraz oceny efektywności podejmowanych działań promocyjnych.

Uzupełnieniem marki „Krosno Miasto Szklą” będzie marka „Made in Krosno”, tworzona w celu promocji lokalnych firm zajmujących się produkcją wyrobów ze szkła.

- Wspieranie działań na rzecz rozwoju turystyki

Budowa marki turystycznej wymaga współdziałania wielu podmiotów oraz wspierania przez miasto ciekawych inicjatyw zwiększających atrakcyjność turystyczną regionu. Konieczne jest stworzenie systemu współpracy miasta, gmin turystycznych powiatu krośnieńskiego, instytucji kultury, szkół, organizacji pozarządowych działających w zakresie turystyki oraz przedstawicieli branży gastronomicznej i hotelarskiej. Wspólne działania wszystkich interesariuszy powinny przyczynić się do rozwoju turystyki jako silnej branży gospodarczej, tworzącej miejsca pracy. W podejmowanych działaniach należy uwzględnić między innymi:

- podjęcie prac nad wprowadzeniem karty turystycznej dla Beskidu Niskiego, zawierającej możliwość skorzystania z różnych atrakcji pobytowych w ramach jednej ceny lub zestawu zniżek;
- aktywizację branży gastronomicznej w tworzeniu ofert, zawierających lokalne potrawy, utożsamiane z regionem (np. w ramach konkursów kulinarnych);
- wspieranie organizacji szkoleń i warsztatów dla pracowników branży turystycznej;
- wspieranie budowy infrastruktury zwiększającej bazę noclegową w mieście poprzez ulgi podatkowe;
- zainicjowanie Forum Rozwoju Turystyki, integrującego lokalną branżę, które będzie stanowić platformę dla dyskusji, wymiany informacji i podejmowania wspólnych działań przyczyniających się do zwiększenia ruchu turystycznego;
- zabieganie na szczeblach wyższych o budowę infrastruktury poprawiającej zewnętrzną dostępność komunikacyjną Krosna.

Obszar: **KAPITAŁ LUDZKI I SPOŁECZNY**

Priorytet 1: **ZDROWIE**

Kierunki działań:

- **Promowanie zdrowego stylu życia**

W celu kształtowania prozdrowotnych postaw i nawyków służących poprawie stanu zdrowia oraz jego utrzymaniu prowadzone będą działania promocyjne, edukacyjne oraz informacyjne. Będą one motywowały mieszkańców do większej dbałości o zdrowie. Przewiduje się realizację szeregu kampanii prozdrowotnych, w tym m.in. organizację otwartych warsztatów, cyklicznych prelekcji i seminariów dla mieszkańców w zakresie promocji zdrowego stylu życia, organizację szkoleń i prelekcji na temat prawidłowych nawyków żywieniowych oraz zasad zdrowego żywienia dla rodziców uczniów krośnieńskich szkół wszystkich szczebli, połączonych z konsultacjami z dietetykiem.

- **Wzmocnienie działań w zakresie profilaktyki zdrowia**

Profilaktyka zdrowia ma na celu zapobieganie chorobom przed ich rozwinięciem się poprzez kontrolowanie przyczyn i czynników ryzyka, pozwala także zapobiegać poważniejszym konsekwencjom chorób poprzez ich wczesne wykrycie i leczenie.

Należy kontynuować realizację finansowanych z budżetu miasta profilaktycznych programów zdrowotnych, przede wszystkim w zakresie profilaktyki chorób układu krążenia, wykrywania zakażeń WZW typu B i C, profilaktyki onkologicznej, profilaktyki stomatologicznej u dzieci, szczepień ochronnych (np. grypa, meningokoki, pneumokoki, HPV). Planowana jest także organizacja zajęć szkoły rodzenia.

O możliwości udziału w bezpłatnych programach profilaktycznych finansowanych z budżetu miasta oraz NFZ mieszkańcy będą informowani poprzez szeroko zakrojone akcje promocyjne.

- **Wspieranie systemu rehabilitacji osób niepełnosprawnych**

Ze względu na niewystarczający zakres zadań realizowanych systemowo na rzecz osób niepełnosprawnych konieczne jest organizowanie uzupełniających form wsparcia, odpowiadających na specyficzne potrzeby tej grupy osób. Głównym celem wspierania systemu rehabilitacji osób niepełnosprawnych powinno być zwiększenie dostępu do informacji o różnych formach pomocy, instytucjach świadczących tę pomoc oraz sposobach jej uzyskiwania. Ponadto należy poszerzyć ofertę dostępu do urządzeń nieobjętych refundacją NFZ lub refundowanych w niewystarczającej wysokości, co pozwoli na bardziej skuteczną rehabilitację różnego typu niepełnosprawności. Istnieje również potrzeba zapewnienia osobom niepełnosprawnym z powodu specyficznych dysfunkcji profesjonalnego doradztwa, zajęć wyrównujących lub szkoleń, umożliwiających poprawę ich funkcjonowania w środowisku społecznym.

- **Przeciwdziałanie uzależnieniom**

W celu zapobiegania uzależnieniom, będącym przyczyną wielu problemów społecznych, przewidywana jest realizacja następujących działań profilaktycznych: organizacja cyklicznych spotkań dla młodzieży szkolnej z udziałem psychologów, psychiatrów i pedagogów – specjalistów w zakresie uzależnień; realizacja we wszystkich krośnieńskich szkołach programów profilaktycznych, kampanii, prelekcji, spektakli tematycznych dotyczących kształtowania umiejętności asertywnego odmawiania i opierania się nałogom (alkohol, nikotyna, narkotyki, przemoc, uzależnienia od komputera), jak również w zakresie profilaktyki zagrożeń cywilizacyjnych.

Priorytet 2: SPORT I REKREACJA

Kierunki działań:

- **Upowszechnianie aktywności fizycznej**

Uczestnictwo w sporcie przynosi wiele korzyści, zarówno w wymiarze jednostkowym, jak i całego społeczeństwa. Regularna aktywność fizyczna prowadzi do poprawy stanu zdrowia, wspomaga osiąganie wysokich wyników w nauce oraz sukcesów na rynku pracy, zapobiega powstawaniu uzależnień i innych zachowań patologicznych, zwłaszcza u młodzieży. Z tych względów aktywność fizyczna, amatorskie uprawianie sportów, w tym sporty masowe, będą szeroko promowane wśród mieszkańców Krosna. Miasto będzie udzielało wsparcia (w tym wsparcia finansowego) stowarzyszeniom sportowym popularyzującym sport i aktywne spędzanie wolnego czasu, szkolnym klubom sportowym, organizatorom współzawodnictwa sportowego dzieci i młodzieży. Organizowane będą także akcje aktywizujące dorosłych amatorów sportu, w tym seniorów i osoby z niepełnosprawnościami, turnieje i otwarte mistrzostwa Krosna w wielu dyscyplinach (np. lekkoatletyka, gry zespołowe, sporty zimowe), z uwzględnieniem współzawodnictwa drużyn reprezentujących krośnieńskie dzielnice i osiedla.

Ważnymi partnerami w upowszechnianiu aktywności fizycznej wśród dzieci i młodzieży są krośnieńskie szkoły i przedszkola, które w ramach atrakcyjnych zajęć szkolnych i dodatkowych będą budowały poczucie zadowolenia z uprawiania sportu u swoich wychowanków.

Przewidywana jest organizacja konkursów na autorskie programy zajęć ogólnego przygotowania sportowego dzieci i ich wdrażanie w ramach zajęć pozaszkolnych, a także kontynuacja programu nauki pływania „Krosnoludek umie pływać”.

Popularyzacja czynnego uprawiania różnych dyscyplin sportowych będzie się odbywała także poprzez imprezy z udziałem olimpijczyków i gwiazd sportu.

- **Organizacja prestiżowych imprez sportowych**

Prestiżowe imprezy sportowe o zasięgu ogólnopolskim i międzynarodowym z jednej strony przyczyniają się do popularyzacji poszczególnych dyscyplin i uprawiania sportu wśród mieszkańców, a z drugiej – do promocji Krosna. Na bazie stale wzbogacanej bazy sportowej miasto będzie uczestniczyło w organizacji wysokiej rangi zawodów, jak również zgrupowań

i obozów sportowych. Należy zabiegać o jak najczęstsze wykorzystywanie krośnieńskich obiektów do treningów czołowych drużyn, w tym narodowych, w różnych dyscyplinach i grupach wiekowych, konsekwentnie wzmacniając znaczenie miasta jako atrakcyjnego ośrodka przygotowań dla sportowców.

Ważnym zadaniem jest wspieranie organizacji sportowych imprez cyklicznych, które na stałe wpisały się w krośnieński kalendarz (przede wszystkim Międzynarodowych Górskich Zawodów Balonowych popularyzujących Krosno jako ośrodek sportów lotniczych, Wyścigu Kolarskiego Solidarności i Olimpijczyków i innych).

- **Wspieranie rozwoju lokalnego sportu kwalifikowanego**

Miasto zamierza wspierać organizacyjnie i finansowo kluby sportowe, których zawodnicy biorą udział we współzawodnictwie organizowanym przez polskie związki sportowe. W ramach otwartych konkursów ofert klubom sportowym będą przyznawane dotacje m.in. na działania związane z organizacją i udziałem w zawodach, zakup wyposażenia sportowego, szkolenie sportowe.

Dla klubów biorących udział w wysokiej klasy rozgrywkach będą organizowane konkursy na działania w zakresie promocji Krosna poprzez sport.

Kolejną formą wsparcia rozwoju sportu kwalifikowanego jest planowane utworzenie specjalistycznej poradni medycyny sportowej.

- **Rozbudowa bazy sportowej**

W celu realizacji działań w zakresie upowszechniania aktywności fizycznej przez mieszkańców należy zapewnić odpowiednią i ogólnodostępną bazę sportową. Pożądana jest kontynuacja programu budowy boisk sportowych w dzielnicach i na osiedlach, a także kontynuacja współpracy ze spółdzielniami mieszkaniowymi w zakresie modernizacji podległej im infrastruktury. Przewiduje się budowę sal gimnastycznych przy II Liceum Ogólnokształcącym oraz Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 4.

Należy także kontynuować rozbudowę kompleksu sportowego i odnowy biologicznej przy ul. Bursaki. W pierwszej kolejności konieczna jest budowa krytego lodowiska oraz utworzenie nowoczesnego kompleksu basenów odkrytych.

Równie istotne zadanie stanowi kompleksowa modernizacja stadionu przy ul. Legionów.

- **Kształtowanie przestrzeni dla rekreacji**

Ważnym uzupełnieniem działań przyczyniających się do wzrostu aktywności ruchowej mieszkańców będzie rozwój bazy służącej celom rekreacyjnym, a więc odnowie sił psychofizycznych poprzez wypoczynek na świeżym powietrzu, w tym przede wszystkim:

- tworzenie miejsc codziennej rekreacji rodzinnej w dzielnicach i na osiedlach;
- tworzenie stref rekreacji dla osób starszych, ścieżek spacerowych w terenach zielonych;
- zapewnienie nowoczesnego placu zabaw przy każdym przedszkolu;

- montaż kolejnych urządzeń do ćwiczeń na świeżym powietrzu (mini – siłownie „pod chmurką”);
- wyznaczenie i przygotowanie atrakcyjnych miejsc dla organizacji pikników rodzinnych w otoczeniu zieleni.

Priorytet 3: **EDUKACJA**

Kierunki działań:

- **Podnoszenie jakości i efektywności kształcenia oraz atrakcyjności nauczania**

Kierunek ten będzie realizowany między innymi poprzez:

- promowanie i upowszechnianie działalności innowacyjnej i nowatorskich rozwiązań w nauczaniu i wychowaniu,
- upowszechnianie technologii informacyjno–komunikacyjnych,
- poszerzanie oferty opiekuńczo–edukacyjnej, w tym zajęć dodatkowych,
- rozwój kluczowych kompetencji oraz tworzenie warunków do aktywności edukacyjnej, społecznej i obywatelskiej,
- wspieranie przygotowawczych do sprawdzianów, egzaminów gimnazjalnych i maturalnych celem utrzymania poziomu miejskiej edukacji na poziomie wyższym od średnich wojewódzkich i ogólnopolskich,
- zapewnienie warunków do efektywnego kształcenia i rozwoju talentów,
- stwarzanie warunków do wymiany międzynarodowej szkół, udziału w projektach europejskich i bilateralnych oraz mobilności zawodowej nauczycieli.

- **Upowszechnienie dostępu do edukacji miejskiej i wyrównywanie szans edukacyjnych**

Kierunek ten będzie realizowany między innymi poprzez:

- upowszechnienie edukacji przedszkolnej –zapewnienie każdemu dziecku miejsca w przedszkolu,
- ułatwienie dostępu do miejskiej edukacji dla uczniów i słuchaczy spoza Krosna, w tym pełne zabezpieczenie miejsc noclegowych,
- zapewnienie sprzyjających warunków dojazdu do szkoły,
- upowszechnienie możliwości uczenia się na odległość z wykorzystaniem e-learningu,
- ułatwienie uczniom krośnieńskich szkół dostępu do ponadstandardowych usług edukacyjnych, także poza szkołą,
- dostosowanie szkół dla dzieci powracających zza granicy, obcokrajowców i dzieci mniejszości narodowych,
- budowanie efektywnego systemu pomocy psychologiczno–pedagogicznej,
- rozwijanie systemu wsparcia materialnego dla dzieci i młodzieży,

- prowadzenie działań profilaktyczno – edukacyjnych na rzecz poprawy bezpieczeństwa, ochrony zdrowia i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu,
- wsparcie logopedyczne i opiekę w zakresie korekty wad postawy w każdym przedszkolu.

- **Wzmacnianie kształcenia zawodowego**

Kierunek będzie realizowany między innymi poprzez:

- wzmocnienie atrakcyjności oferty edukacyjnej w szkołach zawodowych,
- optymalizację oferty kształcenia szkół zawodowych – nauczanie w kierunkach dostosowanych do potrzeb gospodarki,
- pielęgnowanie kształcenia w zawodach unikatowych,
- wsparcie przygotowani do egzaminów zawodowych,
- organizowanie wymiany doświadczeń na europejskim rynku pracy, w zakresie praktycznej nauki zawodu młodzieży,
- stworzenie systemu doradztwa zawodowego w gimnazjach i szkołach ponadgimnazjalnych,
- rozwój systemu informacji między szkołami i pracodawcami,
- prowadzenie szerokiej kampanii informacyjnej na temat kształcenia zawodowego w mieście,
- unowocześnianie kształcenia zawodowego, budowanie pozytywnego wizerunku szkoły zawodowej we współpracy z sektorem pracy,
- rozwijanie postaw przedsiębiorczości i samodzielności ekonomicznej - zakładanie własnej firmy.

- **Wspieranie dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych**

Kierunek będzie realizowany między innymi poprzez:

- stworzenie zintegrowanego systemu wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka i jego rodziny,
- wsparcie uczniów ze specjalnymi potrzebami w zakresie wyboru ścieżki edukacyjnej,
- stworzenie warunków do kształcenia osób niepełnosprawnych poprzez likwidację barier architektonicznych i innych,
- zapewnienie dowozu do szkół i ośrodków kształcenia wszystkim uczniom niepełnosprawnym.

- **Poprawa stanu bazy oświatowej**

Kierunek będzie realizowany między innymi poprzez:

- modernizację budynków oświatowych,
- modernizację infrastruktury rekreacyjno–sportowej przy obiektach oświatowych,
- wdrażanie technologii informacyjnych,
- modernizację wyposażenia i pomocy dydaktycznych do potrzeb nowej podstawy programowej,

- tworzenie miejskich przestrzeni publicznych przyjaznych dla dzieci i młodzieży.
- **Upowszechnianie uczenia się przez całe życie**

Kierunek będzie realizowany między innymi poprzez:

- wspieranie miejskich szkół prowadzących kształcenie ustawiczne w różnych formach, w tym kwalifikacyjnych kursów zawodowych,
- zapewnienie dostępu do wysokiej jakości edukacji ustawicznej, w tym zawodowej,
- tworzenie oferty międzypokoleniowej dla osób w różnym wieku,
- wykorzystywanie różnych form edukacji pozaszkolnej w procesie uczenia się – tworzenie płaszczyzny współpracy różnych środowisk edukacji: formalnej, poza formalnej i nieformalnej oraz walidacja efektów uczenia się w tych formach,
- wdrażanie technologii informacyjnych w kształceniu dorosłych – zapobieganie wykluczeniu cyfrowemu.

Priorytet 4: KULTURA I DZIEDZICTWO KULTUROWE

Kierunki działań:

- **Rozwój edukacji kulturalno-artystycznej dzieci, młodzieży i dorosłych**

Wysoki poziom wiedzy o kulturze i sztuce oraz czerpanie satysfakcji z obcowania z nimi są niezwykle wartościowe dla wszechstronnego rozwoju. Kontakt z kulturą poszerza horyzonty, stymuluje kreatywność i rozwija umiejętności społeczne. W celu podnoszenia kompetencji artystycznych, jak również kształtowania wśród mieszkańców aspiracji i motywacji do uczestnictwa w kulturze, podejmowane będą zintegrowane działania, oparte na współpracy wielu podmiotów (m.in. miasta, instytucji kultury, placówek oświatowych, w tym szkół artystycznych, Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. S. Pigoń, organizacji pozarządowych). Należą do nich przede wszystkim:

- prowadzenie kampanii edukacyjnych i promujących różne formy działalności artystycznej i kulturalnej i przygotowujące do odbioru kultury;
- organizacja zajęć szkolnych, a także pozalekcyjnych i pozaszkolnych dla dzieci i młodzieży, kształtujących ekspresję twórczą oraz kompetencje artystyczne;
- organizacja warsztatów i plenerów służących nabywaniu lub doskonaleniu umiejętności artystycznych przez amatorów;
- organizacja konferencji, seminariów, paneli dyskusyjnych dotyczących różnych dziedzin sztuki i uzupełniających braki w edukacji kulturalnej,
- promocja literatury i czytelnictwa poprzez organizację wydarzeń literackich i kampanii społecznych.

Oferta edukacji kulturalnej i artystycznej skierowana będzie do mieszkańców reprezentujących wszystkie pokolenia i grupy społeczne.

- **Ułatwianie mieszkańcom uczestnictwa w życiu kulturalnym**

Uczestnictwo w życiu kulturalnym można rozpatrywać w aspekcie biernym – jako odbiorca oraz czynnym – jako twórca. W obu przypadkach zdarza się, że potrzeby uczestnictwa w kulturze nie są zaspokajane ze względu na zewnętrzne czynniki, głównie finansowe lub organizacyjne.

Wspieranie krośnian w korzystaniu z oferty kulturalnej będzie obejmowało m.in. działania w zakresie:

- organizacji pewnej liczby wydarzeń kulturalnych bezpłatnych, w szczególności z zakresu kultury wysokiej,
- zapewnienia dofinansowania do rodzinnego uczestnictwa w wydarzeniach kulturalnych (np. Karta Rodziny 3+),
- realizacji programów ułatwiających dostęp do kultury dedykowanych grupom społecznym zagrożonym wykluczeniem (np. niepełnosprawni, mniejszość romska),
- doskonalenie systemu informacji i promocji o wydarzeniach kulturalnych.

Z kolei w celu wspierania rozwoju twórczości artystycznej konieczne są:

- organizacja konkursów, przeglądów, wystaw, festiwali i koncertów promujących lokalnych artystów, w tym twórczość amatorską (np. przeglądy twórczości uczniowskiej i organizacji pozarządowych),
- przyznawanie stypendiów artystycznych Prezydenta Miasta Krosna dla młodych twórców.

- **Rozwój atrakcyjnej, innowacyjnej oferty instytucji kultury**

Miejskie instytucje kultury posiadają wysoki potencjał rozwojowy, który należy jak najpełniej wykorzystać, aby właściwie pełniły rolę centrów aktywności kulturalnej mieszkańców. Działania instytucji kultury powinny charakteryzować się innowacyjnością i odchodzeniem od stereotypowych rozwiązań. Należy wdrażać formy interaktywne i kreatywnie wykorzystujące nowoczesne technologie, poszukiwać nowych trendów i inspiracji. Stały rozwój oferty kulturalnej, dostosowanej do zmieniających się potrzeb społeczeństwa należy realizować m.in. poprzez zwiększenie liczby i różnorodności wydarzeń kulturalnych, w tym imprez plenerowych, zapewnienie prestiżowego repertuaru i wysokiego poziomu organizowanych wydarzeń.

- **Stworzenie przestrzeni dla działalności artystycznej i kulturalnej**

Kierunek obejmuje rozwój infrastruktury, tworzenie nowych i unowocześnianie istniejących miejsc, w których mieszkańcy realizują swoje twórcze ambicje lub obcuja z kulturą i sztuką.

Zadania te będą realizowane przede wszystkim poprzez:

- modernizację budynku ArtKina;
- uatrakcyjnienie oferty Muzeum Rzemiosła;
- uatrakcyjnienie oferty Biura Wystaw Artystycznych;

- optymalizację zakresu działalności Centrum Dziedzictwa Szkła;
- zwiększenie atrakcyjności zbiorów i ułatwienie dostępu do nich poprzez unowocześnienie infrastruktury bibliotek.
- **Wspieranie działań na rzecz dziedzictwa kulturowego**

Dziedzictwo kulturowe obejmuje dorobek materialny i duchowy zarówno poprzednich pokoleń, jak i naszych czasów. Bogactwo lokalnej kultury materialnej i niematerialnej wymaga szczególnej opieki i ochrony oraz popularyzacji. Kulturowanie dziedzictwa wpływa na integrację mieszkańców oraz budowanie poczucia tożsamości, jak również na atrakcyjność turystyczną miasta. Do działań realizowanych w ramach niniejszego kierunku należą przede wszystkim:

- ochrona i opieka nad obiektami zabytkowymi, w tym wspieranie prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytkach;
- opieka konserwatorska nad muzealiami, archiwaliami i księgozbiorami, gromadzenie pamiątek lokalnej kultury;
- organizacja czasowych i stałych wystaw promujących lokalne dziedzictwo kulturowe;
- organizacja przedsięwzięć kulturalnych i artystycznych kultywujących dziedzictwo materialne i niematerialne regionu, jak również promujących różnorodność kulturową Pogranicza Karpackiego (w tym m.in. kontynuacja Festiwalu „Karpackie Klimaty”).

Szczególną rolę w działaniach miasta powinno odgrywać jednocześnie mieszkańców wokół lokalnego dziedzictwa kultury przemysłowej, budowanie pozytywnego wartościowania marki „Krosno Miasto Szkła”, a tym samym wzmacnianie tożsamości lokalnej.

Priorytet 5: AKTYWNOŚĆ SPOŁECZNA

Kierunki działań:

- **Wspieranie inicjatyw społecznych poprawiających jakość życia mieszkańców**

Kierunek polega na inicjowaniu lub wspieraniu wszelkich działań podejmowanych przez organizacje pozarządowe lub inne podmioty, mających na celu podniesienie jakości życia mieszkańców, w tym: dostępność do bezpłatnego poradnictwa, usługi opiekuńcze, rehabilitację osób starszych, dostępność do infrastruktury miejskiej, sportu, kultury i rekreacji oraz innych dóbr i usług.

Ponadto w Krośnie zostanie uruchomiona platforma konsultacyjna, umożliwiającą mieszkańcom aktywny udział w rozwoju miasta.

- **Aktywizacja osób starszych**

Osoby starsze odgrywają ważną rolę w społeczności lokalnej, wiele z nich aktywnie działa dla jej rozwoju. Rolą miasta jest pobudzanie i wspieranie aktywności seniorów, a także – w obliczu prognoz demograficznych wskazujących jednoznacznie na starzenie się społeczeństwa – zapewnienie odpowiednich standardów ochrony zdrowia i opieki.

Kierunek będzie realizowany poprzez działania mające na celu upowszechnienie aktywnego spędzania wolnego czasu przez osoby starsze m.in. w formie:

- zajęć kulturalnych i rekreacyjnych,
- pracy wolontarystycznej na rzecz lokalnego środowiska,
- zajęć o charakterze integracji międzypokoleniowej,
- tworzenia klubów seniora,
- zwiększenia dostępu i umiejętności wykorzystywania nowych technologii.

Konieczne jest także ułatwianie dostępu do rehabilitacji i poradnictwa medycznego oraz przeprowadzenie kampanii informacyjno – promocyjnej, dotyczącej dostępnych w Krośnie form aktywności seniorów i wspierającej integrację tego środowiska.

Ponadto pożądane jest utworzenie dziennego domu pomocy dla osób starszych, jak również zwiększenie liczby miejsc w zakładach opieki długoterminowej.

- **Wspieranie rozwoju ekonomii społecznej**

Działalność podmiotów ekonomii społecznej umożliwia włączenie osób dotkniętych zjawiskiem wykluczenia społecznego i borykających się z wieloma problemami natury finansowej oraz psychologicznej w proces reintegracji zawodowej i społecznej. W ramach tego kierunku realizowane będą działania zmierzające do zwiększenia liczby funkcjonujących w Krośnie podmiotów ekonomii społecznej (Klubu Integracji Społecznej, Centrum Integracji Społecznej, spółdzielni socjalnych). Należy także przeprowadzić kampanię promocyjno – szkoleniową wśród pracodawców, mającą na celu nawiązanie przez nich współpracy z Centrum Integracji Społecznej oraz zapewnienie zatrudnienia wspieranego.

- **Włącznie społeczne osób zagrożonych marginalizacją**

Zjawisko marginalizacji dotyczy pewne grupy osób, które z różnych przyczyn, często uwarunkowanych zewnętrznie, są izolowane w społeczeństwie. Do najbardziej zagrożonych wykluczeniem społecznym należą przede wszystkim osoby: bezrobotne (szczególnie w przypadku długotrwałego pozostawania bez pracy), żyjące w ubóstwie, niepełnosprawne, uzależnione od alkoholu i narkotyków, bezdomne, należące do romskiej mniejszości etnicznej.

W celu zapobiegania marginalizacji oraz ułatwiania osobom wykluczonym powrotu do społeczeństwa konieczne jest wdrożenie kompleksowych programów wsparcia, zwalczanie ubóstwa m.in. poprzez:

- wspieranie rodzin wielodzietnych (Karta Rodziny 3+),
- wspieranie emerytów i rencistów (Karta Seniora),

- prowadzenie kampanii przeciwko dyskryminacji określonych grup (np. zajęcia dla uczniów krośnieńskich szkół dotyczące kształtowania właściwych postaw wobec osób niepełnosprawnych).

Kierunek będzie realizowany m.in. przy współpracy z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Rodzinie.

Do pełnego uczestnictwa w życiu społecznym konieczne jest posiadanie kompetencji w zakresie posługiwania się nowoczesnymi technologiami. Pewne grupy osób z różnych przyczyn (m.in. ze względu na status materialny, niepełnosprawność) są zagrożone tzw. wykluczeniem cyfrowym. Do tych mieszkańców kierowane będą inicjatywy mające przeciwdziałać wykluczeniu cyfrowemu, tj.:

- szkolenia i kursy w zakresie podstawowych kompetencji informatycznych;
- nieodpłatne zapewnienie sprzętu komputerowego oraz dostępu do Internetu.

- **Aktywizacja społeczno-zawodowa osób bezrobotnych i niepełnosprawnych**

Poza działaniami podejmowanymi w celu przyciągania nowych inwestycji tworzących miejsca pracy w Krośnie, konieczne jest wdrażanie efektywnych programów aktywizacji bezrobotnych. W szczególności powinny być nimi objęte osoby, których sytuacja na rynku pracy jest szczególnie trudna (np. bezrobotni długotrwale, osoby po 50 roku życia, absolwenci, osoby niepełnosprawne). Wybór ścieżek aktywizacji powinien być dostosowany do indywidualnych potrzeb i predyspozycji. W odnalezieniu się na rynku pracy będą pomagały takie działania, jak doradztwo zawodowe i psychologiczne, staże, szkolenia i kursy przekwalifikowujące i podnoszące kwalifikacje zawodowe, dotacje na podjęcie działalności gospodarczej oraz inne instrumenty rynku pracy. Kierunek ten będzie realizowany przede wszystkim we współpracy z instytucjami rynku pracy (w szczególności z Powiatowym Urzędem Pracy w Krośnie).

Ponadto należy podjąć działania w kierunku stworzenia systemu zatrudnienia wspieranego obejmującego absolwentów Centrum Integracji Społecznej (np. zorganizowanie cyklu szkoleń zawodowych dla osób bezrobotnych, zakończonych stażem pracy u pracodawcy, mających na celu trwałe nabywanie przez nich nowych kompetencji zawodowych oraz możliwość zatrudnienia na otwartym rynku pracy).

Konieczne jest także zwiększenie istniejącej bazy dziennego wsparcia dla osób niepełnosprawnych z powodu upośledzenia umysłowego, choroby psychicznej i chorób sprzężonych, np. Zakładu Aktywności Zawodowej, umożliwiającego im wyjście z Warsztatu Terapii Zajęciowej i podjęcie zatrudnienia na otwartym rynku pracy.

- **Zwiększanie udziału organizacji pozarządowych w realizacji zadań publicznych**

Kierunek będzie realizowany poprzez wypracowanie i upowszechnienie standardów działania organizacji pozarządowych, zapewniających wysoką jakość realizacji zadań zleconych przez miasto. W tym celu przewiduje się rozwijanie oferty Centrum Wspierania Organizacji Pozarządowych; prowadzenie kampanii społecznych utrwalających pozytywny wizerunek organizacji pozarządowych; organizację imprez promujących III sektor (np. Piknik NGO, impreza w ramach Dni Krosna); utworzenie klubu dyskusyjnego; utworzenie programu edukacyjnego dla uczniów gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych, dotyczącego

funkcjonowania społeczeństwa obywatelskiego, opracowanie Wieloletniego Programu Współpracy Miasta Krosna z Organizacjami Pozarządowymi, a także zwiększenie liczby zadań publicznych zleczanych przez miasto organizacjom pozarządowym.

- **Promowanie idei wolontariatu**

Należy realizować działania zwiększające wiedzę mieszkańców na temat wolontariatu oraz ich zaangażowanie w tę formę pomocy potrzebującym. Propagowanie idei wolontariatu odbywać się będzie poprzez realizację kampanii informacyjno-promocyjnych, takich jak np. pikniki dla mieszkańców upowszechniające działalność KROSNOLudzkiego Centrum Wolontariatu oraz organizacji działających społecznie, szkolenia dla uczniów krośnieńskich szkół, opracowanie i realizację programu edukacyjnego dla gimnazjalistów i uczniów szkół ponadgimnazjalnych, a także działania w zakresie integracji osób niepełnosprawnych z pełnosprawnymi oraz zaangażowanie ich w działania na rzecz lokalnego środowiska.

Priorytet 6: BEZPIECZEŃSTWO

Kierunki działań:

- **Zapobieganie przestępczości i rozwój monitoringu miejskiego**

Należy realizować cykliczne akcje profilaktyczno – prewencyjne, których celem jest zapobieganie przestępczości i kształtowanie właściwych postaw społecznych. Szczególny nacisk zostanie położony na zajęcia prowadzone wśród dzieci i młodzieży we współpracy ze szkołami (m.in. profilaktyka agresji, przemocy i uzależnień).

Pożądana jest współpraca Straży Miejskiej i Policji w zakresie działań na rzecz poprawy bezpieczeństwa publicznego (np. wspólne patrole).

Jednym ze środków służących zapewnieniu bezpieczeństwa mieszkańców jest monitoring miejski. Stanowi cenne źródło informacji o zdarzeniach wymagających interwencji służb policji, straży miejskiej, pogotowia ratunkowego lub straży pożarnej.

System monitoringu miejskiego będzie rozbudowywany poprzez objęcie kolejnych terenów zasięgiem kamer monitoringu miejskiego. W pierwszej kolejności nowe punkty monitoringu będą lokalizowane na obszarach najbardziej zagrożonych przestępczością. Istnieje także konieczność zmodernizowania Centrum Obserwacji Wizyjnej Miasta Krosna.

- **Poprawa bezpieczeństwa przeciwpowodziowego**

W celu zwiększenia bezpieczeństwa prowadzone będą prace udrożniające w obrębie cieków wodnych, które stwarzają zagrożenie dla mieszkańców.

Ponadto na podstawie zaktualizowanej mapy terenów zalewowych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego zostanie wprowadzony zakaz zabudowy na obszarach zagrożonych powodzią.

Bardzo istotna jest kontynuacja rozdziału kanalizacji sanitarnej od deszczowej oraz prowadzenie właściwej eksploatacji urządzeń melioracyjnych przez spółki wodne.

- **Zapewnienie nowoczesnego i sprawnego systemu zarządzania kryzysowego**

Miasto narażone jest na negatywne skutki działania zarówno zagrożeń wywołanych czynnikami naturalnymi, jak i wynikającymi z działalności człowieka. W zależności od rodzaju, miejsca wystąpienia oraz nasilenia mogą one negatywnie wpływać na poziom bezpieczeństwa mieszkańców, mienia w znacznych rozmiarach, środowiska oraz ograniczenia w działalności organów administracji publicznej.

Przyjęty kierunek działania realizowany będzie min. poprzez realizację następujących działań:

- utrzymywanie i modernizacja zasobów niezbędnych do wykonania zadań ujętych w planie zarządzania kryzysowego;
- utrzymywanie baz danych niezbędnych w procesie zarządzania kryzysowego,
- nadzór nad funkcjonowaniem systemu wykrywania i alarmowania oraz systemu wczesnego ostrzegania mieszkańców,
- współdziałanie z centrami zarządzania kryzysowego organów administracji publicznej oraz podmiotami realizującymi monitoring środowiska.

- **Zapobieganie bezdomności zwierząt**

Przeciwdziałanie bezdomności zwierząt, w szczególności psów i kotów, realizowane będzie poprzez wdrażanie nowoczesnych rozwiązań z zakresu opieki nad zwierzętami, dostosowanych do skali problemu, w tym przede wszystkim:

- dofinansowanie do sterylizacji i kastracji zwierząt;
- nieodpłatne elektroniczne znakowanie psów;
- organizację kampanii edukacyjno – informacyjnych promujących prawidłowe, humanitarne postawy względem zwierząt, odpowiedzialną i właściwą opiekę nad nimi;
- promocję adopcji zwierząt z Przymuliska;
- budowę schroniska dla zwierząt we współpracy z sąsiednimi gminami.

Obszar: PRZESTRZEŃ I ŚRODOWISKO

Priorytet 1: DOSTĘPNOŚĆ KOMUNIKACYJNA

Kierunki działań:

- **Zwiększenie zewnętrznej dostępności komunikacyjnej Miasta oraz rozwój wewnętrznego układu komunikacyjnego**

Krosno nie posiada dobrego połączenia komunikacyjnego z północną częścią województwa podkarpackiego. Istniejące drogi z uwagi ukształtowanie terenu są wąskie, kręte i na wielu odcinkach nie spełniają wymogów bezpieczeństwa ruchu drogowego. Dlatego też istotnym zadaniem jest zwiększenie dostępności zewnętrznej miasta poprzez wykonanie połączeń z istniejącą drogą krajową nr 9 oraz w przyszłości z drogą ekspresową S19.

Działania w tym kierunku powinny polegać na zabieganiu o realizację następujących inwestycji:

- rozbudowa drogi krajowej nr 28 od granic miasta Krosna do węzła z S19, za Miejscem Piastowym. Optymalnym rozwiązaniem byłoby wykonanie nowego połączenia omijającego centrum Miejsca Piastowego (obwodnica);
- budowa łącznicy kolejowej między linią 106 a 108 umożliwiającą bezpośredni dojazd z Krosna do Rzeszowa.

Kontynuowane będą prace w zakresie przebudowy najważniejszej arterii komunikacyjnej miasta, jaką jest droga krajowa nr 28. Główne zadania w tym zakresie obejmują:

- dobudowę drugiej jezdni na newralgicznych odcinkach, w tym budowę drugiego mostu nad Lubatówką;
- podniesienie parametrów istniejącej ulicy do standardów technicznych odpowiadających drodze krajowej;
- budowę bezkolizyjnego, wielopoziomowego skrzyżowania z ul. Witosa;
- przebudowę wszystkich skrzyżowań w ciągu drogi krajowej nr 28 na terenie Krosna.

Równolegle należy dążyć do polepszenia warunków ruchu na terenie Krosna oraz połączyć poszczególne dzielnice z ominięciem centrum miasta. W tym celu należy kontynuować prace nad siecią ulic tworzących tzw. obwodnice Krosna tj.

- drogi klasy „Z” na odcinku od ul. Bema do ul. Zręcińskiej;
- drogi klasy „G” od ul. Zręcińskiej do ul. Chopina;
- drogi klasy „Z” od ul. Chopina do ul. Korczyńskiej;
- drogi klasy „Z” od ul. Korczyńskiej do ul. Białobrzeskiej – Moniuszki;
- drogi klasy „Z” od ul. Moniuszki do ul. Krakowskiej.

Ponadto należy podjąć następujące inwestycje w zakresie poprawy wewnętrznego układu komunikacyjnego:

- budowa łącznika drogowego ul. Czajkowskiego – Szpetnara – Witosa;
- budowa łącznika drogowego ul. Łukasiewicza – Czajkowskiego – Niepodległości;

- budowa łącznika drogowego ul. Tysiąclecia – Popiełuszki.
- **Rozbudowa lotniska pod kątem wykorzystania jego potencjału dla celów m.in. biznesowych, szkoleniowych, komunikacyjnych**

Przejęcie terenu i zarządzania lotniskiem miało na celu nadanie znaczącego impulsu rozwojowego prowadzącego do zwiększenia wykorzystywania lotniska. Rola lotniska w przestrzeni i życiu miasta powinna się sukcesywnie zwiększać.

Najważniejsze cele to:

- rozwój ilości i zakresu szkoleń lotniczych,
- zwiększenie wykorzystania lotniska przez firmy lotnicze i okółotnicze, wykorzystujące lotnisko jako bazę do prowadzenia działalności gospodarczej,
- rozwój lotnictwa ogólnego,
- stopniowe wprowadzenie połączeń lotniczych: czarterowych oraz rozkładowych, w odpowiedzi na zwiększające się potrzeby mieszkańców regionu oraz turystów,
- wykorzystanie lotniska jako przestrzeni dla organizacji wydarzeń kulturalnych.

Najważniejsze inwestycje prowadzące do realizacji powyższych celów obejmują:

- etapowe wybudowanie utwardzonych dróg startowych, dróg kołowania i płyt postojowych,
- przebudowę stacji paliw,
- wybudowanie zabezpieczenia meteorologicznego, pomocy nawigacyjnych, wdrożenie satelitarnych procedur podejścia do lądowania,
- wybudowanie nowych hangarów lotniskowych,
- przygotowanie przestrzeni lotniska określonej w planie generalnym do organizacji wydarzeń sportowych i kulturalnych.

- **Budowa zintegrowanej sieci ścieżek rowerowych**

W bieżącym okresie strategicznym należy dążyć do tego, aby rower stał się:

- alternatywnym, bezemisyjnym środkiem transportu do pracy lub szkoły dla mieszkańców miasta i gmin sąsiednich,
- coraz bardziej popularnym sposobem uprawiania rekreacji i turystyki.

W tym celu należy stworzyć odpowiednią infrastrukturę poprzez wybudowanie nowych odcinków ścieżek rowerowych oraz połączenie odcinków istniejących w zintegrowaną sieć.

W ramach realizacji kierunku należy:

- określić punkty na terenie miasta, do których należy doprowadzić ścieżki rowerowe (np. Rynek, najważniejsze firmy, szkoły gimnazjalne, ponadgimnazjalne, PWSZ, kompleks MOSiR), wyznaczyć wśród nich punkty priorytetowe,

- wyznaczyć punkty na terenie dzielnic i osiedli, z których należy poprowadzić ścieżki rowerowe,
- uzgodnić z gminami ościennymi punkty, w których ścieżki rowerowe prowadzące z terenu gmin sąsiednich osiągać będą granice miasta,
- opracować system oznakowania ścieżek rowerowych, ułatwiający wybór trasy,
- wykonać i oznakować ścieżki rowerowe począwszy od najbardziej priorytetowych.

W ciągach dróg o małym ruchu zamiast ścieżek rowerowych można wyznaczyć trasy rowerowe.

- **Zwiększenie wykorzystania transportu zbiorowego**

W celu odwrócenia obecnej w ostatnich latach tendencji spadkowej w liczbie pasażerów komunikacji miejskiej należy zapewnić wysokiej jakości usługi transportu publicznego, dostosowane do oczekiwań mieszkańców i opłacalne ekonomicznie. Zwiększenie liczby osób korzystających z transportu zbiorowego przyczyni się do ograniczenia obciążeń układu komunikacyjnego miasta, poprawy płynności ruchu, zwiększenia bezpieczeństwa drogowego, ograniczenia emisji zanieczyszczeń i hałasu. Nowoczesny, proekologiczny i wygodny dla pasażerów transport będzie atrakcyjną alternatywą dla korzystania z samochodów osobowych. Powinien być on dostępny nie tylko w samym mieście, ale w całym jego obszarze funkcjonalnym. W tym celu należy podjąć następujące działania:

- zoptymalizować rozkład jazdy i uruchomić nowe linie miejskie dostosowane do potrzeb pasażerów;
- zakupić nowoczesne, niskoemisyjne autobusy, wyposażone w system informacji dla pasażerów, monitoring wizyjny oraz automaty do sprzedaży biletów, umożliwiające realizację płatności bezgotówkowych przy pomocy kart płatniczych lub telefonu;
- rozwinąć system informacji dla pasażerów na przystankach (elektroniczne tablice z rozkładem jazdy);
- rozwinąć zakres usług w ramach Krośnieńskiej Karty Miejskiej;
- organizować kampanie promujące korzystanie z komunikacji miejskiej (np. dni bez samochodu).

- **Optymalizacja systemu parkingowego**

W celu zapewnienia większego komfortu i bezpieczeństwa parkowania samochodów w Krośnie należy zoptymalizować wykorzystanie powierzchni parkingowej, np. poprzez:

- ukośne w stosunku do krawędzi jezdni wyznaczanie miejsc postojowych;
- wyznaczanie miejsc parkingowych dla jednoślądów (motocykle, rowery);
- wyznaczenie obszarów, na których możliwe będzie lokalizowanie parkingów wielopoziomowych.

- **Zwiększenie płynności ruchu**

W celu poprawy efektywności układu komunikacyjnego należy wprowadzać inteligentne rozwiązania w zarządzaniu ruchem.

Newralgicznymi punktami decydującymi o płynności ruchu są skrzyżowania. Tu następuje najczęściej zatrzymanie ruchu, dlatego też należy zwrócić szczególną uwagę na ich funkcjonowanie. W przypadku możliwości terenowych zaleca się wykonanie rond lub zainstalowanie sygnalizacji świetlnej. W najbliższych latach niezbędne jest wykonanie przebudowy następujących skrzyżowań:

- ul. Krakowskiej z ul. Łukasiewicza – Piłsudskiego - Lewakowskiego;
- ul. Lewakowskiego z ul. Lniarską;
- ul. Pużaka z ul. Kletówki;
- wszystkich skrzyżowań w ciągu drogi krajowej nr 28.

Ponadto należy zsynchronizować sygnalizacje świetlne w ciągu drogi krajowej nr 28 celem upłynnienia ruchu i zapewnienia optymalnego czasu przejazdu przez całą drogę w obrębie miasta. System sterowania sygnalizacją świetlną powinien zostać zintegrowany z systemem monitoringu wizyjnego ulic oraz wyposażony w pętle indukcyjne.

Priorytet 2: PRZESTRZEŃ MIEJSKA

Kierunki działań:

- **Optymalizacja przestrzeni miejskiej**

Kierunek będzie realizowany poprzez właściwe uporządkowanie przestrzeni miejskiej, przyjaznej dla mieszkańców i odwiedzających. Przestrzeń miasta, zarówno w jego ścisłym, zabytkowym centrum, jak również w pozostałych dzielnicach i na osiedlach, powinna być kształtowana w sposób zrównoważony, czytelny, zharmonizowany z przyrodą i zapewniający wysoką użyteczność.

Należy konsekwentnie obejmować cały teren miasta miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. Na obszarach przeznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe należy sukcesywnie realizować inwestycje infrastrukturalne umożliwiające harmonijną zabudowę.

W celu estetyzacji i podniesienia funkcjonalności oraz atrakcyjności przestrzeni miejskiej przydatne będzie ustanowienie spójnych, jednolitych zasad sytuowania obiektów małej architektury, a także tablic i urządzeń reklamowych.

- **Podnoszenie atrakcyjności Starego Miasta**

Stare Miasto jest obszarem reprezentacyjnym, o szczególnym znaczeniu dla budowania wizerunku miasta. W celu kształtowania przestrzeni Starego Miasta jako atrakcyjnego, przyjaznego miejsca, chętnie odwiedzanego przez mieszkańców i turystów, będą podejmowane następujące działania:

- przebudowa ulic: Franciszkańskiej, Spółdzielczej, Sienkiewicza, Kazimierza Wielkiego, Ordynackiej, Szczepanika, Pl. Konstytucji 3 Maja, Grodzkiej, Zjazdowej, Kapucyńskiej, Czajkowskiego, Staszica;
- remont schodów prowadzących na Rynek od strony ul. Czajkowskiego i Podwale;
- budowa schodów od ul. Fortecznej do ul. Franciszkańskiej;
- stopniowe ograniczanie ruchu samochodowego w zabytkowym centrum miasta;
- wykonanie remontu podcieni;
- wprowadzenie stylowego oznakowania ulic i budynków w obrębie Starego Miasta (System Informacji Miejskiej);
- estetyzacja szyldów i reklam, wkomponowanie ich w zabytkowe otoczenie;
- wzbogacenie oferty imprez kulturalnych i artystycznych odbywających się na Rynku.

- **Rewitalizacja obszarów zdegradowanych**

Należy podejmować kompleksowe działania służące ożywieniu, poprawie funkcjonalności i estetyki obszarów zdegradowanych, które utraciły swoje pierwotne funkcje. Szczególne znaczenie w tym zakresie ma rewitalizacja nieruchomości dworca PKP i nadanie jej nowych funkcji. Należy aktywnie włączyć się w działania rewitalizacyjne na obiektach przemysłowych, np. pozostałych po hutach szkła.

- **Zagospodarowanie terenów nadrzecznych**

Istniejące tereny w sąsiedztwie Wisłoka powinny stać się jednym z ulubionych miejsc wypoczynku mieszkańców Krosna, zwłaszcza w sezonie wiosenno-letnim.

W celu wykorzystania potencjału rzeki Wisłok do celów wypoczynkowych i rekreacyjnych planowane jest podjęcie następujących działań:

- utworzenie alei spacerowej i ścieżki rowerowej wzdłuż Wisłoka;
- zorganizowanie miejsca do plażowania i urządzania pikników nad rzeką.

- **Poprawa estetyki zieleni miejskiej**

Wysoki standard zieleni miejskiej podnosi walory estetyczne miasta, a co za tym idzie – jego atrakcyjność dla mieszkańców i turystów. Kształtowanie zieleni w Krośnie wymaga:

- wdrożenia wysokich standardów zakładania, aranżacji i pielęgnacji zieleni według spójnego programu, uwzględniającego funkcje estetyczne oraz wypoczynkowe terenów zielonych;
- urządzania ciągów zieleni tworzących jednolitą całość;
- ochrony bioróżnorodności i stref zieleni o wysokich walorach przyrodniczych oraz zabytkowych.

- **Dostosowanie przestrzeni miejskiej do potrzeb osób niepełnosprawnych, starszych i rodziców z dziećmi**

Osoby niepełnosprawne, starsze oraz rodzice z małymi dziećmi mają szczególne potrzeby, jeżeli chodzi o ukształtowanie przestrzeni miejskiej. Konieczne jest podjęcie kompleksowych działań w celu likwidowania barier utrudniających bezpieczne i wygodne poruszanie się po mieście. Działania te powinny być poprzedzone pogłębioną analizą potrzeb w tym zakresie i uwzględnić przede wszystkim:

- obniżanie krawężników na przejściach dla pieszych;
- montowanie sygnalizatorów akustycznych na przejściach dla pieszych;
- obok miejsc dla niepełnosprawnych wyznaczanie miejsc postojowych dla rodzin z dziećmi;
- tworzenie przyjaznych ciągów spacerowych w otoczeniu zieleni, z małą architekturą ułatwiającą odpoczynek (ławeczki);
- wyposażenie autobusów transportu miejskiego oraz przystanków w systemy umożliwiające przekazywanie informacji osobom niewidomym, niedowidzącym, niesłyszącym i słabosłyszącym;
- dostosowanie infrastruktury instytucji publicznych do potrzeb osób mających ograniczone możliwości poruszania się.

- **Modernizacja systemu mieszkań komunalnych i socjalnych**

Zaspokajanie potrzeb mieszkaniowych krośnian wymaga szeregu działań, na które składają się przede wszystkim:

- zwiększenie zasobu mieszkań komunalnych i socjalnych oraz unowocześnienie systemu zarządzania nimi;
- kontynuacja programu „Mieszkania Młodych Rodzin”, wspierającego oszczędzanie na zakup własnego mieszkania.

Priorytet 3: OCHRONA ŚRODOWISKA

Kierunki działań:

- **Poprawa efektywności energetycznej infrastruktury**

Proces związany z poprawą efektywności energetycznej infrastruktury w znaczny sposób przełoży się na ograniczenie ilości energii cieplnej zużywanej do ogrzewania budynków a modernizacja oświetlenia ulicznego zmniejszy zużycie energii elektrycznej. Działania te wpłyną na zmniejszenie ilości zużywanego paliwa do wytworzenia energii co przełoży się na zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych głównie CO₂. Równocześnie działania te umożliwią ograniczenie kosztów eksploatacji tej infrastruktury. Realizacja tego kierunku działań będzie miała wpływ poprawę jakości środowiska głównie w zakresie czystości powietrza atmosferycznego. Przewiduje się realizację następujących działań:

- termomodernizacja budynków komunalnych, użyteczności publicznej oraz mieszkaniowej;

- modernizacja i rozbudowa sieci ciepłowniczej;
- modernizacja oświetlenia ulicznego oraz w budynkach użyteczności publicznej pod kątem oszczędności energii.

- **Zwiększenie stopnia wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych**

Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, takich jak energia wody, wiatru, promieniowania słonecznego, geotermalna lub energia z biomasy przyczynia się w znacznym stopniu do oszczędzania zasobów surowców nieodnawialnych (węgla, ropy naftowej, gazu ziemnego) oraz przyczynia się do poprawy stanu środowiska poprzez zmniejszenie emisji zanieczyszczeń powstających przy spalaniu paliw kopalnych. Analiza możliwości wykorzystania poszczególnych rodzajów energii odnawialnej na terenie miasta wskazuje, że wykorzystanie energii wodnej, wiatru i geotermalnej ze względu na uwarunkowania geologiczne, techniczne i ekonomiczne jest mało prawdopodobne. Najbardziej uzasadnione ekonomicznie, szczególnie dla małych instalacji (domy jednorodzinne), ze względu na koszty inwestycji i uwarunkowania techniczne, jest wykorzystanie promieniowania słonecznego lub ciepła otoczenia (pompy ciepła). Wykorzystanie biogazu w warunkach Miasta Krosna jest możliwe tylko w obiektach przemysłowych, takich jak składowisko odpadów i oczyszczalnia ścieków.

Zwiększenie stopnia wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych realizowane będzie głównie poprzez dofinansowanie do zakupu i montażu instalacji wykorzystujących odnawialne źródła energii przez mieszkańców oraz montaż takich instalacji na budynkach użyteczności publicznej.

- **Poprawa czystości powietrza**

Główną przyczyną zanieczyszczenia powietrza jest emisja antropogeniczna, na którą składają się: emisja ze źródeł przemysłowych, z sektora komunalno- bytowego oraz ze środków transportu. Najbardziej uciążliwa na terenie Krosna jest tzw. niska emisja z domowych pieców grzewczych i ze środków transportu. W celu poprawy stanu powietrza konieczne jest jej ograniczanie. Pożądane jest utrzymanie ilości substancji szkodliwych co najwyżej na poziomie norm dopuszczalnych. Skuteczne zmniejszenie niskiej emisji wymaga prowadzenia kompleksowych działań tj.:

- wdrożenie systemu nadzoru nad eksploatacją przydomowych kotłowni;
- wymiana lub przebudowa energochłonnych i nieekologicznych źródeł ciepła na źródła efektywne i ekologiczne;
- stosowanie zachęt (w tym finansowych) do wymiany kotłów opalanych paliwami stałymi w budownictwie indywidualnym na kotły niskoemisyjne.

Zadania do realizacji w zakresie poprawy czystości powietrza w Krośnie zostaną szczegółowo określone w programie ograniczenia niskiej emisji.

- **Zwiększenie efektywności gospodarki odpadami**

Usprawnianie systemu gospodarowania odpadami jest priorytetowym zadaniem Miasta, ze względu na konieczność ograniczania negatywnego oddziaływania odpadów na środowisko

przyrodnicze. Wynikające z przepisów prawnych zaostrenie standardów ochrony środowiska nakłada obowiązek sukcesywnego wdrażania nowoczesnych metod postępowania z odpadami. Podstawowym kierunkiem w nowoczesnym gospodarowaniu odpadami jest sukcesywnie ograniczanie i eliminowanie ich deponowania na składowisku, które stanowi najmniej pożądaną formę postępowania z odpadami. Należy zatem rozwijać i usprawniać system selektywnej zbiórki odpadów komunalnych u „źródła”, organizować dodatkowe punkty selektywnego zbierania odpadów dostępne dla wszystkich mieszkańców. Selektywne zbieranie i odbieranie odpadów umożliwi i usprawnia prowadzenie przez uprawnione podmioty dalszych działań związanych z odzyskiem, w tym recyklingiem odpadów oraz ich ponownym użyciem.

Pożądane działania w tym zakresie obejmują:

- budowę składowiska odpadów;
- budowę Punktów Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych;
- rozbudowę i przebudowę linii technologicznych przetwarzania odpadów wraz z rozbudową składowiska;
- budowę instalacji do przetwarzania frakcji odpadów komunalnych na energię.

Realizacja tego kierunku działań przyczyni się do corocznego zwiększania się poziomów odzysku odpadów surowcowych oraz ograniczania ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji, kierowanych na składowisko.

- Optymalny rozwój infrastruktury wodno – ściekowej

Rozwój gospodarki wodno-ściekowej w mieście będzie realizowany przez konsekwentną i systematyczną rozbudowę sieci kanalizacji sanitarnej i deszczowej oraz wodociągowej. Całkowite skanalizowanie miasta poprzez zapewnienie dostępu wszystkim gospodarstwom domowym do sieci wodociągowej i sanitarnej jest podstawą zachowania czystego środowiska. Poprawa funkcjonowania systemu gospodarki wodno-ściekowej wiąże się przede wszystkim z potrzebą pełnego skanalizowania terenów oraz dalszego zwiększania dostępu do miejskiej sieci wodociągowej. Porządkowanie gospodarki ściekowej odbywać się będzie również poprzez modernizację wyeksploatowanej sieci wodociągowej oraz kontynuację rozdziału kanalizacji ogólnospławnej na sanitarną i deszczową. Przewidywane jest przeprowadzenie modernizacji Zakładu Wodociągów i Kanalizacji oraz modernizacji Zakładu Uzdatniania Wody w Szczepańcowej.

Realizacja tego kierunku wpłynie na standard życia mieszkańców oraz stan środowiska przyrodniczego, a także pozwoli na ochronę wód rzeki Wisłok i potoku Lubatówka . Przyczyni się również do wzrostu atrakcyjności poszczególnych obszarów miasta dla realizacji inwestycji z zakresu budownictwa mieszkaniowego oraz inwestycji podmiotów gospodarczych.

- Zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców

Świadomość ekologiczna, jako postawa człowieka cechująca się odpowiedzialnością za stan przyrody, wynikająca z wiedzy o niej i determinacji do jej zachowania w jak najlepszym stanie, wpływa na poprawę jakości życia w mieście.

Podnoszenie stanu wiedzy i umiejętności w zakresie ochrony środowiska oraz kształtowanie przekonań i postaw proekologicznych jest warunkiem niezbędnym do zrównoważonego rozwoju Krosna.

Realizacja tego kierunku odbywać się będzie przede wszystkim poprzez organizację działań informacyjno-edukacyjnych wpływających na kształtowanie świadomości ekologicznej przedstawicieli wszystkich grup wiekowych w zakresie m.in. ochrony powietrza (w tym przede wszystkim szkodliwości spalania niewłaściwych surowców w przydomowych kotłowniach), gospodarki odpadami, ochrony środowiska przed hałasem, jak również gospodarki wodno-ściekowej. Szczególny nacisk zostanie położony na kształtowanie proekologicznych postaw wśród dzieci i młodzieży. Przewiduje się przede wszystkim działania tj.:

- organizacja prelekcji w szkołach;
- organizacja pikników ekologicznych;
- kampanie informacyjno – edukacyjne (audycje radiowe, dystrybucja ulotek informacyjnych);
- aktywne obchody Dnia Ziemi, Akcji Sprzątania Świata, Dnia Środowiska i innych podobnych wydarzeń.

Priorytet 4: SPOŁECZEŃSTWO INFORMACYJNE

Kierunki działań:

- Rozwój sieci światłowodowej i szerokopasmowej

Dla wspierania rozwoju Krosna poprzez nowoczesne technologie informacyjno – komunikacyjne będą podejmowane działania inwestycyjne w zakresie rozbudowy sieci infrastruktury szerokopasmowego Internetu o wysokiej przepustowości, w tym rozbudowy sieci hot-spotów wraz z odpowiednim ich oznakowaniem i promowaniem w przestrzeni miasta.

- Zwiększenie dostępu do informacji przestrzennej

Kierunek będzie realizowany poprzez wdrożenie Zintegrowanego Systemu Informacji Przestrzennej, udostępniającego kompleksowe dane dotyczące przestrzeni Krosna, dedykowane mieszkańcom, przedsiębiorcom i turystom, w tym m.in.:

- mapa ewidencyjna;
- mapa zasadnicza;
- miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego;
- studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego;
- mapa topograficzna;
- mapa obszarów chronionych;

- mapa obszarów zalewowych;
- mapa glebowo – rolnicza;
- ortofotomapa;
- mapy z wydanymi decyzjami o warunkach zabudowy, o pozwoleniu na budowę, o środowiskowych uwarunkowaniach;
- mapa z uzgodnionymi projektowanymi sieciami uzbrojenia terenu;
- mapa dostępnych terenów inwestycyjnych;
- mapa danych o ochronie i zanieczyszczeniu środowiska;
- mapa turystyczna.

- **Rozwój zasobów cyfrowych**

Należy podążać za ogólnoswiatową tendencją do szerokiego udostępniania posiadanych zasobów w postaci cyfrowej. W celu zwiększenia dostępu mieszkańców do zasobów publicznych będą podejmowane działania, z których najważniejsze to:

- digitalizacja zasobów wiedzy i dóbr kultury, cyfryzacja bibliotek i innych instytucji kultury;
- cyfryzacja oświaty (w tym m.in. e-dziennik, e-biblioteka);
- tworzenie elektronicznych archiwów instytucji publicznych;
- popularyzacja korzystania z zasobów cyfrowych.

- **Upowszechnienie usług e-administracji**

Kierunek zakłada zwiększenie dostępu mieszkańców do usług administracji świadczonych drogą elektroniczną. Integralnym działaniem będą kampanie informacyjne, które powinny doprowadzić do zwiększenia liczby spraw załatwianych elektronicznie w Urzędzie Miasta Krosna.

Część IV. Wdrożeniowa

4.1. Spójność Strategii z dokumentami strategicznymi

a) Umowa Partnerstwa

Umowa Partnerstwa określa kierunki interwencji trzech polityk unijnych (Polityki Spójności, Wspólnej Polityki Rolnej i Wspólnej Polityki Rybołówstwa) w Polsce w latach 2014 – 2020. Instrumentami jej realizacji są krajowe i regionalne programy operacyjne. Dokument określa cele tematyczne, które będą realizowane przy wsparciu europejskich. Strategia Rozwoju Miasta Krosna wykazuje zgodność ze wszystkimi 11 celami tematycznymi:

Cel tematyczny 1. Wzmacnianie badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji – jest wypełniany poprzez następujące kierunki działań w Obszarze Konkurencyjna Gospodarka, Priorytet 1: Przedsiębiorczość: Wspieranie współpracy sfer nauki i gospodarki sprzyjające transferowi wiedzy, Wspieranie rozwoju instytucji otoczenia biznesu i sieci kooperacji.

Cel tematyczny 2. Zwiększenie dostępności, stopnia wykorzystania i jakości technologii informacyjno-komunikacyjnych – jest wypełniany poprzez następujące kierunki działań w Obszarze Przestrzeń i Środowisko, Priorytet 4: Społeczeństwo informacyjne: Rozwój sieci światłowodowej i szerokopasmowej, Zwiększenie dostępu do informacji przestrzennej, Rozwój zasobów cyfrowych, upowszechnienie usług e-administracji.

Cel tematyczny 3. Wzmacnianie konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw, sektora rolnego (w odniesieniu do EFRROW) oraz sektora rybołówstwa i akwakultury (w odniesieniu do EFMR) – w zakresie MŚP cel jest wypełniany poprzez następujące kierunki działań w Obszarze Konkurencyjna Gospodarka, Priorytet 1: Przedsiębiorczość: Rozwój systemu zachęt inwestycyjnych, Ułatwianie startu nowym firmom, wspieranie samozatrudnienia, Kompleksowe przygotowanie nowych obszarów dla rozwoju przemysłu i innowacyjnych usług, Wspieranie rozwoju instytucji otoczenia biznesu oraz sieci kooperacji.

Cel tematyczny 4. Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach – jest wypełniany poprzez następujące kierunki działań w Obszarze Przestrzeń i Środowisko, Priorytet 1: Dostępność komunikacyjna: Zwiększenie wykorzystania transportu zbiorowego, Budowa zintegrowanej sieci ścieżek rowerowych, Priorytet 3: Ochrona środowiska: Zwiększenie stopnia wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych.

Cel tematyczny 5. Promowanie dostosowania do zmian klimatu, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem – jest realizowany poprzez następujące kierunki działań w Obszarze Kapitał Ludzki i Społeczny, Priorytet 6: Bezpieczeństwo: Poprawa bezpieczeństwa przeciwpowodziowego, Zapewnienie nowoczesnego i sprawnego systemu zarządzania kryzysowego, w Obszarze Przestrzeń i Środowisko, Priorytet 3: Ochrona środowiska: Poprawa efektywności energetycznej infrastruktury, Zwiększenie stopnia wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych, Optymalny rozwój infrastruktury wodno – ściekowej, Zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców.

Cel tematyczny 6. Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami – jest wypełniany poprzez następujące kierunki działań w Obszarze Przestrzeń i Środowisko, Priorytet 1: Dostępność komunikacyjna: Zwiększenie wykorzystania transportu zbiorowego, Priorytet 3: Ochrona środowiska:

Zwiększenie stopnia wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych, Poprawa efektywności energetycznej infrastruktury, Poprawa czystości powietrza, Zwiększenie efektywności gospodarki odpadami, Optymalny rozwój infrastruktury wodno – ściekowej.

Cel tematyczny 7. Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszej infrastruktury sieciowej – jest wypełniany poprzez następujące kierunki działań w Obszarze Przestrzeń i Środowisko, Priorytet 1: Dostępność komunikacyjna: Zwiększenie zewnętrznej dostępności komunikacyjnej Miasta oraz rozwój wewnętrznego układu komunikacyjnego, Zwiększenie wykorzystania transportu zbiorowego, Zwiększenie płynności ruchu.

Cel tematyczny 8. Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników - jest wypełniany poprzez następujące kierunki działań w Obszarze Konkurencyjna Gospodarka, Priorytet 1: Przedsiębiorczość: Rozwój systemu zachęt inwestycyjnych, Ułatwianie startu nowym firmom, wspieranie samozatrudnienia, Kompleksowe przygotowanie nowych obszarów dla rozwoju przemysłu i innowacyjnych usług, Obszar Kapitał Ludzki i Społeczny, Priorytet 5: Aktywność społeczna: Aktywizacja społeczno – zawodowa osób bezrobotnych i niepełnosprawnych.

Cel tematyczny 9. Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją – jest realizowany poprzez następujące kierunki działań w Obszarze Kapitał Ludzki i Społeczny, Priorytet 5: Aktywność społeczna: Wspieranie inicjatyw społecznych poprawiających jakość życia mieszkańców, Wspieranie rozwoju ekonomii społecznej, Włączanie społeczne osób zagrożonych marginalizacją, Aktywizacja społeczno – zawodowa osób bezrobotnych i niepełnosprawnych.

Cel tematyczny 10. Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie – jest realizowany poprzez następujące kierunki działań w Obszarze Kapitał Ludzki i Społeczny, Priorytet 3: Edukacja: Podnoszenie jakości i efektywności kształcenia oraz atrakcyjności nauczania, Upowszechnienie dostępu do edukacji miejskiej i wyrównywanie szans edukacyjnych, Wzmacnianie kształcenia zawodowego, Wspieranie dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych, Poprawa stanu bazy oświatowej, Upowszechnianie uczenia się przez całe życie.

Cel tematyczny 11. Wzmacnianie zdolności instytucjonalnych instytucji publicznych i zainteresowanych stron oraz sprawności administracji publicznej – jest realizowany poprzez Upowszechnienie usług e-administracji oraz Zwiększenie dostępu do informacji przestrzennej – kierunki działań w Obszarze Przestrzeń i Środowisko, Priorytet 4: Społeczeństwo informacyjne.

b) Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010 – 2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie

Niniejszy dokument wypełnia następujące cele Strategii Rozwoju Kraju:

- Obszar strategiczny I. Sprawne i efektywne państwo, cel I.1 – Przejście od administrowania do zarządzania rozwojem:
 - o I.1.3. Wprowadzenie jednolitych zasad e-gov w administracji (e-administracja) – cel będzie realizowany poprzez działania w kierunku upowszechniania usług

- e-administracji (Obszar Przestrzeń i Środowisko, Priorytet 4: Społeczeństwo informacyjne);
 - I.1.5. Zapewnienie ładu przestrzennego – cel będzie realizowany poprzez działania w kierunkach: optymalizacji przestrzeni miejskiej (Obszar Przestrzeń i Środowisko, Priorytet 2: Przestrzeń miejska) oraz zwiększenia dostępu do informacji przestrzennej (Obszar Przestrzeń i Środowisko, Priorytet 4: Społeczeństwo informacyjne).
- Obszar strategiczny I. Sprawne i efektywne państwo, cel I.3. Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywatela:
 - I.3.2. Rozwój kapitału społecznego – cel będzie realizowany poprzez działania w kierunku rozbudowy bazy sportowej, kształtowania przestrzeni dla rekreacji (Obszar Kapitał Ludzki i Społeczny, Priorytet 2: Sport i rekreacja), upowszechniania uczenia się przez całe życie (Obszar Kapitał Ludzki i Społeczny, Priorytet 3: Edukacja), rozwoju edukacji kulturalno – artystycznej dzieci, młodzieży i dorosłych, ułatwiania mieszkańcom uczestnictwa w życiu kulturalnym, rozwoju atrakcyjnej, innowacyjnej oferty instytucji kultury, stworzenia przestrzeni dla działalności artystycznej i kulturalnej (Obszar Kapitał Ludzki i Społeczny, Priorytet 4: Kultura i dziedzictwo kulturowe), wspierania inicjatyw społecznych poprawiających jakość życia mieszkańców, aktywizacji osób starszych, wspierania rozwoju ekonomii społecznej, zwiększania udziału organizacji pozarządowych w realizacji zadań publicznych, promowania idei wolontariatu (Obszar Kapitał Ludzki i Społeczny, Priorytet 5: Aktywność społeczna)
 - I.3.3. Zwiększenie bezpieczeństwa obywatela – cel będzie realizowany poprzez działania w kierunku promowania zdrowego stylu życia, wzmocnienie działań w zakresie profilaktyki zdrowia (Obszar Kapitał Ludzki i Społeczny, Priorytet 1: Zdrowie), a także działania w kierunku poprawy bezpieczeństwa przeciwpowodziowego, zapewnienia nowoczesnego i sprawnego systemu zarządzania kryzysowego (Obszar Kapitał Ludzki i Społeczny, Priorytet 6: Bezpieczeństwo).
- Obszar strategiczny II. Konkurencyjna gospodarka, cel II.3. Zwiększenie innowacyjności gospodarki:
 - II.3.3. Zapewnienie kadr dla B+R – cel będzie realizowany poprzez działania w kierunku podnoszenia jakości i efektywności kształcenia oraz atrakcyjności nauczania, a także wzmocnienia kształcenia zawodowego (Obszar Kapitał Ludzki i Społeczny, Priorytet 3: Edukacja),
 - II.3.4. Zwiększenie wykorzystania rozwiązań innowacyjnych – cel będzie realizowany poprzez działania w kierunku wspierania współpracy sfer nauki i gospodarki sprzyjającej transferowi wiedzy, wspierania rozwoju instytucji otoczenia biznesu i sieci kooperacji (Obszar Konkurencyjna Gospodarka, Priorytet 1: Przedsiębiorczość), rozwoju sieci światłowodowej i szerokopasmowej (Obszar Przestrzeń i Środowisko, Priorytet 4: Społeczeństwo informacyjne).
- Obszar strategiczny II. Konkurencyjna gospodarka, cel II.4. Rozwój kapitału ludzkiego:

- II.4.1. Zwiększanie aktywności zawodowej – cel będzie realizowany poprzez działania w kierunku ułatwiania startu nowym firmom, wspierania samozatrudnienia (Obszar Konkurencyjna Gospodarka, Priorytet 1: Przedsiębiorczość), upowszechniania uczenia się przez całe życie (Obszar Kapitał Ludzki i Społeczny, Priorytet 3: Edukacja), aktywizacji społeczno – zawodowej osób bezrobotnych i niepełnosprawnych (Obszar Kapitał Ludzki i Społeczny, Priorytet 5: Aktywność społeczna),
- II.4.2. Poprawa jakości kapitału ludzkiego – cel będzie realizowany poprzez działania w kierunku: podnoszenia jakości i efektywności kształcenia oraz atrakcyjności nauczania, upowszechniania dostępu do edukacji miejskiej i wyrównywania szans edukacyjnych, wzmacniania kształcenia zawodowego, wspierania dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych, upowszechniania uczenia się przez całe życie (Obszar Kapitał Ludzki i Społeczny, Priorytet 3: Edukacja),
- II.4.3. Zwiększanie mobilności zawodowej i przestrzennej- cel będzie realizowany poprzez działania w kierunku zwiększenia zewnętrznej dostępności komunikacyjnej Miasta oraz rozwój wewnętrznego układu komunikacyjnego, zwiększenia płynności ruchu (Obszar Przestrzeń i Środowisko, Priorytet 1: Dostępność komunikacyjna), modernizacji systemu mieszkań komunalnych i socjalnych (Obszar Przestrzeń i Środowisko, Priorytet 2: Przestrzeń miejska).
- Obszar strategiczny II. Konkurencyjna gospodarka, cel II.5. Zwiększenie wykorzystania technologii cyfrowych:
 - II.5.1. Zapewnienie powszechnego dostępu do Internetu- cel będzie realizowany poprzez działania w kierunku rozwoju sieci światłowodowej i szerokopasmowej (Obszar Przestrzeń i Środowisko, Priorytet 4: Społeczeństwo informacyjne),
 - II.5.2. Upowszechnienie wykorzystania technologii cyfrowych – cel będzie realizowany poprzez działania w kierunku zwiększenia dostępu do informacji przestrzennej, rozwoju zasobów cyfrowych, upowszechnienia usług e-administracji (Obszar Przestrzeń i Środowisko, Priorytet 4: Społeczeństwo informacyjne),
 - II.5.3. Zapewnienie odpowiedniej jakości treści i usług cyfrowych – cel będzie realizowany poprzez działania w kierunku rozwoju zasobów cyfrowych (Obszar Przestrzeń i Środowisko, Priorytet 4: Społeczeństwo informacyjna),
- Obszar strategiczny II. Konkurencyjna gospodarka, cel II.6. Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko:
 - II.6.1. Racjonalne gospodarowanie zasobami – cel będzie realizowany poprzez działania w kierunku poprawy efektywności energetycznej infrastruktury, zwiększenia stopnia wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych, zwiększenia efektywności gospodarki odpadami, optymalnego rozwoju infrastruktury wodno- ściekowej (Obszar Przestrzeń i Środowisko, Priorytet 3: Ochrona środowiska),

- II.6.2. Poprawa efektywności energetycznej – cel będzie realizowany poprzez działania w kierunku poprawy efektywności energetycznej infrastruktury, zwiększenia stopnia wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych (Obszar Przestrzeń i Środowisko, Priorytet 3: Ochrona środowiska),
 - II.6.4. Poprawa stanu środowiska – cel będzie realizowany poprzez działania w kierunku zwiększenia wykorzystania transportu zbiorowego (Obszar Przestrzeń i Środowisko, Priorytet 1: Dostępność komunikacyjna), poprawy czystości powietrza i zwiększenia efektywności gospodarki odpadami (Obszar Przestrzeń i Środowisko, Priorytet 3: Ochrona środowiska),
 - II.6.5. Adaptacja do zmian klimatu – cel będzie realizowany poprzez działania w kierunku poprawy bezpieczeństwa przeciwpowodziowego, zapewnienia nowoczesnego i sprawnego systemu zarządzania kryzysowego (Obszar Kapitał Ludzki i Społeczny, Priorytet 6: Bezpieczeństwo), zwiększenia dostępu do informacji przestrzennej (Obszar Przestrzeń i Środowisko, Priorytet 4: Społeczeństwo informacyjne).
- Obszar strategiczny II. Konkurencyjna gospodarka, cel II.7. Zwiększenie efektywności transportu:
- II.7.2. Modernizacja i rozbudowa połączeń transportowych – cel będzie realizowany poprzez działania w kierunku zwiększenia zewnętrznej dostępności komunikacyjnej Miasta oraz rozwój wewnętrznego układu komunikacyjnego (Obszar Przestrzeń i Środowisko, Priorytet 1: Dostępność komunikacyjna),
 - II.7.3. Udrożnienie obszarów miejskich – cel będzie realizowany poprzez działania w kierunku zwiększenia zewnętrznej dostępności komunikacyjnej Miasta oraz rozwój wewnętrznego układu komunikacyjnego, zwiększenia wykorzystania transportu zbiorowego, zwiększenia płynności ruchu (Obszar Przestrzeń i Środowisko, Priorytet 1: Dostępność komunikacyjna),
- Obszar strategiczny III. Spójność społeczna i terytorialna, cel III.1. Integracja społeczna:
- III.1.1. Zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym – cel będzie realizowany poprzez działania w kierunku rozwoju ekonomii społecznej, włączania społecznego osób zagrożonych marginalizacją, aktywizacji społeczno – zawodowej osób bezrobotnych i niepełnosprawnych (Obszar Kapitał Ludzki i Społeczny, Priorytet 5: Aktywność społeczna),
 - III.1.2. Zmniejszenie ubóstwa w grupach najbardziej nim zagrożonych – cel będzie realizowany poprzez działania w kierunku upowszechnienia dostępu do edukacji miejskiej i wyrównywania szans edukacyjnych (Obszar Kapitał Ludzki i Społeczny, Priorytet 3: Edukacja), aktywizacji społeczno – zawodowej osób bezrobotnych i niepełnosprawnych (Obszar Kapitał Ludzki i Społeczny, Priorytet 5: Aktywność społeczna), dostosowania przestrzeni miejskiej do potrzeb osób niepełnosprawnych, starszych i rodziców z dziećmi, modernizacji systemu mieszkań komunalnych i socjalnych (Obszar Kapitał Ludzki i Społeczny, Priorytet 2: Przestrzeń miejska),

- Obszar strategiczny III. Spójność społeczna i terytorialna, cel III.2. Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych:
 - o III.2.1. Podnoszenie jakości i dostępności usług publicznych – cel będzie realizowany poprzez działania w kierunku zwiększenia zewnętrznej dostępności komunikacyjnej Miasta oraz rozwój wewnętrznego układu komunikacyjnego (Obszar Przestrzeń i Środowisko, Priorytet 1: Dostępność komunikacyjna), rozwoju zasobów cyfrowych oraz upowszechnienia usług e-administracji (Obszar Przestrzeń i Środowisko, Priorytet 4: Społeczeństwo informacyjne),
 - o III.2.2. Zwiększenie efektywności systemu świadczenia usług publicznych – cel będzie realizowany poprzez działania w kierunku zwiększania udziału organizacji pozarządowych w realizacji zadań publicznych (Obszar Kapitał Ludzki i Społeczny, Priorytet 5: Aktywność społeczna).

c) Strategia Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Polski Wschodniej do roku 2020

Niniejsza Strategia przyczynia się do wypełniania celów Strategii Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Polski Wschodniej do roku 2020. Strategiczne kierunki działań planowane na obszarze makroregionu będą realizowane poprzez Strategię Rozwoju Miasta Krosna w następujący sposób:

- Obszar Innowacyjność - Budowa trwałych przewag konkurencyjnych poprzez działania na rzecz podnoszenia poziomu technologicznego zaawansowania i innowacyjności w obszarze wiodących endogenicznych ponadregionalnych specjalizacji gospodarczych – kierunek będzie realizowany poprzez rozwój systemu zachęt inwestycyjnych (ze szczególnym uwzględnieniem przedsiębiorców prowadzących działalność w branży lotniczej, stanowiącej inteligentną specjalizację regionu), wspieranie współpracy sfer nauki i gospodarki sprzyjające transferowi wiedzy, wspieranie rozwoju instytucji otoczenia biznesu (Obszar Konkurencyjna Gospodarka, Priorytet 1: Przedsiębiorczość),
- Obszar Innowacyjność – Wzmocnienie potencjału sektora nauki i badań w Polsce Wschodniej przy jednoczesnym wzmacnianiu powiązań i intensyfikacji współpracy między kluczowymi uczestnikami systemu innowacji – kierunek będzie realizowany poprzez wspieranie współpracy sfer nauki i gospodarki sprzyjające transferowi wiedzy (Obszar Konkurencyjna Gospodarka, Priorytet 1: Przedsiębiorczość),
- Obszar Zasoby pracy i jakość kapitału ludzkiego – Przeciwdziałanie wykluczeniu na rynku pracy – kierunek będzie realizowany poprzez: rozwój systemu zachęt inwestycyjnych (Obszar Konkurencyjna Gospodarka, Priorytet 1: Przedsiębiorczość), upowszechnianie uczenia się przez całe życie (Obszar Kapitał Ludzki i Społeczny, Priorytet 3: Edukacja), wspieranie rozwoju ekonomii społecznej, aktywizacja społeczno – zawodowa osób bezrobotnych i niepełnosprawnych (Obszar Kapitał Ludzki i Społeczny, Priorytet 5: Aktywność społeczna),
- Obszar Zasoby pracy i jakość kapitału ludzkiego – Wzmocnienie potencjału nowoczesnych kadr dla gospodarki opartej na wiedzy – kierunek będzie realizowany poprzez: wspieranie rozwoju instytucji otoczenia biznesu oraz sieci kooperacji

(Obszar Konkurencyjna Gospodarka, Priorytet 1: Przedsiębiorczość), podnoszenie jakości i efektywności kształcenia oraz atrakcyjności nauczania, wzmacnianie kształcenia zawodowego (Obszar Kapitał Ludzki i Społeczny, Priorytet 3: Edukacja),

- Obszar Infrastruktura transportowa i elektroenergetyczna – Wzmocnienie spójności wewnętrznej Polski Wschodniej – kierunek będzie realizowany poprzez: zwiększenie zewnętrznej dostępności komunikacyjnej miasta oraz rozwój wewnętrznego układu komunikacyjnego, zwiększenie wykorzystania transportu zbiorowego (Obszar Przestrzeń i Środowisko, Priorytet 1: Dostępność komunikacyjna), upowszechnienie usług e-administracji (Obszar Przestrzeń i Środowisko, Priorytet 4: Społeczeństwo informacyjne).

d) Strategia Rozwoju Województwa – Podkarpackie 2020

Niniejszy dokument wykazuje spójność z celem głównym Strategii Rozwoju Województwa w brzmieniu: *„Efektywne wykorzystanie zasobów wewnętrznych i zewnętrznych dla zrównoważonego i inteligentnego rozwoju społeczno-gospodarczego drogą do poprawy jakości życia mieszkańców”*.

Zapisy niniejszej Strategii w obszarze „Konkurencyjna gospodarka” są spójne z celami i priorytetami obszaru „Konkurencyjna i innowacyjna gospodarka” w Strategii Rozwoju Województwa. W obu dokumentach położony jest nacisk na wspieranie rozwoju przedsiębiorczości, współpracy sfer nauki i gospodarki, rozwój oferty instytucji otoczenia biznesu oraz atrakcyjnej oferty turystycznej.

Zapisy niniejszej Strategii w obszarze „Kapitał ludzki i społeczny” są zgodne z celami i priorytetami obszaru o takiej samej nazwie, wskazanego w Strategii Rozwoju Województwa. Obie strategie stawiają na działania służące poprawie stanu zdrowia mieszkańców i dążenie do wzrostu ich aktywności fizycznej. Jedynie kierunek działań „Organizacja prestiżowych imprez sportowych” nie znajduje odzwierciedlenia w Strategii Rozwoju Województwa. Planowane do realizacji działania w zakresie edukacji, kultury i dziedzictwa kulturowego, aktywności społecznej są w pełni spójne ze strategią wojewódzką w obszarze „Kapitał ludzki i społeczny”. Priorytet „Bezpieczeństwo” znajduje zaś odzwierciedlenie w obszarze „Środowisko i energetyka”, priorytet 4.1. Zapobieganie i przeciwdziałanie zagrożeniom oraz usuwanie ich negatywnych skutków. W przeciwieństwie do Strategii Rozwoju Miasta, Strategia Rozwoju Województwa nie przewiduje działań w zakresie zapobiegania bezdomności zwierząt.

W obszarze „Przestrzeń i środowisko” założone cele, priorytety i kierunki działań wpisują się w obszary strategii wojewódzkiej pn. „Sieć osadnicza” oraz „Środowisko i energetyka”. Zagadnienia związane z rozwojem układu komunikacyjnego (zarówno w zakresie infrastruktury drogowej, jak i lotniczej) są spójne z priorytetami: 3.1. Dostępność komunikacyjna oraz 3.5. Spójność przestrzenna i wzmacnianie funkcji biegunów wzrostu. Ujęte w niniejszym dokumencie działania mające na celu kształtowanie funkcjonalnej i estetycznej przestrzeni miejskiej wpisują się w priorytety: 3.5. Spójność przestrzenna i wzmacnianie funkcji biegunów wzrostu (w zakresie poprawy ładu przestrzennego i rewitalizacji), 2.2. Kultura i dziedzictwo kulturowe (w zakresie ochrony zabytków i podnoszenia atrakcyjności Starego Miasta) oraz 2.4. Włączenie społeczne (w zakresie polityki mieszkaniowej i likwidacji barier architektonicznych).

Priorytet mający na celu poprawę stanu środowiska i efektywności energetycznej jest zgodny z priorytetami 4.2 Ochrona środowiska oraz 4.3. Bezpieczeństwo energetyczne i racjonalne wykorzystanie energii.

Trzy kierunki działań z tego obszaru nie są ujęte w Strategii Rozwoju Województwa:

- Budowa zintegrowanej sieci ścieżek rowerowych,
- Optymalizacja systemu parkingowego,
- Rozwój sieci światłowodowej i szerokopasmowej - strategia wojewódzka zakłada wspieranie przedsięwzięć inwestycyjnych z zakresu infrastruktury sieci telekomunikacyjnej nowej generacji na terenach pozbawionych konkurencyjnego Internetu. Miasto Krosno znajduje się poza obszarem wsparcia wskazanym w Strategii.

e) Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Krosna

Niniejszy dokument jest zgodny ze Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Krosna, przyjętym Uchwałą Nr LIX/1340/14 Rady Miasta Krosna z dnia 27 czerwca 2014 r. Studium jest wyrazem polityki przestrzennej miasta. Określa jak w sposób racjonalny i zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju gospodarować przestrzenią.

Kierunki określone w Strategii, mające swoje odniesienie do zagadnień przestrzennych są spójne ze Studium w następującym zakresie:

- Obszar Konkurencyjna Gospodarka, Priorytet 1: Przedsiębiorczość, kierunek działań: Kompleksowe przygotowanie nowych obszarów dla rozwoju przemysłu i innowacyjnych usług – Studium wyznacza tereny pod lokalizację tego typu przedsięwzięć;
- Obszar Konkurencyjna Gospodarka, Priorytet 2: Turystyka, kierunek działań: Poprawa infrastruktury turystycznej – Studium wyznacza tereny pod infrastrukturę turystyczną;
- Obszar Kapitał Ludzki i Społeczny, Priorytet 2: Sport i rekreacja, kierunki działań: Rozbudowa bazy sportowej i Kształtowanie przestrzeni dla rekreacji – Studium wyznacza obszary usług sportu i rekreacji;
- Obszar Kapitał Ludzki i Społeczny, Priorytet 6: Bezpieczeństwo, kierunek działań: Poprawa bezpieczeństwa przeciwpowodziowego – Studium wskazuje granice obszarów bezpośredniego zagrożenia powodzią;
- Obszar Przestrzeń i Środowisko, Priorytet 1: Dostępność komunikacyjna – Studium wyznacza kierunki rozwoju komunikacji (w tym lokalizację sieci drogowej, ścieżek rowerowych i lotniska);
- Obszar Przestrzeń i Środowisko, Priorytet 2: Przestrzeń miejska – Studium wyznacza zasady kształtowania struktury przestrzennej miasta. Wskazuje także obszar centrum administracyjno – usługowego Krosna, który w znacznej mierze decyduje o wizerunku i atrakcyjności całego miasta. Obszar ten jest objęty ochroną dziedzictwa kulturowego, a Studium podporządkowuje jego zagospodarowanie zasadom ochrony,

przy równoczesnym dążeniu do systematycznego podnoszenia prestiżu i znaczenia tego terenu ;

- Obszar Przestrzeń i Środowisko, Priorytet 3: Ochrona środowiska, kierunek działań: Optymalny rozwój infrastruktury wodno – ściekowej – Studium wyznacza kierunki rozwoju systemu infrastruktury technicznej.
- Obszar Przestrzeń i Środowisko, Priorytet 4: Społeczeństwo informacyjne, kierunek działań: Rozwój sieci światłowodowej i szerokopasmowej – Studium wyznacza kierunki rozwoju systemu telekomunikacyjnego.

4.2. Założenia procesu wdrażania i monitorowania Strategii

W realizację celów strategicznych, działań i zadań kluczowych zaangażowane są odpowiednie komórki organizacyjne Urzędu Miasta Krosna, miejskie jednostki organizacyjne, instytucje kultury oraz spółki należące do miasta.

Krąg adresatów Strategii jest jednak znacznie szerszy. Do współpracy w realizowaniu celów strategicznych zaproszeni są partnerzy społeczni i gospodarczy: organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy, uczelnie wyższe na czele z Państwową Wyższą Szkołą Zawodową im. S. Pigonia w Krośnie oraz inne instytucje.

Zapisy Strategii będą realizowane także przy współudziale samorządów tworzących Miejski Obszar Funkcjonalny Krosna.

Do instrumentów wdrażania Strategii należą przede wszystkim Wieloletnia Prognoza Finansowa oraz Budżet Miasta.

Narzędziem realizacji Strategii są także strategie sektorowe, programy i plany szczegółowe, m.in.: Strategia Oświatowa, Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych, Program Ochrony Środowiska, Program Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi, Lokalny Program Rewitalizacji, Program Opieki nad Zabytkami, Plan Gospodarki Odpadami.

Fakultatywnie, dla zarządzania realizacją poszczególnych celów strategicznych władze miasta mogą tworzyć programy strategiczne.

Monitorowanie realizacji Strategii jest ciągłym, systematycznym procesem, mającym na celu kontrolę skuteczności wdrażanych przedsięwzięć. Pozwala stwierdzić, czy Strategia jest realizowana zgodnie z założeniami, ocenić postępy jej realizacji oraz osiągnięte efekty rozwoju społeczno – gospodarczego i stanu środowiska.

Monitoring jest także podstawą do prognozowania ewentualnych zmian warunków realizacji Strategii, identyfikowania problemów oraz inicjowania działań zabezpieczających i naprawczych. Wnioski z monitoringu stanowią także podstawę do aktualizacji dokumentu strategicznego, wynikających z istotnych okoliczności, których nie można było przewidzieć na etapie planowania.

Monitorowanie postępów realizacji Strategii odbywa się w oparciu o analizę zestawu wskaźników, przypisanych poszczególnym celom strategicznym w ramach priorytetów i obszarów strategicznych. Dane są gromadzone i analizowane w ujęciu rocznym.

Szczegółowe zasady postępowania oraz wykaz odpowiedzialności i kompetencji w zakresie wdrażania i monitorowania Strategii zostaną określone w procedurze Systemu Zarządzania Jakością.

4.3. Wskaźniki monitorowania realizacji Strategii

Obszar KONKURENCYJNA GOSPODARKA

Priorytet 1: Przedsiębiorczość

Wskaźnik	Jednostka miary	Źródło danych
Liczba inwestorów w strefie aktywności gospodarczej (narastająco)	jednostka gospodarcza	Własne – na podstawie umów sprzedaży nieruchomości
Udział powierzchni udostępnionej inwestorom w powierzchni strefy aktywności gospodarczej ogółem	%	Własne – na podstawie umów sprzedaży nieruchomości
Liczba nowo utworzonych miejsc pracy związanych z nowymi inwestycjami (narastająco)	etat	Własne – na podstawie dokumentacji udzielonych zwolnień z podatku od nieruchomości, lub – w odniesieniu do terenów objętych Specjalną Strefą Ekonomiczną – na podstawie danych Agencji Rozwoju Przemysłu S.A.
Powierzchnia terenów inwestycyjnych kompleksowo przygotowanych pod inwestycje (narastająco)	ha	Własne – na podstawie ewidencji gruntów
Liczba firm prowadzących działalność w inkubatorze technologicznym (narastająco)	jednostka gospodarcza	Krośnieński Inkubator Technologiczny KRINTECH Sp. z o.o.
Liczba miejsc pracy utworzonych przez firmy działające w inkubatorze technologicznym (narastająco)	etat	Krośnieński Inkubator Technologiczny KRINTECH Sp. z o.o.
Wskaźnik przedsiębiorczości (liczba podmiotów gospodarczych na 1000 ludności)	jednostka gospodarcza	Główny Urząd Statystyczny – Bank Danych Lokalnych

Priorytet 2: Turystyka

Wskaźnik	Jednostka miary	Źródło danych
Liczba miejsc noclegowych	miejsce	Główny Urząd Statystyczny – Bank Danych Lokalnych

Liczba miejsc noclegowych na 1000 ludności	miejsce	Główny Urząd Statystyczny – Bank Danych Lokalnych
Liczba korzystających z noclegów	osoba	Główny Urząd Statystyczny – Bank Danych Lokalnych
Liczba korzystających z noclegów turystów zagranicznych	osoba	Główny Urząd Statystyczny – Bank Danych Lokalnych
Liczba korzystających z noclegów na 1000 ludności	osoba	Główny Urząd Statystyczny – Bank Danych Lokalnych
Liczba udzielonych noclegów	osobodoba	Główny Urząd Statystyczny – Bank Danych Lokalnych
Liczba noclegów udzielonych turystom zagranicznym	osobodoba	Główny Urząd Statystyczny – Bank Danych Lokalnych
Udzielone noclegi na 1000 ludności	osobodoba	Główny Urząd Statystyczny – Bank Danych Lokalnych
Stopień wykorzystania miejsc noclegowych	%	Główny Urząd Statystyczny – Bank Danych Lokalnych
Liczba zwiedzających Centrum Dziedzictwa Szkła	osoba	Centrum Dziedzictwa Szkła w Krośnie Sp. z o.o.
Liczba zwiedzających muzea	osoba	Główny Urząd Statystyczny – Bank Danych Lokalnych
Liczba zwiedzających muzea na 1000 ludności	osoba	Główny Urząd Statystyczny – Bank Danych Lokalnych

Obszar **KAPITAŁ LUDZKI I SPOŁECZNY**

Priorytet 1: **Zdrowie**

Wskaźnik	Jednostka miary	Źródło danych
Liczba mieszkańców korzystających z miejskich programów profilaktycznych	osoba	Własne – na podstawie sprawozdań z realizacji programów profilaktycznych
Liczba mieszkańców korzystających ze środków PFRON w różnych formach	osoba	Własne – na podstawie sprawozdań do PFRON

Priorytet 2: Sport i rekreacja

Wskaźnik	Jednostka miary	Źródło danych
Ćwiczący w klubach ogółem	osoba	Główny Urząd Statystyczny – Bank Danych Lokalnych
Ćwiczący w klubach na 1000 ludności	osoba	Główny Urząd Statystyczny – Bank Danych Lokalnych
Liczba zorganizowanych imprez masowych o charakterze sportowym	impreza	Główny Urząd Statystyczny – Bank Danych Lokalnych
Liczba uczestników masowych imprez sportowych	osoba	Główny Urząd Statystyczny – Bank Danych Lokalnych

Priorytet 3: Edukacja

Wskaźnik	Jednostka miary	Źródło danych
Zdawalność egzaminów maturalnych (w liceach ogólnokształcących i szkołach ponadgimnazjalnych zawodowych)	%	Główny Urząd Statystyczny – Bank Danych Lokalnych
Zdawalność egzaminów maturalnych w stosunku do średniej krajowej (w liceach ogólnokształcących i szkołach ponadgimnazjalnych zawodowych)	%	Główny Urząd Statystyczny – Bank Danych Lokalnych
Średnie wyniki egzaminów maturalnych w stosunku do średniej krajowej (język polski, matematyka)	%	Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Krakowie
Średnie wyniki egzaminów gimnazjalnych w stosunku do średniej krajowej (w części humanistycznej i matematyczno – przyrodniczej)	%	Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Krakowie
Średnie wyniki sprawdzianu szóstoklasisty w stosunku do średniej krajowej	%	Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Krakowie
Współczynnik skolaryzacji brutto (w szkołach podstawowych i gimnazjach)	%	Główny Urząd Statystyczny – Bank Danych Lokalnych

Liczba uczniów przypadających na 1 komputer z dostępem do Internetu przeznaczony do użytku uczniów (w szkołach podstawowych, gimnazjach i szkołach ponadgimnazjalnych dla młodzieży)	osoba	Główny Urząd Statystyczny – Bank Danych Lokalnych
Udział absolwentów techników w ogólnej liczbie absolwentów szkół ponadgimnazjalnych	%	Główny Urząd Statystyczny – Bank Danych Lokalnych
Odsetek dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym	%	Główny Urząd Statystyczny – Bank Danych Lokalnych

Priorytet 4: **Kultura i dziedzictwo kulturowe**

Wskaźnik	Jednostka miary	Źródło danych
Liczba imprez oświatowych w muzeach	impreza	Główny Urząd Statystyczny – Bank Danych Lokalnych
Liczba wystaw zorganizowanych przez Biuro Wystaw Artystycznych	wystawa	Biuro Wystaw Artystycznych w Krośnie
Liczba odwiedzających Biuro Wystaw Artystycznych	osoba	Biuro Wystaw Artystycznych w Krośnie
Czytelnicy bibliotek ogółem	osoba	Główny Urząd Statystyczny – Bank Danych Lokalnych
Czytelnicy bibliotek na 1000 ludności	osoba	Główny Urząd Statystyczny – Bank Danych Lokalnych
Liczba imprez masowych o charakterze artystyczno – rozrywkowym i interdyscyplinarnym	impreza	Główny Urząd Statystyczny – Bank Danych Lokalnych
Liczba uczestników masowych imprez artystyczno – rozrywkowych i interdyscyplinarnych	impreza	Główny Urząd Statystyczny – Bank Danych Lokalnych
Liczba zabytków odrestaurowanych przy wsparciu z budżetu miasta	obiekt	Własne – na podstawie zawartych umów

Priorytet 5: Aktywność społeczna

Wskaźnik	Jednostka miary	Źródło danych
Liczba beneficjentów Centrum Integracji Społecznej	osoba	Własne – na podstawie sprawozdań Centrum Integracji Społecznej
Liczba organizacji pozarządowych korzystających z usług Centrum Wspierania Organizacji Pozarządowych	organizacja	Własne – na podstawie sprawozdań Centrum Wspierania Organizacji Pozarządowych
Środki przeznaczone na realizację zadań publicznych przez organizacje pozarządowe w wydatkach budżetu miasta ogółem	%	Własne – na podstawie sprawozdań z wykonania budżetu miasta
Liczba zadań publicznych zleconych organizacjom pozarządowym	umowa	Własne – na podstawie umów zawartych z organizacjami pozarządowymi

Priorytet 6: Bezpieczeństwo

Wskaźnik	Jednostka miary	Źródło danych
Liczba punktów monitoringu miejskiego	szt.	Własne – sprawozdań Centrum Monitoringu Wizyjnego
Liczba przestępstw	jd.	Główny Urząd Statystyczny – Bank Danych Lokalnych
Liczba przestępstw na 1000 ludności	jd.	Główny Urząd Statystyczny – Bank Danych Lokalnych
Liczba przestępstw o charakterze kryminalnym	jd.	Główny Urząd Statystyczny – Bank Danych Lokalnych
Liczba przestępstw o charakterze kryminalnym na 1000 ludności	jd.	Główny Urząd Statystyczny – Bank Danych Lokalnych

Obszar PRZESTRZEŃ I ŚRODOWISKO

Priorytet 1: Dostępność komunikacyjna

Wskaźnik	Jednostka miary	Źródło danych
Długość nowo wybudowanych dróg	km	Własne – na podstawie protokołów odbioru robót
Długość zmodernizowanych dróg	km	Własne – na podstawie protokołów odbioru robót
Długość linii komunikacji miejskiej	km	Miejska Komunikacja Samochodowa w Krośnie Sp. z o.o.
Liczba pasażerów komunikacji miejskiej	osoba	Miejska Komunikacja Samochodowa w Krośnie Sp. z o.o.
Liczba pasażerów komunikacji miejskiej na 1000 mieszkańców	osoba	Miejska Komunikacja Samochodowa w Krośnie Sp. z o.o.
Liczba stałych użytkowników lotniska wpisanych do dokumentacji rejestracyjnej	jednostka gospodarcza	Własne – na podstawie Teczki Rejestracyjnej Lotniska Krosno
Liczba operacji lotniczych wykonanych na lotnisku Krosno	operacja lotnicza	Własne – na podstawie sprawozdań operatora lotniska
Liczba wypadków drogowych	szt.	Główny Urząd Statystyczny – Bank Danych Lokalnych
Długość ścieżek rowerowych	km	Główny Urząd Statystyczny – Bank Danych Lokalnych

Priorytet 2: Przestrzeń miejska

Wskaźnik	Jednostka miary	Źródło danych
Powierzchnia nowo powstałych terenów zielonych przeznaczonych do rekreacji	ha	Własne – na podstawie danych ewidencji gruntów
Liczba nowych mieszkań oddanych do użytkowania (narastająco)	mieszkanie	Główny Urząd Statystyczny – Bank Danych Lokalnych

Powierzchnia użytkowa nowych mieszkań oddanych do użytkowania (narastająco)	m ²	Główny Urząd Statystyczny – Bank Danych Lokalnych
---	----------------	---

Priorytet 3: **Ochrona środowiska**

Wskaźnik	Jednostka miary	Źródło danych
Długość ulic wyposażonych w oświetlenie energooszczędne w stosunku do długości ulic oświetlonych ogółem	%	Własne – na podstawie protokołów odbioru robót
Stężenie średnioroczne pyłów PM 10, PM 2,5	µg/ m ³	Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska w Rzeszowie
Stężenie średnioroczne benzo(a)pirenu	ng/m ³	Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska w Rzeszowie
Długość sieci kanalizacji sanitarnej	km	Główny Urząd Statystyczny – Bank Danych Lokalnych
Długość sieci wodociągowej	km	Główny Urząd Statystyczny – Bank Danych Lokalnych
Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków jako % ogólnej liczby ludności	%	Główny Urząd Statystyczny – Bank Danych Lokalnych
Udział odpadów komunalnych zebranych selektywnie w odpadach ogółem	%	Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Krośnie Sp. z o.o.

Priorytet 4: **Społeczeństwo informacyjne**

Wskaźnik	Jednostka miary	Źródło danych
Liczba usług świadczonych drogą elektroniczną przez Urząd Miasta Krosna	usługa	Własne – na podstawie danych systemu informatycznego Urzędu Miasta Krosna
Liczba spraw administracyjnych załatwionych drogą elektroniczną przez Urząd Miasta Krosna	sprawa	Własne – na podstawie danych systemu informatycznego Urzędu Miasta Krosna

Liczba miejskich punktów bezpłatnego dostępu do Internetu	szt.	Własne – na podstawie protokołów odbioru robót
---	------	--

4.4. Proces monitorowania Strategii

Proces monitorowania Strategii opiera się na corocznym gromadzeniu i analizowaniu informacji o postępach w realizacji celów strategicznych i kierunków działań. Na poziomie działań strategicznych i zadań kluczowych monitoring prowadzony jest w oparciu o informacje przekazywane przez jednostki realizujące te działania i zadania. Na poziomie celów strategicznych badany jest postęp w danej dziedzinie na podstawie analizy wskaźników. Informacje przedstawiane są w Raporcie o stanie realizacji Strategii.

Z kolei co 2 lata przygotowujemy jest Raport o stanie miasta, zawierający analizę wskaźników społeczno – gospodarczych dostępnych w statystyce publicznej oraz analizę benchmarkingową Krosna na tle porównywalnych ośrodków miejskich. Ma on na celu identyfikację zmian w otoczeniu społeczno – gospodarczym miasta, które wymagają podjęcia interwencji przez samorząd.

Wnioski z obu raportów mogą stanowić podstawę do aktualizacji Strategii.

Raporty przedstawiane są na sesji Rady Miasta, w Biuletynie Informacji Publicznej oraz na stronie internetowej www.krosno.pl.

Szczegółowe zasady postępowania oraz wykaz odpowiedzialności i kompetencji w zakresie wdrażania i monitorowania Strategii zostaną określone w procedurze Systemu Zarządzania Jakością.

ZAŁĄCZNIKI

Załącznik 1: Uczestnicy otwartych spotkań warsztatowych (sesji strategicznych)

Uczestnicy I spotkania warsztatowego w dniu 24 lipca 2013 r. (w kolejności alfabetycznej, na podstawie listy obecności):

Lp.	Nazwisko i imię	Organizacja
1	Adamski Bogdan	Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 3 „Mechanik”
2	Alibożek Tadeusz	Rada Miasta Krosna
3	Balon Daria	Rada Miasta Krosna
4	Barabasz Zbigniew	Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. S. Pigonia w Krośnie
5	Baran Bronisław	Zastępca Prezydenta Miasta Krosna
6	Barański Tadeusz	Zarząd Dzielnicy Białobrzegi
7	Bargieł Kamila	Młodzieżowa Rada Miasta Krosna
8	Bargieł Marek	Cech Rzemiosł Różnych
9	Bazan Anna	Rada Miasta Krosna
10	Betlej Janusz	Wietpol Aerospace Sp. z o.o. SKA
11	Bochnak Alan	Mieszkaniec Miasta Krosna
12	Bochnak Hubert	Rada Dzielnicy Suchodół
13	Czaja Stanisław	Rada Miasta Krosna
14	Cząstka Dorota	Regionalne Centrum Kultur Pogranicza
15	Czerwiński Piotr	Wojewódzki Szpital Podkarpacki im. Jana Pawła II w Krośnie
16	Dudycz Zdzisław	Rada Miasta Krosna
17	Dymiński Piotr	Krosnocity.pl
18	Dziadosz Stefan	Centrum Dziedzictwa Szkła w Krośnie Sp. z o.o.
19	Fic Janusz	Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Krośnie Sp. z o.o.
20	Frydrych Andrzej	Straż Miejska
21	Gernand Maciej	Urząd Miasta Krosna
22	Górecka Barbara	Zarząd Dzielnicy Śródmieście
23	Grześków Jarosław	Urząd Miasta Krosna
24	Hanusek Robert	Rada Miasta Krosna
25	Jaśkiewicz Julita	Urząd Miasta Krosna
26	Jurkowska Maria	Biuro Wystaw Artystycznych
27	Juszczak Jan	Zarząd Osiedla Południe
28	Kogut Bogusław	Krośnieński Inkubator Technologiczny KRINTECH Sp. z o.o.
29	Krzanowski Adrian	Krosno24.pl
30	Kubit Stanisław	Towarzystwo Budownictwa Społecznego –

		Przedsiębiorstwo Mieszkaniowe Sp. z o.o.
31	Kucharski Andrzej	Zarząd Dzielnicy Zawodzie
32	Lenart Ryszard	Rada Miasta Krosna
33	Leśniak Teresa	Krośnieńska Biblioteka Publiczna
34	Lipińska – Kościółko Renata	Aktywny Klub Emerytów i Rencistów Dzielnicy Polanka
35	Lorenc Jerzy	Zarząd Dzielnicy Krościenko Niżne
36	Matejek – Hoc Renata	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Krośnie
37	Mrozowski Marek	Zarząd Osiedla Traugutta
38	Opoń Arkadiusz	Rada Miasta Krosna
39	Paczosa Dariusz	Centrum Edukacji i Pracy Młodzieży OHP Krosno
40	Penar Maria	Towarzystwo Pomocy im. św. Brata Alberta
41	Piwka Zbigniew	Urząd Miasta Krosna
42	Połomski Marcin	Urząd Miasta Krosna
43	Póchtłopek Grzegorz	Urząd Miasta Krosna
44	Przebinda Grzegorz	Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. S. Pigoń w Krośnie
45	Przytocki Piotr	Prezydent Miasta Krosna
46	Rymar Stanisław	Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. S. Pigoń w Krośnie
47	Skublicki Szymon	Podkarpacka Izba Gospodarcza
48	Słyś Stanisław	Rada Miasta Krosna
49	Sokołowski Ryszard	Urząd Miasta Krosna
50	Soliński Tomasz	Zastępca Prezydenta Miasta Krosna
51	Sowa Joanna	Urząd Miasta Krosna
52	Steliga Wiesław	Zarząd Dzielnicy Suchodół
53	Szpak Kazimierz	Miejska Komunikacja Samochodowa w Krośnie Sp. z o.o.
54	Szwast Jan	Komenda Miejska Policji w Krośnie
55	Śnieżek Anna	Urząd Miasta Krosna
56	Tereszkiewicz Franciszek	Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. S. Pigoń w Krośnie
57	Tofilski Grzegorz	REMONDIS KROEKO Sp. z o.o.
58	Ungeheuer Zbigniew	Stowarzyszenie Portius
59	Walaszczyk Iwona	Urząd Miasta Krosna
60	Wszótek Marian	Polski Czerwony Krzyż Oddział w Krośnie
61	Zajęc – Niziołek Teresa	Powiatowy Urząd Pracy w Krośnie
62	Zajdel Łukasz	Neon.info.pl

Uczestnicy II spotkania warsztatowego w dniu 19 września 2013 r. (w kolejności alfabetycznej, na podstawie listy obecności):

Lp.	Nazwisko i imię	Organizacja
1	Adamski Bogdan	Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 3 „Mechanik”
2	Alibożek Tadeusz	Rada Miasta Krosna
3	Baran Bronisław	Zastępca Prezydenta Miasta Krosna

4	Bazan Anna	Rada Miasta Krosna
5	Bęben Bogusława	Krośnieńska Biblioteka Publiczna
6	Czaja Stanisław	Rada Miasta Krosna
7	Czerwiński Piotr	Wojewódzki Szpital Podkarpacki im. Jana Pawła II w Krośnie
8	Dubiel Anna	Rada Miasta Krosna
9	Duda Marian	Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Krosno
10	Dziadosz Stefan	Centrum Dziedzictwa Szkła w Krośnie Sp. z o.o.
11	Frydrych Andrzej	Straż Miejska
12	Gałązka Rafał	Wietpol Sp. z o.o. Sp. k.
13	Gawroński Dariusz	Krośnieńskie Huty Szkła KROSNO SA
14	Gregorczyk Grażyna	Urząd Miasta Krosna
15	Jaśkiewicz Julita	Urząd Miasta Krosna
16	Jurczyk Iwona	Muzeum Rzemiosła w Krośnie
17	Juszczak Jan	Zarząd Osiedla Południe
18	Krzanowski Adrian	Krosno24.pl
19	Kubit Stanisław	Towarzystwo Budownictwa Społecznego – Przedsiębiorstwo Mieszkaniowe Sp. z o.o.
20	Kucharski Andrzej	Zarząd Dzielnicy Zawodzie
21	Lenart Ryszard	Rada Miasta Krosna
22	Lipińska – Kościółko Renata	Aktywny Klub Emerytów i Rencistów Dzielnicy Polanka
23	Lipińska Ewa	Podkarpacki Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska
24	Lorenc Jerzy	Zarząd Dzielnicy Krościenko Niżne
25	Matejek – Hoc Renata	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Krośnie
26	Michalski Filip	Młodzieżowa Rada Miasta Krosna
27	Opoń Arkadiusz	Rada Miasta Krosna
28	Paczosa Dariusz	Centrum Edukacji i Pracy Młodzieży OHP Krosno
29	Piwka Zbigniew	Urząd Miasta Krosna
30	Połomski Marcin	Urząd Miasta Krosna
31	Pórchłopek Grzegorz	Urząd Miasta Krosna
32	Prugar Andrzej	Stowarzyszenie Miłośników Ziemi Krośnieńskiej
33	Przytocki Piotr	Prezydent Miasta Krosna
34	Raś Monika	Młodzieżowa Rada Miasta Krosna
35	Rymar Marta	Urząd Miasta Krosna
36	Rymar Stanisław	Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. S. Pigonia w Krośnie
37	Sas Grzegorz	Miejska Komunikacja Samochodowa w Krośnie Sp. z o.o.
38	Sokołowski Ryszard	Urząd Miasta Krosna
39	Soliński Tomasz	Zastępca Prezydenta Miasta Krosna
40	Sowa Joanna	Urząd Miasta Krosna
41	Steliga Wiesław	Zarząd Dzielnicy Suchodół
42	Szwast Jan	Komenda Miejska Policji w Krośnie
43	Śnieżek Anna	Urząd Miasta Krosna
44	Ungeheuer Zbigniew	Stowarzyszenie Portius
45	Walaszczyk Iwona	Urząd Miasta Krosna
46	Wietecha Piotr	Wietpol Aerospace Sp. z o.o. SKA

47	Wszótek Marian	Polski Czerwony Krzyż Oddział w Krośnie
48	Zajac – Niziołek Teresa	Powiatowy Urząd Pracy w Krośnie
49	Zajdel Łukasz	Neon.info.pl

Uczestnicy III spotkania warsztatowego w dniu 19 listopada 2013 r. (w kolejności alfabetycznej, na podstawie listy obecności):

Lp.	Nazwisko i imię	Organizacja
1	Balon Daria	Rada Miasta Krosna
2	Baran Bronisław	Zastępca Prezydenta Miasta Krosna
3	Barański Tadeusz	Zarząd Dzielnicy Białobrzegi
4	Bazan Anna	Rada Miasta Krosna
5	Betlej Janusz	Wietpol Aerospace Sp. z o.o. SKA
6	Bęben Bogusława	Krośnieńska Biblioteka Publiczna
7	Bochnak Hubert	Rada Dzielnicy Śródmieście
8	Czaja Stanisław	Rada Miasta Krosna
9	Cząstka Dorota	Regionalne Centrum Kultur Pogranicza
10	Czerwiński Piotr	Wojewódzki Szpital Podkarpacki im. Jana Pawła II w Krośnie
11	Dubiel Anna	Rada Miasta Krosna
12	Dziadosz Stefan	Centrum Dziedzictwa Szkła w Krośnie Sp. z o.o.
13	Frydrych Andrzej	Straż Miejska
14	Górecka Barbara	Zarząd Dzielnicy Śródmieście
15	Habrat Józef	Rada Dzielnicy Suchodół
16	Jaśkiewicz Julita	Urząd Miasta Krosna
17	Juszczak Jan	Zarząd Osiedla Południe
18	Kamieniec Piotr	Urząd Miasta Krosna
19	Kopciuch – Szmyd Jolanta	Urząd Miasta Krosna
20	Krzanowski Adrian	Krosno24.pl
21	Kubit Stanisław	Towarzystwo Budownictwa Społecznego – Przedsiębiorstwo Mieszkaniowe Sp. z o.o.
22	Kucharski Andrzej	Zarząd Dzielnicy Zawodzie
23	Lenart Ryszard	Rada Miasta Krosna
24	Lipińska – Kościółko Renata	Aktywny Klub Emerytów i Rencistów Dzielnicy Polanka
25	Lipińska Ewa	Podkarpacki Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska
26	Lorenc Jerzy	Zarząd Dzielnicy Krościenko Niżne
27	Mańkowska Ewa	Muzeum Rzemiosła w Krośnie
28	Matejek – Hoc Renata	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Krośnie
29	Michalski Filip	Młodzieżowa Rada Miasta Krosna
30	Niepokój Marcin	Rada Miasta Krosna
31	Piątek Piotr	Stowarzyszenie B-4
32	Piwka Zbigniew	Urząd Miasta Krosna
33	Połomski Marcin	Urząd Miasta Krosna
34	Półchłopek Grzegorz	Urząd Miasta Krosna
35	Przytocki Piotr	Prezydent Miasta Krosna

36	Raś Monika	Młodzieżowa Rada Miasta Krosna
37	Rymar Stanisław	Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. S. Pigonia w Krośnie
38	Skublicki Szymon	Podkarpacka Izba Gospodarcza
39	Sokołowski Ryszard	Urząd Miasta Krosna
40	Sokołowski Władysław	Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Krośnie Sp. z o.o.
41	Soliński Tomasz	Zastępca Prezydenta Miasta Krosna
42	Szpak Kazimierz	Miejska Komunikacja Samochodowa w Krośnie Sp. z o.o.
43	Śnieżek Anna	Urząd Miasta Krosna
44	Trojanowska Miranda	Urząd Miasta Krosna
45	Walaszczyk Iwona	Urząd Miasta Krosna
46	Walaszczyk Jan	Zarząd Osiedla Traugutta
47	Winiarska Beata	Komenda Miejska Policji w Krośnie
48	Wojtynkiewicz Hubert	Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Krośnie Sp. z o.o.
49	Wszótek Marian	Polski Czerwony Krzyż Oddział w Krośnie
50	Zajac – Niziołek Teresa	Powiatowy Urząd Pracy w Krośnie

Załącznik 2: Przebieg konsultacji społecznych projektu Strategii

Opis konsultacji społecznych projektu Strategii zostanie uzupełniony po ich przeprowadzeniu.

Załącznik 3: Projekty kluczowe

Przedstawiony wykaz projektów do realizacji w latach 2014 – 2022 zawiera przedsięwzięcia o kluczowym znaczeniu dla Krosna. Są to projekty, które w największym stopniu mogą przyczynić się do rozwoju społeczno – gospodarczego miasta. Wykaz ma charakter otwarty i może być uzupełniany o kolejne przedsięwzięcia strategiczne.

Lp.	Nazwa projektu	Zakres rzeczowy	Orientacyjny koszt realizacji (mln zł)	Planowane źródła finansowania	Okres realizacji
OBSZAR STRATEGICZNY: KONKURENCYJNA GOSPODARKA					
1	Rozwój strefy aktywności społeczno – gospodarczej w sąsiedztwie krośnieńskiego lotniska	Kompleksowe uzbrojenie terenów inwestycyjnych o powierzchni ok. 12,3 ha zlokalizowanych w sąsiedztwie lotniska (budowa infrastruktury podziemnej i drogi dojazdowej).	22	RPO WP Budżet Miasta	2014 - 2015
2	Poprawa warunków prowadzenia działalności gospodarczej na terenie Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Krosno	Rozwój bazy lokalowej Krośnieńskiego Inkubatora Technologicznego oraz wyspecjalizowanych form wsparcia przedsiębiorczych mieszkańców.	23,4	RPO WP Budżet Miasta	2014 - 2017
OBSZAR STRATEGICZNY: KAPITAŁ LUDZKI I SPOŁECZNY					
3	Rozwój centrum rekreacyjno – sportowego	Budowa krytego lodowiska, modernizacja basenów odkrytych, budowa ścianki wspinaczkowej, SPA, skateparku.	96,2	Środki UE PPP Budżet Miasta	2018 - 2022
4	Modernizacja zabytkowego dworca PKP na potrzeby funkcjonowania „ETNOCENTRUM ziemi krośnieńskiej”	Obiekt prezentujący kulturę etnograficzną gmin wchodzących w skład MOF Krosno w nowoczesny, atrakcyjny sposób.	9	RPO WP Budżet Miasta	2014- 2016
OBSZAR STRATEGICZNY: PRZESTRZEŃ I ŚRODOWISKO					
5	Przebudowa i rozbudowa obwodnicy miasta Krosna w ciągu drogi krajowej nr 28 wraz z dobudową drugiej jezdni – etap IV	Połączenie ul. Podkarpackiej z ul. Okulickiego i ul. Marii Skłodowskiej – Curie, budowa nowego wiaduktu nad torami kolejowymi.	35	PO IŚ Budżet Miasta	2020 - 2022

6	Budowa południowej obwodnicy miasta	Budowa drogi „G” na odcinku ul. Lotników – Witosa – Sikorskiego.	77,6	RPO WP Budżet Miasta inwestor prywatny	2015 - 2020
7	Budowa północnej obwodnicy miasta	Budowa drogi „Z” od ul. Korczyńskiej do ul. Krakowskiej	62	Budżet Miasta	2019 - 2021
8	Budowa fragmentu obwodnicy Starego Miasta	Budowa łącznika drogowego ul. Łukasiewicza – Czajkowskiego - Niepodległości	34	RPO WP, Budżet Miasta	2016 - 2020
9	Stworzenie zintegrowanego systemu ścieżek rowerowych	Utworzenie sieci ścieżek rowerowych, umożliwiających dojazd do pracy, do szkoły oraz rekreację dla mieszkańców miasta w powiązaniu z gminami ościennymi.	Szacunkowa wycena w opracowaniu	Budżet Miasta	2014 - 2022
10	Rozwój transportu niskoemisyjnego na obszarze MOF Krosno	Modernizacja infrastruktury Miejskiej Komunikacji Samochodowej – wymiana taboru na niskoemisyjny, wdrożenie elektronicznego systemu zarządzania informacją pasażerską.	66,4	RPO WP Budżet Miasta Budżety gmin MOF Krosno	2014 - 2018
11	Rozbudowa i modernizacja lotniska – II etap	Budowa utwardzonej drogi startowej, dróg kołowania, płyt postojowych, lotniskowej stacji paliw oraz hangarów. Wdrożenie satelitarnych procedur nawigacyjnych.	71	Budżet Miasta środki UE - SESAR	2014 - 2022
12	Zintegrowany system gospodarki odpadowo-energetycznej w Regionie Południowo - Zachodnim Województwa Podkarpackiego	Rozbudowa i przebudowa linii technologicznych przetwarzania odpadów (Bio-suszenie, RDF). Rozbudowa składowiska odpadów w Krośnie. Budowa Bloku energetycznego opalanego paliwem alternatywnym w Oddziale Energetyki Ciepłej w Krośnie.	120	PO IŚ NFOŚiGW MPGK Krosno	2014 - 2019

Objaśnienie skrótów:

RPO WP – Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego

UE – Unia Europejska

PPP – Partnerstwo Publiczno – Prywatne

PO IŚ – Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko

MOF Krosno – Miejski Obszar Funkcjonalny Krosno

SESAR – Single European Sky ATM Research

NFOŚiGW – Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

MPGK Krosno – Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Krośnie